

ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΤΟΣ Α'

ΑΡ. 12

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΛΕΩΝΙΔΑ ΠΑΥΛΙΔΗ: Ἀνθρώπων τέλειοι ἔρωτες.

Β. ΤΑΤΑΚΗ: Ζήνων ὁ Κιτιεύς (336—264 π.Χ.)

ΠΑΥΛΟΥ ΒΑΛΔΑΣΕΡΙΔΗ: Στὴν Ἰθάκη.

ΚΩΣΤΑ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ: Ἀποκριατικὲς σημειώσεις.

Κ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΙ: Νέα εὐρήματα πατύρων.

ΧΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ: «Ἐπιθαλάμια» Κυπριακά τραγοῦδια.

D. H. LAURENCE: (μετ. Κ. Κόττη). Τὸ Ἀλογάκι τῆς τύχης.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ: ΝΙΚΟΥ ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗ. «Ἡ πνευματικὴ δεσποτεία»—Πῶς μᾶς κρίνουν.—Κριτικὴ: ΚΩΣΤΑ ΠΡΟΥΣΗ: «Τὰ Παράκαιρα τοῦ Κωστή Παλαμᾶ»—ΑΝΤ. ΙΝΤΙΑΝΟΥ: «Brighenti, Lorenzo Mavilis», «Memorandum of books printed or lithographed in Cyprus during 1934».—Νέα Βιβλία.—Τύπος—Ἀλληλογραφία.

ΛΕΥΚΟΣΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ

1 ΜΑΡΤΗ 1935.

ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

Τεχνικός Διευθυντής: ΚΩΣΤΑΣ ΠΡΟΥΣΗΣ
Υπεύθυνος Ίδιοχτήτης: Α. Μ. ΑΤΤΑΛΙΔΗΣ
Οικονομικός Διαχειριστής: Γ. ΕΥ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Συνδρομή για ένα χρόνο 8 σελίνια.

ΓΡΑΦΕΙΟ: 'Οδός Ούζουνιάν αρ. 11.

Τυπογραφείο: "ΝΕΟΣ Κόσμος," Θωμά Γ. Κυριακίδη

ΛΕΥΚΟΣΙΑ - ΚΥΠΡΟΣ

ΖΗΤΕΙΤΕ ΕΠΙΜΟΝΩΣ ΤΗΝ ΚΡΕΜΑΝ ΥΠΟΔΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΜΑΡΚΑΝ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟΝ

Καθαρίζει
Στελβώνει
και Διατηρεί
ΟΛΑ ΤΑ ΕΙΔΗ
ΤΩΝ ΔΕΡΜΑΤΩΝ

Κατασκευάζεται
Έπιστημονικώς
Με τὰ πλέον
ΑΓΝΑ ΚΑΙ
ΑΒΛΑΒΗ ΥΛΙΚΑ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΡΕΜΑΣ ΥΠΟΔΗΜΑΤΩΝ

Ι. ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ & Σ^{ΙΑ}

ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ { ΚΥΡΟΣ ΝΕΟΦΥΤΙΔΗΣ Οικονομικός Διευθυντής
ΦΥΤΗΣ ΝΕΟΦΥΤΙΔΗΣ Τεχνικός »
Τ. Κ. 63 ΛΕΥΚΟΣΙΑ (ΚΥΠΡΟΥ)

Προμηθεύεται της Α. Ε. του
Κυβερνήτου της Κύπρου.

Κυπριακά Γράμματα

ΕΤΟΣ Α΄

ΛΕΥΚΟΣΙΑ (ΚΥΠΡΟΣ), 1 ΜΑΡΤΗ 1935

ΑΡ. 12

ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΤΕΛΕΙΟΙ ΕΡΩΤΕΣ

[Αυτόκριτική: τραγούδι ρομαντικό και παλαιότροπο. Γράφτηκε στην Αθήνα, τις 27 Αυγούστου 1934, μέσα σε 2 ώρες συνεχόμενης, γοργής, εύκολης κι απέριτης στιχουργίας].

ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΟΥ

Α΄

Ναι! είπες σ' ώρα δισταγμού κ' ένω σου έτρέμαν όλα
τά μέλη κι άχνιζαν γλαυκά τά τόξα τών φρυδιών
κ' ή Άγάπη, σά σε κοίταζα στα μάτια, έλαμποβόλα
της όμορφιάς σου τ' όραμα για μιá άνθητη χαδιών,

έγειρες και σε φίλησα στο στόμα. Εΐταν μεγάλη
πού προσδοκούσα κ' έφτασε νύχτα παρηγοριάς
και τά φιλιá μας σκόρπιζαν πουλιά σ' άνεμοζάλη
ώς έξω στ' άγια πέλαγα της γιομοφεγγαριάς...

Θυμάσαι; έμεις καθόμαστε στη σάλα μοναχοί μας
κι όσοι στο σπίτι ξαίρανε τό μέγα μυστικό
σ' έγνοια λυγώντας πρόσμεναν να λυτρωθοϋν μαζί μας
τό λόγον άπαντέχοντας άποκαλυπτικό :

του πόθου που μäs ένωνε σε μιάν άχραντη ζήση,
του πάθους που μäs πύρωνεν άγνιστική φωτιά
και της θυσίας που σύφλογη μεμιäs είχε ξαφνίσει
κ' έσε κ' έμε άπ' την πλέρια της άνείπωτη γητεία...

Β΄

Γερτή στα νεραντζάνια της και τ' άσπρα τους τά μϋρα
ή Λευκοσία κοιμότανε κ' ή ανάσα τους γλυκά
στο κióσκι μας άνέβαινε την ώρα που σε πήρα
τό θρο τών εύκαλύπτων της ν' άκούσεις πραιόντικά

πώς ἔφτανε κι ὡς χύνονταν ἀπ' τὰ παράθυρά μας
ὅμοια ἀρχαγγέλων πέταμα σέ θόλους μυστικούς,
τὰ ἐγκόσμια καί τ' ἀπόκοσμα τὰ τρισερωτικά μας
ἐπιθαλάμια ταίριαζε σέ τόνους μαγικούς...

Κι ὡς μπήκε μέσα σιωπηλὸς ὁ μέγας ἀδερφός σου—
ὁ μόνος πού σ' ἀγάπησεν ὅσο κ' ἐγώ—κι ἀργά
ἦρθε κ' ἔκατσε δίπλα μου στὸν καναπέ κ' ἐμπρός σου
κι ἀφοῦ μᾶς συλλογίστηκε βαθεῖα μ' εἶδε γοργά

κ' ὕστερα τὸ χαμόγελο τῶν ἐξαισιῶν ματιῶν του
σ' ἔλουσε μ' ἴσκιους κι ἀστραπές ἀγάπης καὶ χαρᾶς,
τότε γιὰ πάντα σμίξαμε—ρίμες τῶν τραγουδιῶν του
καὶ στίχων πού δὲν ἔγραψε στῆ γῆ τῆς συφορᾶς,

μά τώρα ἐκεῖ πού τάνυσε κορυδαλὸς φτεροῦγες
κ' ἔφυγε καὶ μᾶς ἄφισε σέ πρᾶο συλλογισμό
τὴν πᾶσαν ὥρα κελαῖδεῖ μὲς στὶς αἰθέριες ροῦγες
τῆς μοναξιάς καὶ τῆς σιωπῆς γιὰ μᾶς ὅλος λυγμό.—

(“Α, πὼς δὲν ἔζησε νὰ ἰδεῖ τὸν ἐμπιστό του φίλο
κι ἄντρα σου, ἐμέ, τὸ δράκοντα τῆς Ἔγνοιας νὰ νικῶ
καὶ νὰ σὲ φέρνω ἀνάλαφρη στὴν ἀγκαλιά σὰ φύλλο
στὸ φῶς μιᾶς πλούσιας ἀνοιξῆς μὲ γέλοιο θριαμβευτικό !

Μὰ ἐκεῖ πού ζεῖ πολυόμματος ἄργος κ' ἔφορος τώρα
τῆς μοίρας τῆς ἀνθρώπινης, πνεῦμα πολὺ ἀγαθὸ
κ' ἴσκιος ὡς εἶνε ἠλυσιακὸς τῆ ζωῆ μας τροπαιοφόρα
ὀσφραίνεται ὁ πασιχάρως σὰν παραδεισιο ἀνθό...)

Γ'

Κι ἀπέ στὸ φῶς ἀνοίξαμε καὶ στὸν πλατὺν ἀγέρα
φτερὰ καὶ πίσω ἀφίνοντας τὴν Κύπρο μας γοργοὶ
καὶ πάντα λάμνοντας ψηλὰ μὲς στῆ γλαυκὴν ἡμέρα
φτάσαμ' ἐδῶ πού ζεῖ μ' ἐμᾶς σ' ἓνα παλμὸ ὄλ' ἡ γῆ...

Τοῦτο τὸ καταφύγι μας δὲν εἶνε καμιὰ χώρα
σὰν τόσες τῆς μητέρας Γῆς μεγάλες ἢ μικρές,
πού ταξιδεύοντας μαζί γνωρίσαμε ὡς τὰ τώρα
κι ἄλλες πού θά γνωρίσουμε μαζί πολλές φορές.

Τοῦτο τὸ καταφύγι μας δὲν εἶνε πέτρα, χῶμα,
νερὸ κι ἀγέρας, δὲν εἶνε ἀπὸ γνώριμα ὑλικά :
ὀπάλλινο σὲ θάλασσα μαβιὰ νησί, ἢ σὲ στῶμα
ἀπὸ θυμάρι εὐωδιακὸ πλαγιὰ πού ξαφνικά

τὸ δεῖλι γαληνόφεγγο μ' ἄλικανθοὺς τὴ ραίνει,
καὶ μῆτε ἀνάμεσα οὐρανοῦ καὶ γῆς βουνοκορφῇ
ποὺ λάμπει ἀγερομίλητη καὶ ξεμοναχιασμένη
ἀγνάντια στὸ μακάριο φῶς τῶν πάντων θεῖα πηγῇ...

Τοῦτο τὸ καταφύγι μας εἶνε μὲς στὴν καρδιά μας
ὅπου καὶ τὰ τραγοῦδια μας ἔχουν κρυφὴ πηγῇ
καὶ τίς ἰδέες ἐκφράζοντας ποὺ ζοῦν ὀλόγυρα μας
σκληρὲς καὶ παντοδύναμες στέρια τίς ὀδηγεῖ

πρὸς στῆς Ἀλήθειας σύγκαιρα τὴν ἀνανθη πεδιάδα
πάντ' αὐγινὸ τὸ πνεῦμα μας τ' ὄριμο κ' ἱλαρὸ
καὶ πάντ' ἀνεμοκύμαντη τῆς Γνώσης ἢ λαμπάδα
τίς ξεδιαλέγει ζωντανὲς μὲς' ἀπ' τὸν κρῦο σωρὸ...

Δ'

Καὶ ζοῦμε οἱ δυὸ μας μ' ἔπαρση μὰ καὶ ταπεινοσύνη,
τὸν κόσμον ἀπαντέχοντας νὰ γίνει πιὸ κἀλὸς
κι ὅλο νὰ μοιάζει σὰν κ' ἐμᾶς καὶ τὸ νερὸ νὰ πίνει
ὁ ἕνας στῆ φούχτα τ' ἀλλουνοῦ περήφανος κι ἀπλὸς...

Καὶ τὰ παιδιὰ μας, νούφαρα στῆ λίμνη τοῦ ἔρωτά μας,
ξυπνοῦν μὲ τὴν ἀνατολὴ καὶ σὰ βραδυάζει ὀγρὰ
μὲ τὰ φιλιὰ μας καρτεροῦν ἀπ' τὰ ματόφυλλά μας
νὰ κατεβεῖ στὸ στρῶμα τους ὕπνου γλυκοῦ ἢ χαρὰ...

Τῆ μέρα, ἀνοίγουν πρόσχαρα τ' ἀνίσκιωτα τους μάτια
καὶ βλέπουν κι ὄνειρεύονται μ' ἐμᾶς τοὺς θησαυροὺς
τῆς Πλάσης σὲ κρουστάλλινα μυριόφεγγα παλάτια
μέσα σὲ κήπους καὶ νερά καὶ τόπους λαμπεροῦς...

Τῆ νύχτα, σὲ πυκνόπεπλη σιγῇ ἀπομονωμένα
νοιώθουν μὲς στὶς ψυχοῦλες τους μαζὶ μὲ τὸ φιλι
ποὺ τὰ κοιμίζει στῆ θαμπὴν ὥρα λαμπροχυμένα
τὰ μάγια τῆς ἀστροφεγγιᾶς ποὺ θάλλει καὶ λαλεῖ...

Στὸν ὕπνο καὶ στὸ ξύπνιο τους μὲ τ' ὄνειρο θρεμμένα
μαθαίνουν πῶς καλύτερη μπορεῖ νὰ γίνει ἡ ζωὴ
κι ὅσο καινούργια πράγματα μαθαίνουν, σὰν κ' ἐμένα
σὰν κ' ἐσέ, Μάνα τους γλυκειά, μιὰ κοσμοπλάστρα πνοή

θὰ τὰ φτερώνει: στῆ δουλειὰ τὸ σῶμα νὰ τονεοῦν
τοῦ βίου μας τοῦ κοινωνικοῦ νάρθει γοργὰ ἢ ἀλλαγὴ –
σάμπως σεισμός καὶ χάλασμός – καὶ πάντα νὰ πιστεοῦν,
πῶς οἱ ἄνθρωποι ἂν πολὺμοχθα ζοῦνε πάνω στῆ γῆ

μὰ θᾶνε ὁ μόχθος τους γλυκὸς καὶ πλοῦσια τ' ἀγαθὰ τους
ἂν καταυγάξει τὰ ἔργα τους μέγα τὸ οὐράνιο φῶς
τῆς Δικαιοσύνης κι ὁ ρυθμὸς τὰ δημιουργήματά τους
κινεῖ καθὼς τὴν Ἄνοιξη φέρνει χυμὸς κρυφός...

Ε΄

Κ' ἔτσι θά ζοῦμε πάντα μας οἱ δυὸ μέσα στοῦ πλήθος
τ' ἀνθρώπινο δουλεύοντας σάν ἄνθρωποι κ' ἐμεῖς
μέ τῆ ματιὰ ἀγερόλαμπρη καὶ φέροντας στοῦ στήθος
τὰ διάσημ' ἀντρόπιαστα τῆς ἀνθρώπινης τιμῆς..

Μήτε τρανοί, μήτε μικροί, μὰ πάντ' ἀπόλυτα ἴσοι
μές στὴν ἀνθρώπινη γενιὰ καὶ μπρὸς στὴ Μοῖρα ὄρτοί,
εἶτε σὰ φιδοπλόκαμη θύελλα σὲ μιά ἄγρια φύση
μανιάζει, εἶτε σὰ θάλασσα κοιμᾶται γελαστή...

Ζ΄

Κ' ἴσαμε τ' ἄσπρα γηρατειά, ποῦνε καθάρια φλόγα
δίχως καπνὸ στοῦ Θάνατο μπροστὰ τῆς Ζωῆς πυρσός,
θά ζήσουμε πάντα γεροὶ κι ὠραῖοι καθὼς τῆ ρόγα
μοσχάτου ποῦνε τραγανὴ καὶ λάμπει σάν κισσός

γιομάτῃ φέγγος σύθαμπο κι ἄς τῆ στερνοτρυγήσουν
στὰ ρίγη τοῦ χινόπωρου, γιατί μέσα της κλεῖ
τ' ἀγνό της νᾶμα ζωντανό. Κ' ἐμεῖς σὰ μᾶς χωρίσουν
ἀνέμων μυστικῶν ριπές σ' ὦρα χαμοῦ θολή

ἀπ' τὸ ζωοπάροχο κορμό, σάν ὠριμες ὀπῶρες
θά γύρουμε στοῦ καρπερὸ μας χῶμα· ἴσαμ' ἐκεῖ
σίγουροι πὼς θά φτάσουμε τίς γοργοπόδες ὄρες
τοῦ Ἑρέβους δρασκελίζοντας τὸ χῶρο. Κ' ἡ ἀπλοϊκὴ

πίστη, πὼς ἔχει κι ἄλλη ζωὴ πέρα σὲ κόσμον ἄλλο
ἂ δὲν ἀνθεῖ στὰ φρένα μας σὰ ρόδο τὴν αὐγὴ
καὶ τί μᾶς νοιάζει; μιά κ' ἐδῶ σ' ἀπανεμιὰ ἢ σὲ σάλο
πάντα ἔκαμεν ἡ ἀγάπῃ μας παράδεισο τῆ γῆ ;

Κι ἀφοῦ ἴσαι, Ἀγαπημένη μου, καλὴ κι ὠραία πάντα—ὄ,τι
ἔφηβος ὄνειρεύτηκα κι ἄντρας τώρα ποθῶ—
κι ἀφοῦ πάντα στοχαζομαι πὼς ἡ μεστή μου νιότη
δέντρο στοῦ φῶς ἐκλάρωσε καὶ γιόμισε ἀπ' ἀνθό ;

Κι ἀφοῦ με τ' ἀπαλὸ πολὺ καὶ τ' ἄξιο σου τινάζεις
χέρι τὸ δέντρο κι ὡς σκορπᾶ τ' ἀνθία του, Ἐσὺ γερτῆ
στοῦ χῶμα καὶ στὴ ρίζα του τὸ θησαυρὸ συνάξεις
νὰ μπλέξουμε τὰ στέφανα γιὰ μιά τέτοια γιορτῆ ;

Η΄

Γιὰ τούτῃ τὴν τρανὴ γιορτῆ ποὺ λέει τὴν ἀρετὴ μας,
γιατὶ σήμερα κλείσανε δέκα χρόνια σωστὰ
ἀπ' τὴν ἡμέρα ποὺ ἔγινε κληρονομιά δικὴ μας
ἢ τέλεια ἀγάπῃ καὶ μ' ἐμᾶς ζεῖ καὶ θά ζεῖ πιστὰ...

ΖΗΝΩΝ Ο ΚΙΤΙΕΥΣ (336-264 π. Χ.)

«Πολλῶν καὶ μεγάλων αὐτῷ (τῷ Ζήνωνι) διδουμένων ὑπ' ἑμοῦ (ὁμιλεῖ ὁ Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας), οὐδέποτε ἐχαινώθη οὐδέ ταπεινὸς ὤφθη». (Διογ. Λαέρτιος VII, I, 15.)

Στὰ τελευταῖα χρόνια τοῦ 19ου αἰώνα μιὰ γενναία διαμαρτυρία ἤλθε νὰ ταράξη τοὺς κύκλους τῶν στοχασμῶν φιλοσόφων καὶ φιλοσοφούντων. Ἦταν ἡ φωνὴ τοῦ Η. Bergson.

Ὁ Γερμανικὸς ἰδεαλισμὸς εἶχε παραμεριστῆ. Ἡ «θετικὴ» φιλοσοφία τοῦ Comte καὶ ὄλο τὸ ὑλιστικὸ πνεῦμα τοῦ Γαλλικοῦ 18ου αἰώνα εἶχαν μονοπωλήσει σχεδὸν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐρευνητῶν.

Οἱ Μαθηματικοὶ καὶ οἱ Φυσικοὶ κυρίως ὠργάνωναν τὴν ἀλήθεια καὶ προσπαθοῦσαν νὰ βροῦν ἓνα νόμο, βασιλέα τῶν νόμων, πού θὰ ἐξηγοῦσε τὸ σύμπαν στὸ σύνολό του. Ἡ μηχανικὴ θεωρία τοῦ σύμπαντος θριάμβευε. Οἱ προστάθειες αὐτῆς, — πού, ἂν καὶ χρονικὰ εἶναι τόσο κοντὰ μας, σημερὰ μᾶς φαίνονται ἀρκετὰ ἀφελεῖς, — ἔθρεψαν μὲ τὴν ὑπερβολὴ τους τὸν ἀποφασιστικὸ ἀντίπαλο. Ἀπέναντι στὴ μηχανικὴ θεωρία τοῦ σύμπαντος ὁ Bergson στάθηκε μὲ δυὸ νέα ὄπλα, πού κλόνισαν τὸ παλῆ οἰκοδόμημα καὶ ἄνοιξαν νέους δρόμους: τὸ élan vital (ζωϊκὴ ὀρμὴ) καὶ τὴν intuition (διαίσθηση). Κ' οἱ σοφοὶ ἀναγκάστηκαν ἀπὸ τότε νὰ ζητήσουν βαθύτερα θεμέλια γιὰ τὴν ἀλήθεια. Ἀλλὰ τί σχέση ἐχουν αὐτὰ μὲ τὸ Ζήνωνα τὸν Κιτιέα; Ἡ συνέχεια θὰ μᾶς δεῖξη.

Κατὰ τὸ 307—6 π.Χ. ὁ Ἐπίκουρος ἀναγύρισε στὴν Ἀθήνα καὶ ἐγκαταστάθηκε πιά ὀριστικὰ. Τότε ἄνοιξε καὶ ὠργάνωσε τὴν περίφημη σχολὴ του τὸν «Κῆπον». Κήρυχεν ἓνα νέο εὐαγγέλιο μὲ παληές προφητείες. Καλοῦσε τοὺς ἀνθρώπους νὰ σώσουν τὴν ψυχὴ τους, νὰ βροῦν τὴν εὐτυχία τους. Τὴν εὐτυχία τὴν δίνει ἡ ἡδονή, τὴ δυστυχία, ὁ πόνος, ἡ ἄλγισι. Ἄς διώξωμε

λοιπὸν ὅ,τι εἶναι ἐμπόδιο στὴν εὐτυχία. Ἄν χρησιμοποιήσωμε τὴ λογικὴ καὶ τὴν ἐπιστὴμὴ ὡς μέσα, αὐτῆς θὰ μᾶς δεῖξουν ὄλο τὸν ὄγκο τῶν προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν πού τυραννοῦν τὴν ψυχὴ μας, ὅλες τῆς πλάνες καὶ τὴν ἀμάθεια πού μᾶς παρουσιάζουν τὰ πράγματα ὅπως δὲν εἶναι. Κι ἅμα τὰ νοιώσωμε αὐτὰ τότε θὰ καθαρῆ ἡ ψυχὴ μας ἀπὸ ὄλο τὸ φόρτο τῆς πλάνης καὶ τῶν ἀνησυχιῶν καὶ φόβων καὶ τρόμων καὶ ἡ ἡσυχία θὰ βασιλέψῃ ἀπερίσπαστα μέσα μας. Τότε μόνο θὰ μποροῦμε νὰ δοκιμάζωμε τὴν ἡδονὴ ὅπως καὶ ὅταν θέλωμε, γιὰ νὰ μένη πάντα ἓνα ἀγαθὸ καὶ νὰ μᾶς δίνη πάντα τὴν εὐτυχία. Εἶναι γνωστὴ ἡ κοσμοθερία τοῦ Ἐπικούρου. Ὁ κόσμος εἶναι ἀποτελεσμα τυχαίας συναντήσεως ἀτόμων μὲ διαφορετικὸ μέγεθος, σχῆμα, ποιόν. Ἐπομένως οὔτε πρόνοια τὸν κυβερνᾷ, οὔτε σκοπιμότητα ἔχει. Γιατὶ λοιπὸν νὰ φοβᾶσαι τὸ θάνατο; Δὲν ὑπάρχουν κριτῆς. Κανένας Ραδάμανθους δὲ σὲ περιμένει. Δὲ θὰ σὲ ρίξουν στὸν Πυριφλεγέθοντα καὶ τὸν Κωκυτὸ. Ἡ ἐνότητα τῶν ἀτόμων πού ἀποτελοῦν τὸν ἄνθρωπο ἔρχεται ὥρα καὶ χαλάρωνεται, διασπᾶται. Αὐτὸ εἶναι ὁ θάνατος. Καὶ οἱ θεοί; Μὴν τοὺς φοβᾶσαι. Αὐτοὶ εἶναι ἀπλῶς ἀνώτερα καὶ μακάρια ὄντα. Καμωμένοι ἀπὸ συνένοση ἀτόμων μὲ ἀνώτερη ποιότητα καὶ σχῆμα, ζοῦν χωρὶς φροντίδα. Οὔτε μᾶς σκέπτονται, γιατί αὐτὸ θὰ τοὺς ἔρριχνε σὲ σκοτοῦρες καὶ θὰ τοὺς ἀποσποῦσε ἀπὸ τὴ μακαριότητά τους. Κάθε ἡδονὴ ὅμως δὲ φέρνει τὴν εὐτυχία, κι οὔτε ὅποιοςδήποτε τρόπος χρησιμοποίησέως τῆς. Ἀπὸ ὄδω προβάλλει τὸ σπουδαῖο κεφάλαιο τῆς διαιτητικῆς τῆς ἡδονῆς, πού κάνει ἀπὸ

τὸν Ἐπικουρισμό, τὴ φιλοσοφία αὐτῆ τῆς ἡδονῆς, ἕνα αὐστηρὸ ἀσκητισμὸ. Τὴν ἡδονὴ θὰ τὴ χρησιμοποιοῦσης μόνον γιὰ νὰ διώξεις, ἢ νὰ ἐλαττώσης τὸν πόνο, τὴ θλίψη. Εἶναι ἕνα φάρμακο γιὰ τὴν ὑγεία τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, γιὰ τὴν εὐτυχία τους. Σκοπὸς σου δὲν εἶναι ἡ ἡδονὴ ἀλλὰ ἡ εὐτυχία.

Εἶναι φανερὸ ἀπὸ τὰ λίγα αὐτὰ ὅτι ἡ μηχανικὴ θεωρία τοῦ σύμπαντος, ποὺ πρῶτος τὴ διετύπωσεν ὁ Δημόκριτος καὶ ποὺ ὁ Πλάτων προσπάθησε νὰ πνίξη μὲ τὴν περιφρονητικὴ σιωπῆ του, κάνει μιὰ ἐπιθετικὴ στροφή τώρα μὲ τὸν Ἐπίκουρο. Στὸν τρικυμισμένο ἀπὸ τὴν ἐποποιῖα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου Ἑλληνισμό, τὸν κουρασμένο ἀπὸ τοὺς ἐμφύλιους κοινωνικοὺς σπαραγμοὺς τῶν ἑλληνικῶν πόλεων, τὸ δυστυχισμένο ἀπὸ τὶς ἀναστατώσεις καὶ δημεύσεις, ὁ Ἐπίκουρος προσφέρει ἕνα βοτάνι γιαιτρίας. Νὰ ἐγκαταλείψης ὅλες τὶς φροντίδες καὶ νὰ κυττάξης νὰ ξανάβρης τὴν γαλήνη σώματος καὶ ψυχῆς. Νὰ πάψης νὰ τρέχης πίσω ἀπὸ τὶς πολυποίκιλες ἀνάγκες· λίγα πράγματα φτάνουν νὰ σοῦ δώσουν ὅ,τι σοῦ χρειάζεται. Νὰ μὴ νοιάζεσαι γιὰ τὴν πολιτικὴ, νὰ μὴν ἔχης φιλοδοξίες. Τὸ «λάθε βιώσας» ἐξασφαλίζει τὴν ποθητὴ ἡρεμία. Μέσα στὸν «Κῆπον» θὰ βρῆς ἀρκετοὺς «ἀδελφοὺς» καὶ στὴ συντροφιά τους θὰ ἀνακαλύψης τὸ δρόμο τῆς εὐτυχίας. Ἀπραγμωσύνη καὶ «ἀταραξία», νά, τί σοῦ λείπει· νά, τί σοῦ χρειάζεται. Κι ὅλα αὐτὰ ποὺ στηρίζονται; Στὶς ἀλήθειες ποὺ πηγάζουν ἀπὸ τὴ φυσικὴ τῶν ἀτόμων.

Καὶ τότε ἀπέναντι στὸν Ἐπίκουρο ὀρθώθηκε ὁ Ζήνων, ὁ ἰδρυτὴς μιᾶς νέας κοσμοθεωρίας, τῆς Στωϊκῆς. Ὁ μεταξὺ τῶν δυὸ σχολῶν πόλεμος ποὺ τὸν ἄρχισεν αὐτὸς ἀπὸ τὸ 300 π.Χ. ποὺ ἄρχισε νὰ διδάσκει στὴν Ποικίλη Στοά, κρατήθηκε μὲ βιαιότητα, μὲ πείσμα, ἀδιάκοπος, κυρίως ἀπὸ τὸ μέρος τῶν Στωϊκῶν, ἐπὶ 700 χρόνια, ὅσον καιρὸ δηλαδὴ ἔζησαν οἱ δυὸ αὐ-

τὲς φιλοσοφίες-θηρησκεῖες. Καὶ ἡ κοσμοθεωρία τοῦ Ζήνωνος εἶναι ὑλιστικὴ—εἶναι ἀξιοπροσοχῆς ὅτι ὅλες οἱ νέες φιλοσοφίες ποὺ ἀκολούθησαν τὴ μεγάλη ἐποχὴ τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη εἶναι ὑλιστικὲς—μὲ μιὰ ριζικὴ ὅμως διαφορὰ. Μὲ τὸν Ἐπίκουρο εἴμαστε στὴ μηχανικὴ θεωρία, μὲ τὸ Ζήωνα στὴ βιταλιστικὴ θεωρία. Ὁ προφήτης τοῦ Ζήνωνος δὲν εἶναι ὁ Δημόκριτος, ἀλλὰ ὁ Ἡράκλειτος, ὁ φιλόσοφος τοῦ αἰώνιου γίνεσθαι μὲ βάθος τὸ «πῦρ». Ἔτσι ὁ Ζήνων ἀντὶ ἐνὸς κόσμου, ποὺ εἶναι τυχαῖο ἄθροισμα ἀτόμων, παρουσιάζει ἕναν κόσμον ποὺ τὸν διέπει τὸ «θεῖον πνεῦμα», τὸ «πῦρ» στὴ θεϊκὴ του μορφή, ποὺ εἶναι ἀπλωμένο παντοῦ καὶ ἀποτελεῖ τὸ συνδεδειγμένο νεῦρο τοῦ σύμπαντος· εἶναι ὁ λόγος, εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Μεγάλος Δίας. Ὅχι λοιπὸν ἄθροισμα ἀλλὰ ὀργανικὴ ἐνότητα καὶ ὁλότητα. Τίποτα δὲν εἶναι τυχαῖο, ὅλα γίνονται γιὰ ὀρισμένο σκοπὸ, «κατὰ τὰς βουλὰς τῆς εἰμαρμένης, τῆς θείας Προνοίας». Ὁ κόσμος λοιπὸν κυβερνιέται ἀπὸ τὸ θεῖο λόγο, ποὺ εἶναι πανταχοῦ παρῶν, ὅμως ἀλλοῦ μὲ κατώτερη μορφή καὶ ἄλλοῦ μὲ ἀνώτερη. Ὁ ἄνθρωπος «ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸν θεῖον λόγον» στὴν ἀνώτερή του μορφή· εἶναι τὸ λογικὸ του τὸ «ἡγεμονικόν». Σοφός, ὅποιος τὸ ἀνακαλύψει. Δὲ θὰ βάλῃ μόνον τὸ λογικὸ κυβερνήτη καὶ ὀργανωτὴ τῆς ζωῆς του. Ὁ λόγος του θὰ εἰσδύσῃ στὴ φύση καὶ θὰ ἀνακαλύψῃ ἐκεῖ τὴν τάξιν τοῦ σύμπαντος, ἀτὴν ποὺ θεσπίζει ὁ συγγενὴς του λόγος, καὶ ἀκόμη πιότερο, θὰ βρῆ τὴ θέση ποὺ τοῦ ὀρῆσεν ἡ εἰμαρμένη στὸ σύμπαν μέσα· θὰ τὴν νοιώσῃ καὶ θὰ τὴν δεχτῆ. Ἡ ζωὴ του ἔτσι θὰ χάσῃ ἐντελῶς τὸ τραγικὸ τῆς περιεχόμενου. Θὰ ἔναι κάτι ποὺ θὰ τὸ δέχεται ὁ ἴδιος καὶ τὴν ἴδια ὥρα θὰ ἔναι καὶ δημιουργὸς του. Κι ἂν οἱ δεσμοὶ ποὺ θὰ ἀνακαλύψῃ πῶς τὸν ἐνώνουν μὲ τὸ σύμπαν γενικὰ εἶναι στενοί, πόσο στενώτεροι δὲν εἶναι οἱ δεσμοί, ποὺ θὰ νοιώσῃ νὰ τὸν συνδέουν μὲ τοὺς ὁμοί-

τούς Ίδιους παρά από τούς τυπογράφους των), και μιά ανάδημοσιευση από τὸ ποιητάρικο ἔργο τοῦ παλιοῦ ποιητάρη τῶν ποιητάρηδων, τοῦ Χρ. Τζαπούρα (1845—1915) ποὺ μέ τὸνομα του μᾶς εἶναι γνωστὴ μιά ὠρισμένη πλευρὰ τῆς ποιητάρικης παραγωγῆς στοῦ νησιῦ μας. Αὐτὸ εἶναι: "Τραγοῦδι τοῦ Γιαλουρκοῦ, ἐκ τοῦ χωρίου Τσάδα (Ἐπαρχία Πάφου). Τραγωδία γενομένη τῷ 1891, ὑπὸ ποιητοῦ Τζαπούρα,," Κ' ἐνῶ ἡ ἀρχικὴ του ἀξία ἦτανε μισὸ γρόσι, ὁ ἐκδότης γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει ἕνα ἀντίτυπο ἔχει πληρώσει, ὅπως πληροφοροῦμαι, πέντε σελίνα. Ἀπὸ τὰ Διηγήματα ἡ μ α α α 4 εἶναι πρωτότυπα: "Δημ. Μέλτου, Κόριννα, ἡ Ἐταῖρα ἀπὸ τὸ Κούριο, Ρομάντζο,," "Σύγχρονη Κυπριακὴ λογοτεχνία, (βλ. "Κ. Γρ.,," τεύχη Ἄρ. 1 καὶ 7—8) καὶ "Μπλάκ Μαρία Νο 1,," τοῦ Τ. Ἀνθία (βλ. "Κ. Γρ.,," τεύχος Ἀρ. 3), καὶ τρία μεταφράσεις ἀπὸ ξένα διηγήματα καὶ ἀνάδημοσιεύσεις ἀπὸ Ἑλληνικὰ λαϊκὰ μυθιστορήματα, λ.χ. Φ. Α. Φωτοπούλου: "Ἡ Αὐτοκράτειρα Ἁγία Ἐλένη,," Ἡ ἐπιστῆμη καὶ ἡ θρησκεία ἀντιπροσωπεύονται μὲ 12 βιβλία. Σὲ τοῦτο περιλαμβάνονται μεταφράσεις καὶ ἀνάδημοσιεύσεις σχετικὰ μὲ τὰ σεξουαλικά ζητήματα, μιά μελέτῃ γιὰ τὴν φυματίωση καὶ τὶς νεώτερες μεθόδους γιὰ τὴν θεραπεία τῆς καθῶς καὶ φυλλοδικῆς ἐκδόσεις ἀπὸ τὴν Κυπριακὴν Ἐυαγγελικὴν Ἐταιρεία. Ἴσως πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ ξεχωριστὰ ἡ προσπάθεια τοῦ κ. Νετζμὶ Σαγκίπ Μποταμαλιζατέ νὰ μεταφράσει μερικὰ κεφάλαια ἀπὸ τὸ Κοράνι σὲ Ἀγγλικὸ στίχο. Γὰ ἱστορικὰ βιβλία εἶναι τρία: Μεγάλῃ Κυπριακῇ Ἐγκυκλοπαίδεια τοῦ κ. Κ. Δ. Χριστοφίδη, ἡ ἀνάδημοσίευση τῆς Χρονολογικῆς Ἱστορίας τοῦ Ἀρχιμανδρίτη Κυπριανοῦ (βλ. "Κ. Γρ.,," τεύχος Ἄρ. 2) καὶ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Α. Χ. Οἰκονόμου: "Ἐνα πάνθεον, οἱ μεγάλοι εὐεργεταὶ καὶ δωρηταὶ τῆς Λάρνακος καὶ τῶν χωρίων τῆς (σύγχρονη Ἱστορικὴ Ἔρευνα). Τὰ Ἐκπαιδευτικὰ βιβλία ποὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέβηκε φέτος στὰ 29 εἶναι σχεδὸν ὅλα σχολικὰ βιβλία. Ἀπὸ τοῦτα πρέπει νὰ ξεχωρίσει κανεὶς τὸ βιβλίον τοῦ Ἐπιθεωρητῆ κ. Α. Π. Νικολαΐδη: "Υποδείγματα διδασκαλίας,," καὶ τὴν "Γραμματικὴ τῆς Δημοτικῆς" τοῦ κ. Προυση. Τὸ μόνον νομικὸ βιβλίον εἶναι ἡ Κυπριακὴ νομοθεσία τοῦ προπερασμένου χρόνου: *The Statute Laws of Cyprus 1933*. Ἀπὸ τῆς λογοτεχνικῆς ποίησης τὰ ἀξιολογώτερα εἶναι: "Τὰ Τζυπριώτικα Τρασοῦδία" τοῦ Δ. Θ. Λιπέρτη (βλ. "Κ. Γρ.,," τεύχη Ἄρ. 7—8, 9 καὶ 10) καὶ "Οἱ Διψασμένοι στὴν Ἄβυσσο,," τοῦ Τ. Ἀνθία (βλ. "Κ. Γρ.,," τεύχος Ἄρ. 3). Σχετικὰ μὲ τὴν γλώσσα τῶν βιβλίων τοῦ 1934: 4 γράφηκαν στὴν Ἀγγλική, 2 στὴν Ἀρμενικὴ 8 στὴν Τουρκικὴ (7 σχολικὰ καὶ 1 ποίηση) καὶ τὰ ὑπόλοιπα στὴν Ἑλληνικὴ.

ΑΝΤ. ΙΝΤΙΑΝΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κωνσταντίνου Ι. Μυριανθοπούλου:— "Χατζηγεωργάκις Κορνέσιος ὁ διερμηνεύς τῆς Κύπρου 1779—1809" Ἦται, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Κύπρου ἐπὶ Τουρκοκρατίας (1570—1878). Ἐν Λευκωσίᾳ. 1934. Τυπ. «Μουσῶν», Σχ. 8ο σελ. 260.

Marcu Beza:—«Lands of Many Religions». Palestine, Syria, Cyprus and Mount Sinai. Dent. 10 s. 6 d

Ἐκλεκτὰ Διηγήματα. Ἐκδότης Ζήνων Σταυράκης Τυπ. Χρ. Γ. Σταυρινῆ, Λευκωσία. 1935.

Κ. Σπυριδάκι.—Ἐσαύρας Α' Βασιλεὺς τῆς Σαλαμίνος... (Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ περιοδικοῦ Ἰνδῶσις,.) Λευκωσία, 1935. Τύποις Ἰνδῶν.

Σὲ λίγες μέρες κυκλοφορεῖ ἡ ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ κ. Τῶν ἡ Μελᾶ σὲ κομμὸ τόμο μὲ τὸν τίτλον Ἰνδῶν Ζουρνᾶ Ἀχολογηματα,...

ΤΥΠΟΣ

Οἱ Κυπριακῆς ἐφημερίδες ἀπασχολημένες τὸ δεκαπενθήμερον αὐτὸ μὲ τὴν γνωστὴν οἰκὸ δολοφονίας Τριανταφυλλίδη ἐλάχιστα ἐνδιαφερέθηκαν γιὰ ἄλλα ζητήματα.

Ἀναφέρουμε ὡστόσο τὸ σημεῖωμα τοῦ «Παλαιμάχου» στὴν «Ἀληθεῖα» (22 Φλεβ.) γιὰ τὴν «Κυπριακὴ ἀχολογία ἄλλοτε καὶ τώρα», σημεῖωμα στὴν «Ἐλευθερία» (16Φλ.) γιὰ τὸ νέο πάτυρο μὲ τεμάχια ἀγνωστού εὐαγγελίου, τὸ ἱστορικὸ σημεῖωμα τοῦ κ. Κ. Α. Κωνσταντινίδου στὸ «Νέο Κυπριακὸ Φύλλακα» (17 καὶ 24 Φλ.) γιὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Σωφρονίου, στὴν «Πρωτῶν ἡ» τὰ σημεῖωμα καὶ «Τὸ ἔργο τοῦ Λιπέρτη» (17 Φλεβ.) καὶ στὴν «Πάφος» (14 Φλεβ.) τὴν μετάφραση ὁλόκληρου τοῦ ἄρθρου τοῦ Σερ Ρόναλτ Στόρς γιὰ τὴν ἀρχαιοτέτης τῆς Κύπρου.

—Στὴν «Ἑλληνίδᾳ» (Φλεβ.) δημοσιεύεται τὸ διήγημα τῆς Κυπριας δεσποινίδος Ἑλλης Χ. Παπαδοπούλου

—Στὴν «Νέα Ἐστία» (1 Φλεβ.) δημοσιεύεται τὸ ποίημα «Ἡ μπαλλάντα τῆς αἰωπῆς» τοῦ Κύπριου ποιητῆ κ. Παύλου Κριναίου.

—Στὰ *Illustrated London News* (16 Φλεβ.) ὁ καθηγητῆς κ. Claude Schaeffer, ποὺ διενέργησε τὸ περασμένο καλοκαίρι σπουδαίωτῃ μελέτῃ γιὰ τὰ πορίσματα του σχετικὰ μὲ τὴν ἄρθρου του—τὸ κοσμοῦν λαμπρῆς εἰκόνες ἀγγελων καὶ ἀλμάντης Χριστοδουλίδης.

—Πῆραμε τὸν πρῶτον ἀριθμὸν (Γεν. 1935) τῆς διεθνούς τριμηνῆς ἐπιθεώρησης *The New Century*. Ἀπὸ τὴν πολὺ ἐνδιαφερόουσα ὅλη του ἀναφέρουμε τὴν μελέτῃ τοῦ κ. Christopher Knetes «Ὁρθόδοξοι Ἐπίσκοποι καὶ ἀγαμία».

—Πῆραμε τὰ τελευταῖα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ «Ἰόνιος» (49, Ὁδὸς Δερνιγῶν, Ἀθήνα). Ἡ ὅλη τοῦ περιοδικοῦ αὐτορρηκτῆ ἀξιοπρόσθετη, περιστρέφεται γύρω ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ καὶ πνευματικὴ ζωὴ τῆς Ἐπτανήσου κυρίως.

Βιβλιοφιλικὴ ἢ Βιβλιογραφικὴ καὶ ζωντανὸν Γράμματῶν Ἐπιθεώρησις, ἀρχινομία. Εἶναι τὸ μοναδικὸ ἑλληνικὸ βιβλιογραφικὸν περιοδικόν, νὰ στέλνουν σ' αὐτὸ ἀπὸ ἕνα ἀντίτυπον γιὰ νὰ τὰ ἀναγγέλου καὶ καὶ νὰ τὰ κρίνει. Τὰ διεσθύνει ἡ κ. Ἐλισάβετ Δάνου (2α Ὁδὸς Ἀνδρου, Ἀθήνα).

—Οἱ Κύπριοι συγγραφεῖς θὰ κάνουν ἐπίσης καλὰ νὰ στέλνουν ἀντίτυπα τῶν ἔργων τους καὶ τὸν περιοδικὸν θύνη ὁ κ. Ν. Β. Γωμαδάκης στὰ Χανιά τῆς Κρήτης.

—Πῆραμε τὶς ἐφημερίδες «Κυπριακὸς Τύπος,» «Ἀθλητικὰ Νέα,» «Φωνὴ τῆς Κύπρου,» «Παρατηρητής» καὶ τὸ περιοδικὸν «Γνώσις,» (τεύχος 11, Σεπτ. 1934)

—Πῆραμε τὴν ἐφημερίδα τῆς Ἀλεξανδρείας «Ταχυδρό-

ΣΤΗΝ ΙΘΑΚΗ

“Όταν έπέρασε ό καιρός κ’ ή Ίθάκη πιά εύτυχοϋσε
κ’ οί θύμησές του έγείρανε στά βάθη τής καρδιάς,
όπου ώς τραγούδι, κάποτε, μαγευτικό άντηχοϋσε,
τό ξαφνικό τό ξύπνημα μιās τρικυμιάς παλιās,

ό βασιλιάς πού έπέρασε τή ζωή του σ’ άλλα μέρη,
βρέθηκε μόνος, μιά φορά, στήν άκρη του γιαλοϋ.
Καί βλέποντας τή θάλασσα πού άνατριχοϋσε στ’ άέρι,
ένιωσε μέσα του γλυκό έναν πόθο ταξιδιοϋ.

Νάδινε ό Δίας, πού ή χαρά άπ’ τό βλέμμα του γεννιέται,
νά σιγαλοταξίδευε πρós τόπους και ψυχές!
Στήν Ιΰλο ό Νέστορας, σιμά στή σιιά, θά συλλογιέται
και γνώμες άπ’ τά χείλη του θά πέφτουνε σοφές.

Και στά λαμπρά τά άνάκτορα τής Σπάρτης, ή ώρια Έλένη
— ή πρώτη αίτία τής δόξας του — σιμά στόν άργαλειό,
του βασιλιά τής τήν πικρή τή σκέψη θά γλυκαίνει,
στή λησμονιά βυθίζοντας κακό όνειρο παλιό.

Και στ’ όλοπράσινο νησί π’ ό Άλκίνοος κ’ ή Άρήτη,
σέ θεία γαλήνη, θά περνοϋν σεβάσμια γερατειά,
λάμπει με τό φεγγάρι και με τόν άποσπερίτη,
σεμνή σαν κόρη, τρυφερή ώς μητέρα, ή Ναυσικα.

Έκείνη του ειπε, στή λευκή κολώνα άκουμπισμένη
πού τή βαρειά του παλατιου βαστοϋσε τή σκεπή :
«Μέ τό καλό να ξαναβρεις πατρίδ’ άγαπημένη
και μή ξεχνās πώς μου χρωστās τήν άκριβή σου ζωή...»

ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΛΔΑΣΕΡΙΔΗΣ

ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(ΑΠΟ ΤΑ ΦΥΛΛΑ ΕΝΟΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ)

“Οξω ή βροχή πέφτει σιγανή σιγανή, έτσι πού σου χτυπάει στα νεύρα τρομερά και σου τρυπάει με βελονιές το κεφάλι ανατριχιαστικά. Είναι τόσο άνιαρός ο καιρός αυτός πού πολύ ευχάριστα θα έδενες σφιχτά το λαιμό σου μένα δυνατό σκοινί να γλυτώσεις από το ακατάπαυτο αυτό πίτσι-πίτσι...

Μέ πιάνει σαν τρέλλα. Το κεφάλι μου άδειο. Μιά σκέψη να κάνει δεν μπορεί... “Ένα κενό άπειρο πελαγώνει το κεφάλι μου και μάταια πασκίζω να το σηκώσω ψηλά. Κάτι πού δεν το κατέχεις ούτε να το κυβερνήσεις είναι δυνατό. Σου φεύγει μακρυά, και τον καπνό του να τον δεις σκιάζεσαι και τρέμεις. “Όπως ακριβώς ένα άλογο άτίθασσο...“Ωρες στέκουμαι στο παράθυρο κοιτώντας κάπου, χωρίς ώστόσο να ξεχωρίζω τίποτε. Φαντάσματα, όπτασιες... Και να δουλέψω δεν μπορώ. Θόρυβοι μακρινοί φτάνουνε ως τα φτιά μου και θαρρώ πώς είναι διώχτες μου άνιλοι. Γιατί;...Μά ίσως γιατί βαραίνει το κεφάλι μου, τό άδειο μου κεφάλι. Μάταια προσπαθώ ναβάλω δυο σκέψεις στην άράδα. Κλωθογυρνάει το φτωχό μου μυαλούδάκι και κοντοστέκεται τεμπέλικα άσκομαχώντας άπ’ την κούραση, κ’ ύστερα σωριάζεται άνίκανο να προχωρήσει...

Τρέλλα;... Καλό κι αυτό. Χά! χά!... Κι αν είναι τρέλλα, τί;...Κανένας τρελλός δε φεύγει μόνος του στην έρημιά. Μένει κοντά στους όμοιους του.

Μά σήμερα είμαι ό τραγικός ήρωας της ήμέρας. “Όλος ό κόσμος γλεντάει ή τουλάχιστο κάνει πώς γλεντάει και μένα με συνεπήρε ό έαυτός μου, πού θέλει να με γλεντήσει μόνο, όλομόναχο στη σιγαλιά της μοναξιάς. Άκούονται παράφωνα τραγούδια κείνων πού περνούν άπ’ όξω. Ούτε στιγμή δεν αφήνουν ήσυχο τό έγώ μου να μιλήσω

μαζί του. “Έχω να του πώ μιάν ιστορία, μιάν ιστοριούλα τόση δά... Ναι! Για κείνο τό λεπτό χέρι πού τό φίλησα πρι μέρες;... Άκριβώς. Θέλω ένα χέρι στοργικό να μου χαϊδεύει τά μαλιά και να μ’ αφήνει ύστερ’ άπαλά να του φιλώ τ’ άκροδάχτυλα. “Ένα μικροκαμωμένο χεράκι, γιομπατο νεύρα, σαν αυτό της παιδούλας πού τόσφιξα προχτές με πόθο στό δικό μου. Και ξαίρετε; Τήν είδα για μιá στιγμή στα μάτια. Γελούσανε τά γλαυκά μάτια της. Γιατί να μη διακρύζουν;.....

...Μιά τέτοια άπεραντοσύνη κενού νιώθω μέσα μου, πού και τό μικρότερο πραγματάκι πού τυχόν θα πέσει στον όπτικό μου κύκλο, φαντάζει για μεγάλη, συζητήσιμη κι άξιόπρόσεκτη, σοβαρή πράξη. Νά! δυο μέλισσες στό τζάμι μου πού άργοκινιένται σιωπηλά και άρωσιτάρικα. Τις ξύλιασε ή παγωνιά κ’ ή πείνα τις παιδεύει. Δυο μέλισσες, πού βγήκανε να βρουνε τά λουλούδια σπρωγμένες άπ’ τον άμείλιχτο νόμο της ζωής, πεταμένες τώρα μες την παγωνιά—δυο μικροί άλητες πού χάσανε στους δρόμους τόν έαυτό τους.... Μισανοίγω τό παράθυρο και με την πνοή μου τους φυσάω λίγη ζεστασιά. Μά για να ζωντανέσουνε χρειάζονται πολλή άνάσα και γερά πλεμόνια. Στο διάβολο! Κρυώνω και γώ περισσότερο. Τό άπειρο πού με πλαταίνει ακατάπαυτα, με παγώνει με τό άτελευτήτό του μάκρος και με σιοτρώνει θλιβερά. “Αν ήμουνα καμιά φορά διχτάτορας, θα πήγαινα να χτίσω μιá πολιτεία έξω από τη γής για να καθήσω. Θα μάζεσα τά κατακάθια της ζωής και τά χαμίνια, και θα τους έδινα την ευτυχία πού τους λείπει. Θα μάζεσα κι όλες τις παγωμένες μέλισσες και θα τις έβαζα σε μιάν ήλιόλουστη κυψέλη μέσα σ’ ένα όλανθισμένο κήπο. Κι άκόμα θα έκανα

τὸ ἄδειο μου κεφάλι νὰ βρεῖ τὸ χαμένο
θησαυρὸ του....

Μὰ ὁ κόσμος ἔξω γλεντάει...Εἶναι
'Απόκριες, βλέπετε, καὶ τὸχει ἡ συνή-
θεια νὰ κάνει πὼς γλεντάει γιὰ νὰ ξε-
γελάσει τὸν ἑαυτὸ του λίγες στιγμὲς—
ὅπως καὶ πάντα τὸν γελάει ὑποβάλ-
λοντάς του ὅλο καὶ κάποιες καινούρ-
γιες ἢ παλιὲς καταστάσεις. Δὲν μπορεῖ
ὁ ἄνθρωπος νὰ βρεῖ τὴν εὐθυμία μέσα
του, δὲν μπορεῖ μὲ τὰ σωστά του νὰ
γλεντήσει ὅπως βρίσκεται, καὶ μασκα-
ρεύεται ἀξιοθρήνητα, βάζει ξένο πρό-
σωπο χαρᾶς, βάζει ἄλλους νὰ χαροῦν
γι αὐτὸν! Προσπαθᾷ ν' ἀποξεχάσει
τὸν ἑαυτὸ κάτω ἀπὸ τὸ δανεικὸ πρό-
σωπο τῆς ψεύτικης, ἐπιφανειακῆς χα-
ρᾶς. Μὰ τὰ καλὰ τὰ παλληκάρια τὰ
θέλω νὰ τολμοῦν ν' ἀντικρῶζουν μόνα
τους τὴ χαρὰ! Τοῦτοι τὴν μπασταρδεύ-
ουνε τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς. Αὐριο, με-
θαύριο καὶ πάρα ὕστερα οἱ «εὐτυχισμέ-
νοι» τῆς ἀποκριᾶς θᾶχουνε μόνη τους
παρηγοριά καὶ ἀποκοῦμπι νὰ λένε
σπάταλα στὸν ἑαυτὸ τους γιὰ χαρὲς
καὶ Χάρες ἀποκριάτικες, κ' ἔτσι νὰ τὸν
πλανεύουν καὶ νὰ τὸν ξεγελοῦν τὸν
καημένο ἠλίθιο ἑαυτοῦλη τους. Τοὺς
χαίρουμε τοὺς τέτοιους ἀνθρώπους
βλέποντάς τους στὴν ἀγωνιώδικη τους
προσπάθεια νὰ ψάχνουνε τὴν ἀρχὴ, τὴ
σειρὰ καὶ τὸ τέλος μιᾶς πραγματικᾶ
εὐχάριστης ζωῆς, χωρὶς ποτὲ νὰ τὴνε
βρίσκουνε, χωρὶς νὰ τὴν ἀδράχνουνε
γερά, παρὰ μόνον ἔτσι θολὰ, θαμπὰ
κι ἀνάβαθα, κάτι σὰ φευγαλέα στιγμὴ
πυρούμενης φανταστικῆς πεθύμιας τοῦ
φλογεροῦ κορμιοῦ. Γιατί ὅσο γοργὰ
κι ἂν κυλᾷ ὁ καιρὸς, βρίσκεται ἀρκετὸ
διάστημα γιὰ νὰ μᾶς κάνει νὰ νιώσου-
με τὴ γρανιτένια σκληράδα τῆς ζωῆς.
Καὶ κάθε στιγμὴ τοῦ λαμπεροῦ χρό-
νου ποῦ φεύγει, γίνεται μαύρη κι ἄρα-
χλη καὶ δὲν πρέπει κανένας νὰ πατάει
στὸ μαῦρο αὐτὸ πεδίο τοῦ ἀγύριστου
χρόνου. Τὸ τώρα τὸ θέλω μεστωμένο.
Γι αὐτὸ καὶ μιὰ ἀηδία, κάτι σὰν ἀνα-
γούλα μοῦ ἔρχεται στὸ ἀντίκρυσμα κά-
θε ψεύτικης ζωϊκῆς ὑπαρξῆς. (Ἀλή-

θεια, εἶναι παράξενο. "Ἄλλοι πονᾶνε
στὸ στήθος, στὴν καρδιά γιὰ κάτι ξα-
φνικὸ. Μὰ ἐγὼ τοὺς πόνους μόνον στὴν
κοιλιά τοὺς νιώθω—λὲς κ' ἐπαναστα-
τοῦνε τὰ ἔντερα καὶ δένουνται σὲ χί-
λιους μύριους κόμπους, πλέκονται, ξε-
πλέκονται κινούμενα ἀπὸ τὴν ἀπέραν-
τη ἀηδιαστικὴ ἐνέργεια τῆς τρέλλας
τοῦ μικρόκοσμου.)

Κι ὅμως ἡ πολύχρωμη ἐπιφάνεια μὲ
τράβηξε καὶ μένα. Εἶναι τὸ μοιραῖο
κάθε στιγμιαίας σκέψης: νὰ χαντακῶ-
νεται στὸ διαλογισμὸ. Ποτὲ δὲ θὰ μπο-
ροῦσα νὰ πιστέψω πὼς οἱ βίαιες με-
ταβολὲς φέρνουν τόσο ἄμεσα ἀποτελέ-
σματα, τυχαῖα ἢ φανερά. Ζήτησα κ' ἐ-
γὼ τὴ φτηνὴ χαρὰ τῆς ἄσκοπης μα-
σκαράτας μέσα στὴ λησμονιά τῆς ἀπο-
κριάτικης τρέλλας. Καὶ βρῆκα στήθεια
ποῦ πονέσανε στ' ἀλήθεια κάποτε γιὰ
μένα καὶ μὲ λαχταροῦσανε τρεμάμενα
νὰ γύρω ἀπάνω τους μὲ πόθο. Κ' ἦ-
τανε γιὰ μένα χεῖλια ποῦ ξενουχτήσανε
μὲ τ' ὄνομά μου, καὶ μάτια ποῦ κοκ-
κινίσανε δακρῶζοντας γιὰ μένα. Κορμί
πεταχτό καὶ δυνατὰ φτιαγμένο γιὰ ἔ-
ρωτα φυλάχτηκε καιροὺς μὲ τὴν ἐλπίδα
μου. Μά...—πὼς ἀλιῶς νὰ τὸ ἐξηγή-
σω;—τὸ κοκκινάδι ποῦ ἔβαψε τὰ χεῖλια
μου πρόδωσε τὴν ταπεινωτικὴ ψευτιά
τῆς φαιδρῆς εἰκόνας. Κ' ἔριξα μιὰ φω-
νὴ, θυμοῦμαι, κ' ἔσκισα τὸ λαρύγγι
μου κ' ἔσφιξα ἀγριεμένα τὶς γροθιὲς
γιὰ νὰ χτυπήσω τὸν καθένα. Ἡ γῆ δὲ
μὲ κρατοῦσε πιά, καὶ τὴν κλωτσοῦσα
μὲ πείσμα. Κ' ἔφυγα μανιασμένος
κλωτσώντας πέτρες, τοίχους, δέντρα ἀ-
λύπητα. Τὰ μάτια μου θολώσανε πάλι,
βούρκωσε ὁ λογισμὸς μου κ' ἔπεσα
ξανὰ σ' ἐκστάσεις θεοτικῆς! "ὦ, χίλιοι
διαβόλοι! Ἐλάτε βοηθοὶ μου νὰ βγῶ
ἀπὸ τὴ μούχλα, γιατί μόνον σ' ἐσᾶς
μπορεῖ κανένας νὰ στηρίζεται χωρὶς
νὰ πάθει κακὸ. Καὶ θὰ τὸ πῶ τώρα
ποῦ ὅλα γύρω εἶναι ἡσυχά, φριχτὰ
καὶ σκοτεινὰ—μόνον τοὺς ἀγίους φω-
τᾶει στὸ πλαῖνὸ δωμάτιο ἀμυδρὸ ἕνα
καντηλάκι: Ἡ ἀνυπότακτη καρδιά μου

δεν μπορεί να δεθεί με μιὰ μικρή αγάπη σ' ένα άτομο, Διψάει ή ψυχή μου για τὰ μεγάλα, πού γιομίζουνε με τὸν ἴγκο, τὸ μεγαλεῖο καὶ τὴν ἀγέραστη οὐς λάμπη τὸς αἰῶνες. Μόνο ἡ ἀγάπη ὅλου τοῦ κόσμου, ὁ ἔρωτας του τύμπαντος, ἡ ἀλήθεια τῆς φύσης καὶ τῆς γνώσης καὶ τ' ἀποτελέσματά τους μποροῦν νὰ με ἱκανοποιήσουν... Θέλω, θέλω καὶ θὰ μπορέσω ὅ,τι θέλω. . .

Χά! χά!... Θέλω, μὰ δὲν παύουν ὡστόσο τὰ φτιά μου νὰ βουίζουμε, σὰ νάσαι φωλιασμένα στὸ κεφάλι μου ὀλάκαιρα μελίσινα πολυάσχολα. Τὸ μέτωπό μου καίει. Οἱ φλέβες του πεταμένες ἔξω ἀπ' τὸ ὀρμητικὸ αἷμα πού κυλάει μέσα τους, λὲς καὶ θέλουνε νὰ φύγουν, νὰ σπάσουν καὶ ν' ἀφήσουνε τὸ αἷμα νὰ ξεχυθεῖ λεύτερο. Τὰ μάτια μου ὀλοκόκκινα μαζέψανε ὅλο τὸ ἀρωστιάτικο αἷμα πού με φλογίζει ὀδυνηρά. Τὰ μηλίγγια μου χτυπᾶνε σὰ σφυριά. Τὸ κορμί μου πάει νὰ ρέψει. Νιώθω νὰ καταποντίζεται λίγο λίγο μέσα μου κάθε μου μέλος. Ἀληθινὰ νὰ καταποντίζεται. Ἀκούω καὶ τὸ θόρυβο πού κάνει στὸ πέσιμό του.. Τὰ πόδια μου βαριά σὰν τὸ βαρὺ μου πιά μυαλό, τὸ δυσκίνητο...

Κ' οἱ ὥρες περνᾶνε. Ἀλήθεια! Ἦθελα νὰ μάθω ποιὸς φταίει: τὸ ρολόγι πού μοῦ κλέβει τὸ χρόνο δουλεύοντας τικ-τάκ, τικ-τάκ, ἢ ἐγὼ πού τὸ δυναμώνω με τροφή κουρδίζοντάς το; Καὶ τί σημασία ἔχει;... Σημασία ἔχει τὸ γεγονός πὼς πήγα στὸ χορὸ μασκαρεμένος, γιὰ νὰ γυρίσω ἀπογοητευμένος τώρα καὶ νὰ θρηνώ πάνω στὰ ἔρειπια μιᾶς ἀγώνης ἀναζήτησης. Ἀλλὰ πὼς γίνηκε νὰ βγῶ ἀπὸ τὸ καβούκι τῆς μόνωσής μου;..

Δυὸ τυχαῖα ὄντα χωρὶς ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον, ζητώντας στὴν κοινὴ τρελλοποίηση νὰ προσθέσουν τὴ δική τους ἠλίθια κατασκευή, πήραν τὰ ἐπίκαιρα προκοσταρτικὰ διανοήματα τῆς κούφιας φρασεολογικῆς εὐθυμίας καὶ με τράβηξαν ἀπὸ τὴν ἡρεμὴ μου συγκέντρωση. Βγῆκα μέσα στὴν παγωνιά ἀ-

φήνοντας τὴ ζεστασιά τῆς σκέψης μου. Χρωμάτισα κατάλληλα τὸ μοῦτρο μου καὶ φόρεσα τὰ πιὸ παράξενα φορέματα γιὰ νὰ φαντάζω ἀπὸ παντοῦ πασίχαρος. Στὸ δρόμο μιλήσαμε γιὰ τὰ πιὸ εὐχάριστα πράγματα: γιὰ κηδεῖες καὶ φόνους, γι αὐτοχτονίες καὶ θάνατους καὶ πείνα. Ὅλα πηγαίνανε θαυμάσια, σύμφωνα με τοὺς ὑπολογισμούς μου, πού με κάνουν καὶ τώρα ἀκόμη νὰ χοροπηδάω πάνω στὸ κάθισμά μου ἀπὸ μιὰ νεροποντὴ ἱκανοποίησης. Πειθάρχησα ὡστόσο τὸ περιβάλλον καὶ τὸ ὑποβόηθησα με τὴ στάση μου. Γιατὶ ἔπρεπε ὀπωσδήποτε νὰ συγκρατηθῶ γιὰ νὰ τὴ βρῶ νὰ ξηγηθοῦμε. Φοροῦσε καὶ κείνη μιὰν ἐξωτικὴ φορεσιά κ' ἦτανε θάμα ἢ ὀμορφιά τῆς μέσα στὴν ὀλόφωτη πολύηχη σάλα. Γελοῦσε καὶ χτυποῦσαν στὰ λευκὰ λακάκια τοῦ λαιμοῦ της δυὸ σειρὲς μεγάλες ρουμπινιὲς χάντρες. Ἦ ζεστὴ τῆς ἀνάπνια εἶχε κατὶ τὸ πρωτόγονο. Τὰ μάτια της..ὦ! τὰ μάτια της! Θυμάμαι πόσο τρυφερά τῆς τὰ εἶχα κάποτε τραγουδήσει, ἀκουμπώντας στὸ βράχο τῆς ἀκρογιαλιᾶς πού τόσες φορές καλόβολος μᾶς δέχτηκε:

«Τὰ γαλανὰ τῆς θάλασσας ὅταν κοιτᾶζω
[πλάτι
σὲ σένα ἢ σκέψη φτερωτὴ κι ὀλόχαρη
[πετάει.
Στὴν ἀπεραντοσύνη τους τὰ δυὸ γλανά σου
[μάτι
θάλασσες μοιάζουν ἡρεμες κ' εἰρηνικὲς,
[Δανάη.»

Μὰ ἀπόψε;... Ἦτανε φουρτουνιασμένα ἀπόψε τὰ μάτια τῆς ἀπὸ τὸ ποθοπλάνταγμα. Ἐλαμψε ἡ φύση μέσα τῆς ὀλοζώντανη καὶ ἀνέβαινε αἷμα στὸ ξαναμμένο πρόσωπο της, πού τὸ ἔκανε νὰ φαίνεται κόκκινο, αὐθάδικα κόκκινο. Ὁ χορὸς, τὸ τραγούδι, τὸ γέλιο τῆς πλημμυρίζαν ἀπὸ τὸ ἐνστικτο τοῦ ζῶου πού ὀργουσε μέσα τῆς ἀκατάλυτο. Ἐνας πρωτόγονος ἄνεμος, πού μποροῦσε νὰ σηκώσει πλεούμενα βουνὰ κι οὐρανοξέστες συστηματοποιή-

μένης σταθερότητας, μᾶς συνεπηρε
δυνατά... "Υστερα;... Δὲ θυμᾶμαι καὶ κα-
λά. "Εφυγα βλαστημῶντας. "Εριξα τὴ
μάσκα τῆς ἐκούσιας διαπόμπειψης καὶ
χύθηκα στὸ δρόμο. Παράτησα ὄλους
μὲ τὸ ζουρλομαντύα τους καὶ νὰ με
πάλι ἐδῶ σκυφτὸ στὸ κοιμητήρι τῆς
ζωντανίας μου.

"Ανασκαλεύω τώρα στὸ συρτάρι τῆς
μνήμης μου νὰ βρῶ κάτι ἀπολυτρω-
τικό. Κάπου ἔχω γραμμένα: «Στῆς
ζωῆς τὸ σκολιὸ δρόμο βρίσκονται
πινακίδες διαφωτιστικές. "Αλίμονο σὲ
κεῖνο ποῦ δὲν ξαίρει νὰ τίς διαβάσει!»
Ποιὸς ὅμως τίς ἔγραψε γιὰ νὰ εἶν' σω-
στὲς;... "Εγὼ, ἐγὼ ὁ Τάκης Γιοργαντῆς
ἀπ' τὸ Καστανοχώρι, δὲν τίς πιστεύω —
κι ἄς πάει ὅποιος θέλει νὰ με καταγγεί-
λει. Θὰ με δικάσουν, θὰ με καταδι-
κᾶσουν... Κ' ὕστερα;... Μηδὲν εἰς τὸ
πηλίκον. "Εγὼ θὰ κλειστῶ πάλι ἐρμητι-
κᾶ στὸν ἑαυτὸ μου, θὰ διώξω κάθε
τι ποῦ μπορεῖ νὰ μ' ἀράξει στὰ βρω-
μερὰ πολυσύχναστα λιμάνια τους εἴτε
νὰ με σιμῶσει στὶς ταπεινὲς τους μι-
κρότητες, καὶ δὲ θὰ τοὺς ζητήσω τὸ
φανερὸ καὶ τὸ εὐκόλο.

Κάποια πίκρα κακὴ μοῦ γιόμισε τὸ
στόμα ἀπὸ ἀφρὸ πεθύμιας ἄγνωρης κ'
ἐνὸς ἀσταμάτητα φευγαλέου πόθου.
Στὸ κεφάλι μου θρονιάστηκε ἡ ζάλη
κι ὁ πόνος τοῦ ἀνθρώπου..(Τώρα θυμᾶ-
μαι ζωηρὰ μιὰ χτεσινὴ σκηνοῦλα:
"Εξω ἀπὸ τὴ μεγάλη "Εκκλησιὰ τσα-
κωθήκανε δυὸ μορτάκοι στὰ γερά με
κλωτσιῆς, γροθιῆς, πετριῆς καὶ τὰ ρέ-
στα. "Ο πιὸ μεγάλος — δέκα ἔντεκα χρο-
νῶν — κατάφερε νὰ ρίξει χάμω τὸ μικρό-
τερο, τὸν κλωτσοκόπησε κ' ὕστερα τὸ
ἔβαλε στὰ πόδια. Κλαίοντας ὁ χτυπη-
μένος καὶ κρατῶντας τὸ πονεμένο του
μέρος σηκώθηκε καὶ περπατοῦσε κού-
τσα — κούτσα. "Οταν τὸν κοντέψαμε καὶ
τὸν ρωτήσαμε ποῦ πονεῖ, ἔβγαλε προ-

σχετικὰ τὰ ἄσπρα του γάντια καὶ μᾶς
ἔδειξε σὲ σοβαρὴ στάση τοὺς πόνους
τους. Βέβαια, εὐγενέστατέ μου κύριε
μὲ τὰ λευκὰ γάντια καὶ τίς λευκὲς μι-
κρὲς κλίνες. "Ο λερωμένος γαβριάς
εἶχε κι αὐτὸς στὰ χέρια του ἄσπρα
γάντια!...)

Θυσίασα τὴ λειψὴ χαρὰ καὶ νιώθω
τὴν ἀσύγκριτη μεγάλη λύπη τῆς ἀπο-
τυχίας μιᾶς συνηθισμένης περιπέτειας
ποῦ δὲ θὰ γίνει. Εἶναι τόσο βαρὺ νὰ πο-
νεῖ κανένας στ' ἀλήθεια καὶ μὲ νόη-
μα;... Κι ὅμως μονάχα τὰ ἐμπόδια
μποροῦν νὰ μὲ ἀτσαλώσουν γιὰ νὰ
δεχτῶ πραγματικὰ χαρούμενος τ' ἀμά-
ραντο τῶν κόπων μου στεφάνι, σὰν
φτάσω στὸ τέρμα τοῦ δύσκολου μου
δρόμου — τοῦ δρόμου ποῦ καλὰ τὸν
ξαίρω, γιὰτὶ ἐγὼ τὸν ἄνοιξα ἰδρώνον-
τας, κ' ἐγὼ τὸν ἔστρωσα μὲ τῆς ψυ-
χῆς μου τὰ πλούτια καὶ τὸν πότισα μὲ
τῶν ματιῶν μου τίς βρύσες σὲ μέρες
μίζερης, θλιμμένης. "Εχω κάθε δικαίω-
μα νὰ καρτερῶ ἀκράδαντα τὴ μεγάλη
τῆς ζωῆς.

Τρέλλες;... Μπορεῖ. Μὰ ἓνα σκουλη-
κι σιχαμερὸ σὰ νὰ ἀναδεύεται μέσα
μου καὶ μὲ κρυφοτρώει ἀδιάκοπα. Κά-
ποτε τὸ στόμα μου σὰ νὰ γιομίζει αἷμα.
Νιώθω τὴ γεύση του — σὰν κουκιά ξε-
ρά. Μέσα στὸ πλευρὸ μου μιὰ μπάλα
γουργουρίζοντας κατρακυλάει, ἓνα μα-
χαίρι κασαπέβει ἄγρια στὰ στήθια μου
καὶ σουβλερὰ τρυπάνια δουλεύουνε
στὴ ράχη μου. Τὰ πόδια μου παράλυ-
τα, βαριά. Τὰ χεῖλια μαραμμένα, σὰν
ἄποτα λουλούδια στὸν τάφο κάποιου νε-
κροῦ φτωχοῦ. "Ατονα τὰ μάτια καὶ θο-
λά, τὰ χέρια τρεμουλιάρικα, ἀδύνατα.
Τὰ φτιά μου χασκογελᾶνε στὴν κατάν-
τια μου καὶ δὲ μὲ ἀκοῦνε πιά. "Ολο
καὶ φωνάζουνε κι αὐτὰ. "Η βουή τους
μὲ ζαλίζει.... Μὰ φτάνει, φτάνει πιά....
Δὲν μπορῶ.... Βυθίζουμαι....

ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΓΙΣΤΡΟΣ

ΝΕΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΠΑΠΥΡΩΝ

Τους τελευταίους χρόνους ἡ Αἴγυπτος μᾶς ἔδωσε ἀπὸ τὰ σπλάγχνα της πολλὰ εὐρήματα σὲ παπύρους πού ἡ ξία τους ἐπλούτισε τὴν ἐπιστῆμην σὲ τολὸν μεγάλο βαθμό. Ὑστερα ἀπὸ τὴ μεγάλη ἀνακάλυψη τῆς Πολιτείας Ἀθηναίων τοῦ Ἀριστοτέλη, τῶν ποιημάτων τοῦ Βακχυλίδου, τῶν Περσῶν τοῦ Τιμοθέου, τοῦ ὑπομνήματος τοῦ Διδύμου στὸ Δημόσθενη, τοῦ περὶ ἀληθείας τοῦ Ἀντιφώντος—γιὰ νὰ ἀναφέρω μόνο τὰ κυριώτερα—ὁ πλοῦτος σὲ εὐρήματα ὑπῆρξε τοὺς δυὸ—τρεις τελευταίους χρόνους πάλι πολὺ μεγάλος, γιατί τὸ ἓνα ἔρχεται ἀμέσως μετὰ τὸ ἄλλο, πρὸ τοῦ νὰ προφτάσει νὰ περάσει ἢ πρώτη ἐκπλήξη. Ἡ παπυρολογία, πού ἦταν πάντα μιὰ βοηθητικὴ ἐπιστῆμη κυρίως γιὰ τὴν κλασσικὴ φιλολογία καὶ τὴν ἀρχαία ἱστορία, ἔγινε σήμερα μὲ τις ἀνακαλύψεις ἓνας κυριώτατος τῆς κλάδος κ' οἱ πάπυροι μιὰ κυριώτατη γι' αὐτὲς πηγή⁽¹⁾. Ἡ γνώση τῆς ἱστορίας τῶν Πτολεμαίων, τοῦ συστήματος τῆς διοικήσεώς τους—βλ. τὸν περίφημο «γνώμονα τοῦ ἰδίου λόγου»—τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς δημόσιας καὶ ἰδιωτικῆς ζωῆς τῶν κατοίκων της ἀπὸ κάθε τῆς ἐκδήλωση προήχθηκε ἔτσι σὲ τολὸν μεγάλο βαθμό. Πλούσιες συλλογές—οἱ κυριώτερες τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου, τοῦ μουσείου Βερολίνου, οἱ ἰταλικῆς κλπ.—ἐκδόθησαν καὶ ἐξακολουθοῦν ἀκόμα νὰ ἐκδίδονται.

Ἀπὸ τὸν 7. αἰ. π. Χ. χρησιμοποιοῦσαν οἱ Ἕλληνες τὸν πάπυρο γιὰ τὰ βιβλία τους⁽²⁾, τὰ κυριώτερα ὅμως εὐρήματα προέρχονται ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς ἀκμῆς τῆς Ἀλεξάνδρειας κι' ἀργότερα. Θὰ ἀναφέρω ἔδω τὰ σπουδαιότερα τῶν τελευταίων χρόνων. Ὁ ποιητὴς Καλλιμαχος, γνωστός γιὰ τοὺς

ὕμνους τοῦ στοῦς θεοὺς καὶ τὰ ἐπιγράμματα του⁽³⁾, ἓνας λόγιος πού ἔπαιξε σπουδαῖο ρόλο καὶ σὰ βιβλιοθηκᾶριος τοῦ Μουσείου τῆς Ἀλεξάνδρειας—ἰδίως γνωστός γιὰ τοὺς *πινάκες* του—γνώστηκε τώρα καὶ γιὰ τὰ ἄλλα του ποιήματα, πρὸ παντὸς τὰ *αἶτια*, πού ἦσαν τὰ κυριώτερά του, ἀπὸ τις νέες ἀνακαλύψεις⁽⁴⁾. Τὸ περασμένο ἀκόμα καλοκαίρι προστεθήκανε νέα του ἀποσπάσματα μὲ παπύρους πού βρεθῆκανε στὴν Κυρηναϊκὴ ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἔκδοσις θὰ χρειασθεῖ ἀρκετὸ καιρὸ. Πολὺ συγκίνησε ἀκόμα τοὺς φιλολόγους ἡ ἀνακάλυψη πρὶν δυὸ χρόνια ἀποσπασμάτων ἀπὸ τὴ Νιόβη τοῦ Αἰσχύλου⁽⁵⁾, πού ἔστω καὶ μὲ τὰ μικρὰ αὐτὰ ἀποσπάσματα μᾶς ἔδωσε καὶ πάλι δείγματα τῆς μεγάλης τέχνης τοῦ τραγικοῦ.

Ἀπὸ τὰ πιὸ μεγάλα ὅμως καὶ σπουδαιότερα εὐρήματα πού συγκινήσανε τελευταῖα τὴν ἐπιστῆμην εἶναι ἡ εὕρεσις τῶν συγγραμμάτων τοῦ Μάνι, τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Μανιχαίων, μιᾶς θρησκευτικῆς αἵρεσις πού διήρκεσεν αἰῶνες πολλοὺς καὶ σήμερὰ χάθηκε ὀριστικά. Αὐτὴ τὴν ξέραμε ὡς σήμερὰ μόνο ἀπὸ τις ξένες καὶ ἐχθρικές πολλὰς φορὲς πληροφορίες τῶν χριστιανῶν συγγραφέων, ἐνῶ τώρα θὰ γνωσθεῖ ἡ θρησκεία αὐτή, πού ἔπαιξε ἀρκετοὺς αἰῶνες στὸ μεσαίωνα σπουδαιότατο ρόλο, ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ ἔργα τοῦ Μάνι. Ἐφτά κύλινδροι ἀπὸ πάπυρο, σὲ μεγάλῃ ὅμως καταστροφῇ, βρεθῆκανε στὴν Αἴγυπτο, τόσο κατεστραμμένοι πού νομίζεις πὼς εἶναι σάπια χόρτα ἀνακατεμένα μὲ κατὰμαυρα χῶματα. Οἱ τέσσαρες ἀγοράσθησαν ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Schmidt γιὰ τὸ Μουσεῖο τοῦ Βερολίνου κ' οἱ

3) βλ. τὴν 4 ἔκδοσις Wilamowitz, Berlin 1925.

4) βλ. τὴν ἔκδοσις Pfeiffer, Berlin 1923 στῆ σειρά τῶν μικρῶν κειμένων τοῦ Lietzmann. Ἀπὸ τότε δημοσιεύθηκαν κι' ἄλλα ἀποσπάσματα σὲ περιοδικά.

5) βλ. ἐκτὸς ἄλλων τὶς ἐργασίες τοῦ Körte στὸν Hermes 1934 καὶ Schadowaldt στὰ πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας τῆς Heildelberg 1934.

1) βλ. γενικὰ γι' αὐτὴ τὸ κλασσικὸ ἔργο τοῦ W. Schubart, Einführung in die Papyrskunde, Berlin 1918.

2) βλ. W. Schubart, Das Buch bei den Griechen und Römern 2, Berlin 1925 σ. 37.

ἄλλοι ἀπὸ ἓνα πλούσιο Ἕλληνο γιὰ τὸ Βρετανικὸ μουσεῖο. Ὅλοι βρίσκονται σήμερα στὸ Βερολίνο, ὅπου στάλθηκαν κι ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, κι ὁ μόνος εἰδικὸς γιὰ τὸ ξεχώρισμα καὶ διατήρημά τους Dr. Ihseher ἀνέλαβε τὴν κοπιώδη ἐργασία πού θὰ χρειασθεῖ τοῦλάχιστο τριάντα χρόνια. Ἡ βερολίνειος Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἀνέλαβε τὴν ἔκδοση καὶ μετάφρασή τους—εἶναι γραμμένα στὴν κοπτική γλῶσσα—κι ὁ πρῶτος τόμος ἔχει τώρα ἐκδοθεῖ.

Σύγχρονα σχεδὸ μ' αὐτὴ τὴ σπουδαιότητα ἀνακάλυψη βρέθηκαν πάπυροι τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης σ' ἑλληνικὴ γλῶσσα τοῦ τέλους τοῦ 2 καὶ τὶς ἀρχές τοῦ 3 μ. Χ. αἰῶνα. Ἡ χρονολογία τους εἶναι ἀναμφισβήτητη, γιατί στηρίζεται πάνω στὴ γραφή. Ἦταν τὸ εὔρημα πολὺ σπουδαῖο, γιατί ἦσαν τὰ παλιότερα ἀντίτυπα τῆς Ἑλλ. Γραφῆς, σχεδὸν ἓνα αἰῶνα κατόπιν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού γράφτηκαν τὰ εὐαγγέλια. (6)

Τὴν ἐκπληξὴ αὐτὴ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου πού αἰσθάνθηκε τότε, τὴ διαδέχεται τώρα μιὰ ἄλλη πιὸ μεγάλη μὲ τὴν ἀνακάλυψη στὴν Αἴγυπτο ἀποσπασμάτων ἀπὸ ἓνα νέο εὐαγγέλιο, ὅπως πιστεύεται. Εἶναι δυὸ σελίδες 10×7 ἑκ. καὶ μιὰ σελίδα μικρότερη, περίπου 4×2 ἑκ. Ἀπὸ τὸν καιρὸ χρωματιστῆκαν σκοτεινόφαια, σὰν καὶ οἱ πάπυροι τοῦ Μάνι, διαβάζονται ὅμως καθαρὰ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Στὴν ἡμερίδα «Ἐλευθερία» (16 Φεβρ.) δημοσιεύθηκε φωτοτυπία ἑνὸς ἀποσπασματος. Καθαρὰ φαίνονται σ' αὐτὸ τὰ γράμματα ΠΗ, σὲ δυὸ στίχους, πού συναντιοῦνται συχνὰ καὶ στᾶλλα κομμάτια. 7) Εἶναι φανερὸ πὼς πρόκειται γιὰ βραχυγραφία τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦς. Ὁ γνωστὸς παπυρολόγος J. Bell, τοῦ βρετανικοῦ μουσείου, ἀναγνώρισε ἀμέσως πὼς πρόκειται γιὰ ἀπόσπασμα ἑνὸς εὐαγγελίου. Ὁ ἴδιος τὰ ἐξετίμησε μὲ προσοχὴ πὼς ἀνήκουν στὰ μέσα τοῦ

2 αἰ., ἀλλ' εἶναι πολὺ πιθανὸ πὼς ἀνήκουν στὴν ἀρχὴ του. Οἱ πάπυροι προέρχονται ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, κανένας ὅμως δὲ ξέρει σὲ ποῖο τόπο βρέθηκε τὸ χειρόγραφο. Σύμφωνα μὲ μιὰ παλιὰ παράδοση ὑπῆρχε ἓνα αἰγυπτιακὸ εὐαγγέλιο. Ἐρευνητὲς τῆς Ἑλλ. Γραφῆς δέχονται πὼς τὰ τέσσερα γνωστὰ μας εὐαγγέλια τεθῆκαν σὲ κυκλοφορία κάθε ἓνα ἀπὸ τοπικὲς ἐκκλήσεις. Νὰ πρόκειται ἀρὰ γὰρ περὶ τοῦ αἰγυπτιακοῦ εὐαγγελίου; Καμιὰ ἀπόδειξη δὲν ὑπάρχει πού νὰ κἀνεῖ ἔστω καὶ πιθανὴ μιὰ τέτοια ὑπόθεση. Ὅπως γράφει τὸ Berliner Tageblatt (3 Φεβρ.), τὸ «νέο εὐαγγέλιο» περιέχει ἔκθεση πραγμάτων πού μοιάζει πολὺ μὲ τὸ εὐαγγέλιο κατὰ Ἰωάννην. Σπουδαιότατο σημεῖο εἶναι ἡ χρονολογία τοῦ χειρογράφου πού παρουσιάζεται στὶς ἀρχές πιθανῶς τοῦ 2 αἰ. Ἡ ὑπαρξὴ παπύρων μὲ τὰ εὐαγγέλια στὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἀποδεικνύει, πόσο εἶχε προχωρήσει ἡ διάδοσή τους ἓνα μὲν αἰῶνα ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Ἰησοῦ καὶ στὴν ἐποχὴ μάλιστα τῶν μεγάλων Ρωμαίων αὐτοκρατόρων. Τὸ νὰ πλουτοῦνται στὴν ἀγορὰ τὰ χειρόγραφα τῶν εὐαγγελίων εἶναι μιὰ ἀδιάσειστη ἀπόδειξη, πόσο εἶχε ἐπιβληθεῖ ὁ χριστιανισμὸς στὴ συνείδηση τοῦ κόσμου καὶ ἐξαπλωθεῖ παρ' ὅλους τὶς καταδιώξεις τοῦ κράτους. Ὅσο γιὰ τὸ συγγραφέα τίποτε δὲ μπορεῖ νὰ λεχθεῖ μὲ βεβαιότητα ἢ καὶ πιθανότητα. Ὅτι ὁ μητροπολίτης Θυατείρων κ. Γερμανὸς («Ἐλευθερία» 16 Φεβρ.) ἀπεφάνθη πὼς ἀκραδάντως πιστεύει πὼς γράφτηκε ἀπὸ ἓνα ἀπὸ τοὺς δώδεκα ἀποστόλους καὶ πιθανώτατα τὸν Ἰούδα, δὲ μπορεῖ καθόλου νὰ ὑποστηριχθεῖ, γιατί λείπει ἔως τώρα καὶ τὸ ἐλάχιστο στήριγμα. Τὸ τελευταῖο αὐτὸ σημεῖο γιὰ τὸ συγγραφέα εἶναι τὸ λιγώτερο πού ἐνδιαφέρει τὴν ἐπιστῆμη. Ἀπὸ ὅποιο κι ἂν γράφτηκε, βέβαιο εἶναι πὼς ἡ ὑπαρξὴ του εἶναι μιὰ πολὺ σπουδαία συμπλήρωση στὶς γνώσεις μας γιὰ τὴ διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ ὅπως καὶ γιὰ τὴ χριστιανικὴ θεολογία μιὰ νέα σημαντικὴ πηγὴ.

Κ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΙΣ

6) βλ. τὴν ἔκδοση πού ἄρχισε νὰ γίνεται ἀπὸ τὸν Kenyon.
7) γιὰ τὶς βραχυγραφίες σὲ θεολογικὰ βιβλία βλ. Schubart, E. ἄ. σ. 80.

“ΕΠΙΘΑΛΑΜΙΑ” ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ἐπιθαλάμια τραγούδια εἶναι τὰ τραγούδια πού ψάλλονται τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου καὶ σκοπό ἔχουνε νὰ ἐγκωμιάσουν τοὺς νιόνυμφους. Τὰ τραγούδια αὐτὰ εἶναι παρὰ πολὺ παλιά. Πρῶτος ἀπ’ ὅλους μιλᾷ γι αὐτὰ ὁ Ὀμηρός. Στὸ Σ τῆς Ἰλιάδας στ. 493 λέξ. μᾶς δίνει μιὰ εἰκόνα ἑλληνικοῦ γάμου. Μιλῶντας γιὰ τὴν ἄσπίδα τοῦ Ἀχιλλέα—«ὡς γνωστὸν» τὴν ἄσπίδα τοῦ Ἀχιλλέα τὴν εἶχε κάμει ὁ Ἥφαιστος—λέγει πῶς σ’ αὐτὴν ὑπῆρχαν δύο ὠραῖες πόλεις ἔς τὴν μίαν ἀπ’ αὐτὲς ὑπῆρχε σκηνὴ γάμου στὴν ὁμοίαν ὁδηγοῦσαν τὴ νύμφη ἀπὸ τὸν νυμφικὸ θάλαμο ἔς τὴν πόλι μὲ λαμπράδες, ἐνῶ γύρω ὀρχηστὲς χορεύανε τραγουδῶντας γαμήλιο τραγούδι μὲ συνοδεία μουσικῆς.

Ὁ Θεόκριτος ἀργότερα ἔς τὸ XVIII εἰδύλλιο περιγράφοντας τοὺς γάμους τοῦ ξανθοῦ Μενελάου μὲ τὴν θεομορφὴ Ἑλένη, ἀναφέρει πῶς τὰ ἐπιθαλάμια αὐτὰ τραγούδια τραγουδιόνταν ἀπὸ κορίτσια ὁ σχολιαστὴς μάλιστα τοῦ Θεόκριτου βγάζει συμπέρασμα πῶς ὑπάρχουν δυὸ εἶδη ἐπιθαλαμίων τραγουδιῶν, τὸ *κατακοιμητικὸν* πού ψάλλεται τὴν νύκτα καὶ τὸ *διεγερτικὸν* πού ψάλλεται τὸ πρωὶ τῆς ἐπόμενης ἡμέρας.

Περίφημα ἐπιθαλάμια τραγούδια ἔγραψεν ὁ Ρωμαῖος ἐλεγειακὸς Κάτουλλος· ξεχωριστὴ θέσι στὰ ἐπιθαλάμια τοῦ τραγούδια κρατεῖ τὸ «*Erithalamicum Pelei et Thetidos*». Τοὺς Ρωμαῖους ποιητὲς μιμηθῆκανε ὕστερα οἱ Γάλλοι, Ἄγγλοι, Ἰταλοὶ, μεταξὺ τῶν ὁποίων σπουδαιότερος εἶναι ὁ Ρονσάρ, ὁ Μεταστάσιος καὶ ὁ Spenser (πρβλ. ἄρθρ. Μ. Ε. Ε.)

Ἡ συνήθεια αὐτὴ νὰ ψάλλουν ἐπιθαλάμια τραγούδια στοὺς νεόνυμφους διατηρεῖται ἀκόμα σὲ πολλὰ χωρῖα τῆς Κύπρου, ὅπου εὐτυχῶς ἀκο-

λουθοῦνε στοὺς γάμους τοὺς τὴν παλιὰ ἐθνικὴ παράδοσι. Δεῖγμα τῶν ἐπιθαλαμίων αὐτῶν τραγουδιῶν εἶναι τὰ παρακάτω, τὰ ὁποῖα μπόρεσα νὰ συλλέξω ὅπῳ τὴν περιοχὴ Μόρφου. Τὰ τραγούδια αὐτὰ τραγουδιούνται ὄχι ἀπὸ νέους ἢ κορίτσια—ὅπως στοὺς παλιούς χρόνους—μὰ ἀπὸ εἰδικὸ τραγουδιστὴ στὸ σπίτι τῆς νύμφης ὕστερα ἀπὸ τὸν γάμο. Ὅταν οἱ νεόνυμφοι ὁδηγηθοῦν στὸ σπίτι τῆς μνηστῆς, ἔρχεται ὁ τραγουδιστὴς αὐτός, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ κάμῃ μιὰ μικρὰ εἰσαγωγὴ στὴν ὁποία ἐκθέτει τὴν φτώχεια καὶ τὴν ἀθλιότητά του, ἀρχίζει νὰ πλέκη τὸ ἐγκώμιο τῆς νύμφης ἐκθειάζοντας πότε τὰ «μαῦρα μμάδκια» πότε τὰ «μαῦρα βρύδκια» καὶ τὴν «λιανὴν κόξαν» ἢ ὁποῖα κατὰ τὸν τραγουδιστὴ εἶναι «κάμωμαν» τῶν «ἀντζέλων». Ἡ λεπτὴ μέση τῆς γυναίκας εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς γυναικείας ὁμορφιάς. Ὅπως ὁ ἀρχαῖος ποιητὴς ἐξυμνεῖ τὰς «εὐζώνους καὶ βαθυζώνους παρθένους», ἔτσι καὶ ὁ σημερινὸς τραγουδιστὴς τῶν ἐπιθαλαμίων τραγουδιῶν «*shaίρεται*» ὅταν βλέπῃ τὴν «λιανὴν τῆς κόξαν» τὴν ὁποῖαν ἐσυγκόψαν ἀντζελοὶ πού τὸν οὐρανόν. Τὸν τραγουδιστὴ δὲν τὸν φτάνει νὰ τραγουδήσῃ τὴν ὁμορφιά μονάχα τῆς νύμφης μὰ προχωρεῖ καὶ στὰ προικιά της. Πολύτιμα προικιά τῆς Κυπριοπούλλας νύμφης εἶναι τὸ «*κάρενον ἀρμάριν*» καὶ τὰ «*σεντόνια*» ποῦναι «*σύγκομμαν*» τῆς Πόλης καὶ «*κάμωμαν*» τοῦ Γαλατᾶ.

Τὸ τραγούδι κατόπιν στρέφει στὸν γαμπρόν μὲ τὰ «*μμάδκια τὰ μελένα*». Προσπαθεῖ νὰ παρηγορήσῃ τὴν μάνα του γιὰ τὸν ἀποχωρισμὸν ἀπὸ τὸν γιόν τῆς. Πρέπει ἢ μάνα νὰ παρηγορηθῇ γιὰτὶ ὁ γιός της «*ἠῶρεν νέαν ὁμορφὴν τζι’ ἐν νὰ καλοτεράσῃ*» καὶ παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπ’ αὐτὸ πλέκει νέον ἐγκώμιο τῆς νύμφης.

Στρέφεται κατόπιν στις κουμέρες και τους κουμπάρους, χωρίς να παραλείπη και τις «χαρτωμένες» στις οποίες εύχεται να τις ὀῆ γρήγορα «νύφφες καμαρωμένες».

Τὰ ἐπιθαλάμια αὐτὰ τραγοῦδια τραγουδιούνται με συνοδεία μουσικῆς — ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βιολιοῦ — καὶ εἶναι διάφορα. Ἡ προσπάθεια τοῦ τραγουδιστῆ, ὁ ὁποῖος εἶναι πάντα ἕνας ἐπιδέξιος ποιητάρης, εἶναι νὰ συγκινήσῃ ὅσο μπορεῖ περισσότερο τὰ ἐνδιαφερόμενα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα πολ-

λὲς φορὲς ξεσποῦν σὲ λυγμούς, γιατί ὁ ποιητῆς με τὸ τραγοῦδι του φέρνει στὴ μνήμη τους ἀγαπημένα πρόσωπα, πού δὲν ὑπάρχουν πιά στὴ ζωῆ.

Εἶναι πολὺ λυπηρό, γιατί ἡ ὠραία αὐτὴ συνήθεια διατηρεῖται μόνο σὲ ἀπόμερα χωριὰ τῆς Κύπρου καὶ ἀπὸ μέρα σὲ μέρα ὑποχωρεῖ στὶς ψεύτικες συνθηκὲς πού ἀπαιτεῖ ὁ μοντέρνος πολιτισμός. Ἔτσι ξεχνιοῦνται σιγὰ σιγὰ ἔθνικὲς συνήθειες καὶ παραδόσεις, μετὶς ὁποῖες ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἔζησε τόσους αἰῶνες.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

ΕΠΙΘΑΛΑΜΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Εἶπουν του, πόττεν ⁽¹⁾ μουῦπρεπεν ⁽²⁾ ἐμέν νάρτω ὀμπρός σου σένα ἔτσι με τὰ παλιόρουχα τζιαὶ τὰ κατακομμένα;
Γιατὶ τοῦ Μόρφου ἔν καζᾶς ⁽³⁾ οὔλλον πρᾶματευτά^(δ)ες ἔπρεπεν νὰ μου κάμουσιν τζι' ἐμέν δκυὸ ἀλλάαες ⁽⁴⁾,
νὰ τὲς φορῶ τζιαὶ τζιεκατζίην ⁽⁵⁾ μάλιστα τζιαὶ δευτέραν
διὰ νὰ περιφέρουμαι σὲ νύφφην τζιαὶ κουμέραν
τζιαὶ νὰ τὲς πάρω ἔσσω μου τζιαὶ νὰ τὲς κουμαντάρω ⁽⁶⁾
διὰ νὰ περιφέρουμαι γαμπρόν τζι' εἰς τὸν κουμπάρων.

Διὰ τὴν νύμφην

Βάλλαχα ⁽⁷⁾ ὁ πατέρας σου ἔκαμεν ἕναλ λάθος
σήμερον π' ὄν ἐπρόσταξεν νάρτη ὁ φωτογράφος·
ἄμαν ἰβκῆ ⁽⁸⁾ τ' ἀντρό(γ)υνον πού μεσ' τὴν ἐκκλησίαν
ἔπρεπεν νὰ σᾶς βγάλουσιν μίαν φωτογραφίαν.
Ἐννά βάλω μίαν φωνὴν μιτσιάν ⁽⁹⁾ τζιαὶ μίαν φωνὴν μιάλην
ν' ἀκούση ὁ πατέρας τῆς ἴς τὸν νοῦν του νὰ τὸ βάλῃ,
ἕναδ διπλόν ⁽¹⁰⁾ (ἢ διπλοσέλινον) στὸ πρόσωπον πρέπει μου νὰ μου βάλῃ.
"Ὅσα μου δκυοῦν στὸ πρόσωπον βάλλαχα ἔχ χαλάιν ⁽¹¹⁾
νὰ μ' ἀθθυμοῦνται πάντοτες ὄλοι μικροὶ μῖάλοι,
τρα(γ)ουδιστῆς παντοτινὸς ἔμεινεν τ' ὄνομάν μου
βάρτε μου τζι' εἰς τὸ πρόσωπον τζιαὶ ^(*) τὸ δικαίωμά μου.
Ἐδ δκυὸ δεντρά ὀλόγρυσσά με ἀσημένους κλώνους
ἔτσιάττισέο ⁽¹²⁾ σας ὁ Θεὸς νὰ ζήητε σῆλιους γρόνους
σῆλιους γρόνους νὰ ζήητε πάντα με τὴν ἐγείαν ⁽¹³⁾
ὁ νιόγαμπρος ἔν ἀντζελο ⁽¹⁴⁾ τζι' ἢ νύφφη Πανα(γ)ία.
Ἐσιάσιαρεν ⁽¹⁵⁾ τὸ βλέμμα μου, μάνα μου, πού σᾶς εἶδα
τζι' ἔκαμεν ἢ καρτοῦλλα μου μέσα νερόν τοῦ λίβα.
Ἐτρέξασιν οἱ ποταμοὶ τζιαὶ πᾶσις ἴς τὰ λιβάδικια,
πρέπει σου νὰ σοῦ τρα(γ)ουδῶ γιατί ἔσιεις μαῦρα μμάδικια
τζιαὶ πού ραίζεις ⁽¹⁶⁾ τὲς καρκιές τζιαὶ κάμνεις τες κομμάδικια.

* τζ' ἔν τὸ δικαίωμά μου· καὶ εἶναι τὸ δικαίωμά μου.

Δικλῶ, ⁽¹⁷⁾ θωρῶ ⁽¹⁸⁾ τα σιαίρουμαι ⁽¹⁹⁾ τὰ μαῦρα σου τὰ βρῦδκια ἀπού ραίζου τές καρκιές τζιαί κάμνου τες λουβίδκια.
 Δικλῶ, θωρῶ την σιαίρουμαι τζειν' τήλ λιανήσ ⁽²⁰⁾ σου κόξαν ⁽²¹⁾ ἄντζιελοι πού τόν οὔρανόν ἔμ πού τήν ἔσυγκόψαν ⁽²²⁾.
 Ἐν τζι' ἔν νά σᾶς τό χουμιστῶ ⁽²³⁾, ἔsh' ἄλλους τζι' ἄς τό ποῦσιν ⁽²⁴⁾
 τ' ἀντρό(γ)υνός σας σήμερα οὔλλοι τό ἔπαινοῦσιν.
 Φωνάξετε τ' ἀφέντη ⁽²⁵⁾ της, κάμετέ του χαπάριν
 νά πᾶ νά πῆ τῆς μάνας της νά φέρη τ' ἀνοιχτάριν, ⁽²⁶⁾
 νά σύρουμεν, ν' ἀνοιξοῦμεν τό κάρενον ⁽²⁷⁾ ἀρμάριν,
 νά βγάλουν τὰ σεντόνια της τὰ διπλοτριπλωμένα,
 πὸ ἔνι ⁽²⁸⁾ τῆς Πόλης σύγκομμαν, ὅς τόν Γαλατᾶρ ραμμένα
 τζι' εἰς τήν Κωσταντινόπολιν εἶναι καϊδικιασμένα. ⁽²⁹⁾

Γιὰ τὸν Γαμβρὸ

Ποσαιρετῶ ⁽³⁰⁾ τζι' ἀφίννω ἴγειάν τζιαί πάω πού τὰ σένα τζιαί πάω τζι' εἰς τόν νιόγαμπρον, τὰ μμάδκια τὰ μελένα. ⁽³¹⁾
 Ἐν τζι' ἔν γιὰ τοὺς ππαράες ⁽³²⁾ σου τζι' ἦρα νά σέ πλουμίσω ⁽³³⁾,
 παρὰ γιὰ τὸ χαττήρισ σου τζι' ἔν νά σοῦ τραου(δ)ήσω.
 Ἐφῶναξέμ μου ἡ μάνα σου τζιαί κάτι τι μοῦ λέει
 δικλῶ, θωρῶ τὰ μμάδκια της τζιαί φαίνεται μου κλαίει.
 Νά μέγ κλάψη, νά μεδ δείξη, μήτε νά δειλιάση,
 γιὰτ' ἠῶρεν νέαν ὁμορφην τζι' ἔν νά καλοπεράση.
 Τὰ μμάδκια shilia ἔζίζουσιν, ⁽³⁴⁾ τὰ βρῦδκια ⁽³⁵⁾ δκυὸ shiliάες
 τζιαί τὰ κανάτζια ⁽³⁶⁾ τοῦ λαιμοῦ ἔν ἔχοῦμ ποκοπάες. ⁽³⁷⁾
 Ἄϊστο ⁽³⁸⁾ τζι' εἰς τές ὁμορκιές, ἄϊστο τζι' εἰς τὰ κάλλη,
 ἄμμά ὅς τῆμ μπιστοσύνην της πού ἔν εὐρέθην ἄλλη.
 Ἐδίκλησα τζιαί εἶδα την τζι' ἐπιάστην ἡ καρκιὰ μου
 ἔμ Παναῖα Δέσποινα τζι' ἔσύντυσιεν ⁽³⁹⁾ μιτά μου ⁽⁴⁰⁾.
 Ἐδίκλησ' ἄρπα ⁽⁴¹⁾ τζι' εἶδα την τήν ἐδικήσ σου νιότην
 ἔθάρηα ⁽⁴²⁾ εἶσ' ἄντζιελος τζι' ἔφερες τήθ Θεότην.
 Ὅσες κοπέλλες βρέθουνται δᾶ ⁽⁴³⁾ μέσα χαρτωμένες ⁽⁴⁴⁾
 μακᾶρι νύφφες νά τές δῶ τζιαί νᾶν καμαρωμένες
 τζι' ἐγιῶνι ⁽⁴⁵⁾ νά τοὺς τρουδῶ πῶχω καρκιές καμένες.
 Βασιλιτζιά ⁽⁴⁶⁾ ὅς τὰ κάτερκα τζιαί δκυόσμη ὅς τὰ καράβκια,
 νᾶνι ἐγειά στές κορασιές τζιαί ἴγειά στὰ παλληκάρκα.

Γιὰ τίς κουμέρες

Ποσαιρετῶ τζι' ἀφίννω ἴγειάν τζιαί πάω πού τὰ σένα τζιαί πάω στήγ κουμέρασ σου, τὰ μμάδκια τὰ μελένα.
 Ἄκουσά το, κοκῶνα μου, πῶς ἔμπηκες κουμέρα
 τζι' ἦρα γιὰ τὸ χαττήρισ σου, ἄσπρη μου περιστέρα,
 πὸ ννάειν ἦσουν ⁽⁴⁷⁾ ζωγραφικὰ τζιαί φέρασ σε πού πέρα.
 Βάλλαχα τοῦντ' ἀντρό(γ)υνον ἵντα τό καταφέραν,
 ἔχουν κουμπάρον ὁμόρφον τζιαί νόστιμηγ κουμέραν
 ἔδ δκυὸ δεντρά ὀλόγρυσσα τζιαί κάθουνται στήγ γάστραν
 τζιαί δκυόλιν ⁽⁴⁸⁾ ἴσια πῶν ⁽⁴⁹⁾ νά βκῆ ἡ κουμεροῦ μου φάνην
 ἔν τζι' ἔν νά σᾶς τὸ χουμιστῶ, ἔν εἰς τὸ μεϊτάνιν. ⁽⁵⁰⁾
 Οἱ συγγενεῖς φωνάζοῦμ μου οὔλλοι τους με τήγ γῶραν ⁽⁵¹⁾
 τραούδα τ' ἀντρο(γ)ῦνου μας τζιαί πρέπει σου μιὰ λίρα.
 Τζιαί μιὰ λίρα τζιαί δκυὸ λίρες πρέπει νά ἴποφασίσουν
 εἰς τές χαρές σας, μάνα μου, νᾶρτουν νά με πλουμίσουν.

Για τους κουμπάρους

Ἐφές ἐποτζοιμήθηκα ἀντάμα μὲ τὸχ χάρον
 τζιαὶ τὸ νεπέττιν⁽⁵²⁾ ἔππεσεο στὸφ φίλον τὸυ κουμπάρου.
 Ἄκουσά το, μὰ τὸθ Θεόν, πὼς ἔμπηκες κουμπάρος
 τζι' ἐγιώ για τὴν νεότης σου ἔχω μιάλιθ θάρρος.
 Σάν ὁ κουμπάρος βάλλαχα πλουμίζει με τζιαὶ μέναν
 γιατί βαστᾶ στὰ σιέρκα του βρασιόλια ἀσημένα.
 Ἀγκάδκια⁽⁵³⁾ πὼς σοῦ τραουδῶ τζιαὶ στέκουμαι ὀμπρός σου
 μούσκους τζιαὶ ροδοστέμματα στὸ καμαρόβρυδός⁽⁵⁴⁾ σου.
 Ὅ, τι τζι' ἄν κάμης δᾶ χαμαί, ἐν κρέτιτον⁽⁵⁵⁾ δικός σου,
 νὰ σοῦ χαρίνη ὁ Θεός τὰ μμάδκια τζιαὶ τὸ φῶς σου.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΦΡΑΣΕΙΣ

1. πότιεν· ἀπό ποῦ. 2. μούπρεπεν· ἤρμοζεν εἰς ἐμέ. 3. καζᾶς· περιοχή. 4. ἀλλαδέες· φορεσιές. 5. Τζιεκατζιή· Κυριακή. 6. κουμαντάρω· διευθύνω. 7. Βάλλαχα· μὰ τὸν Θεόν. 8. ἄμα· ἰβική· ὅταν βγῆ. 9. μιτσιάν· μικράν. 10. διπλόν· ἢ διπλοσέλινον· δύο σελίνα. 11. χαλάλιν (ἐν χαλάλιν)· μοῦ ἀρμόζουν. 12. ἐτσιάτισην· ἐν τσιατίζω· ταιριάζω. 13. ἐγεία· ὕγεια. 14. ἀντζιελος· ἄγγελος. 15. ἐσιάσιαρην· ἐν· σιασιάρικω· βιάζομαι, ἀπό τὴν βίαν μου τὰ χάνω. 16. ραίτζεις· ραίζω· θραύω· λαμβάνεται μετοφορικῶς· π. χ. ραίζω τες καρκιές· συγκινῶ βαθειά. 17. δικλιῶ· στρέφω τὸ βλέμμα. 18. θωρῶ· βλέπω. 19. σιαίρομα· χαιρῶ. 20. λιανή· λεπτή. 21. κόζα· ἡ μέση τῆς γυναικας. 22. ἐ· συγκόψαν· τοῦ ρήματος συγκόβω· λαμβάναω μέτρα διὰ νὰ κάμω ἕνα πράγμα. 23. χουμιστῶ· ρ· χουμίζομαι· φημίζομαι. 24. τζι' ἄς τὸ ποῦσιν· ἄς τὸ εἶπου. 25. ἀφέντης· ὁ πατέρας. 26. ἀνοιχτάριν (τὸ)· τὸ κλειδί (ἐκ τοῦ ἀνοίγω). 27. κάρενον (τὸ)· τὸ ἐκ ἔζουλο καρυδιάς. 28. πὸ ἐνι'· ποῦ εἶναι. 29. καϊδικασμένα· κολληρισμένα. 30. ποσιαιρετῶ· ἀποχαιρετῶ. 31. μελένα· ἐπίθετον κυρίως τῆς ψυχῆς· μελένη· καλὸς ἄνθρωπος. Μάδκια μελένα· μάδκια ποῦ ἔχουν τὸ χρώμα τοῦ μελιῦ, ὠραία. 32. παρᾶς· χρήματα. 33. πλουμιζῶ· διδῶ φιλοδώρημα κυρίως εἰς τοὺς βιολάρηδες καὶ τραγουδιστῶ τοῦ γαίου. 34. ἐίζουσιν· ἀεζίζουσιν. 35. βρύδκια (τὰ)· τὰ φρύδια. 35. καντζία (τὰ)· τὸ ἐμπρόσθιον μέρος τοῦ λαμποῦ. 37. ἐν ἔχουν ποκοπάες· δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθῆ ἡ ἀξία των. 33. ἄιστο· ἐκτός. 39. ἐούντουσιν· ὠμίλησιν. 40. μιτᾶ μου· μαζί μου. 41. ἄρπα· ἔξαφνα. 42. ἔθάρη· ἐνόμισα. 43. δᾶ· ἐδῶ. 44. χαρτωμένες· ἀρραβωνιασμένες. 45. ἐγιών· ἐγώ. 46. Βασιλιτζία· ἄνθος. 47. πο' νὰ εἰς ἡσούν· ποῦ εἶσαι σάν. 48. δκούο· λιν· ἄνθος. 49. πὸν νὰ· ποῦ θά. 50. μετάνιν· φόρα. 51. γύρα (ἡ)· οἰορά. 52. νεπέττιν (τὸ)· οἰορά, κλήρος. 53. ἀγκάκκιω· προστακτικὴ τοῦ ρήμ. ἀγκάδκιω· παρατηρῶ. 54. καμαρόβρυδον· ἡ καμάρα ποῦ σχηματίζουσι τὰ φρύδια. 55. κρέτιτον· πιστώσει.

D. H. Laurence

ΤΟ ΑΛΟΓΑΚΙ ΤΗΣ ΤΥΧΗΣ

Ἦ D. H. Laurence, νεότερος Ἄγγλος διηγηματογράφος καὶ ποιητής, γεννήθηκε στὴν Ἀγγλία στὰ 1885 καὶ πέθανε πρὶν ὀχτὼ περίπου χρόνια. Πρωτοπαρουσιάστηκε στὰ Ἑγγλέζικα γράμματα μὲ τὸ διήγημά του «The White Peacock» (1911) καὶ μέχρι τὸ θάνατο του δημοσίευσε περισσότερα ἀπὸ 24 βιβλία ποῦ σ' αὐτὰ υπάρχουν ποιητικὲς συλλογές καὶ ψυχαναλυτικὲς μελέτες. Θεωρεῖται ὡς ὁ πρῶτος Ἄγγλος συγγραφέας ποῦ ἔμπασε στὴ λογοτεχνία τῆς χώρας του τίς Φροϋδικές θεωρίες, ποῦ τὲς ὕψωσε στὸ ἐπίπεδο τῶν θρησκευτικῶν δογμάτων. Ἡ ἐπίδραση του, τόσο στὴν Ἀγγλία ὡς καὶ στὶς ἄλλες χώρες, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Εὐρώπης, εἶναι ἀνυπολόγιστη καὶ τὰ προβλήματα τῆς τέχνης καὶ πρὸ πάντων τῆς ζωῆς του, γιατί θεωρήθηκε ὅτι ἔγραψε κινημένους ἀπὸ τὸ Οἰδιποδικοὸ σύμπλεγμα, συζητήθηκαν καὶ συζητοῦνται ζωηρότητα ἀπὸ τοὺς Ἑγγλέζικους διανοητικοὺς κύκλους. Τὸ τελευταῖο βιβλίο, γραμμένο καὶ δημοσιευμένο τὸ μῆνα αὐτὸ ἀπὸ τὴ γυναικα του γύρω ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὴν τέχνη του, ἔχει ἀνακινήσει καὶ πάλι τὴ συζήτηση ποῦ, ἀληθεῖα, γιὰ χρόνια τώρα δὲν ἔχει κοπάσει.

Ζούσε κάποτε μιὰ γυναικα ποῦ ἦταν ὠραία, ποῦ ἄρχισε μ' ὄλα τὰ ὑπὲρ στὴ ζωὴ, κι ὅμως δὲν ἦταν τυχερή. Παντρεύτηκε ἀπ' ἀγάπη, κ' ἡ ἀγάπη γίνηκε σκόνη. Ἐκανε ἔμορφα παιδιὰ κι ὅμως αἰσθανόταν ὅτι τῆς τὰ εἶχαν ἐπιβάλλει καὶ δὲν μποροῦσε νὰ τ' ἀγαπήσει. Τὴν κοιταζαν ψυχρὰ σὰ νὰ τῆς εὔρισκαν κάποιο ψεγάδι. Καὶ μεμιάς

αἰσθανόταν ὅτι ἔπρεπε νὰ σκεπάσει κάτι ἀταίριαστο ποῦ εἶχε ὁ ἑαυτὸς τῆς. Κι ὅμως δὲν ἤξαιρε ποτέ τῆς τί ἦταν αὐτὸ ποῦ ἔπρεπε νὰ σκεπάσει. Ὅταν ἀντίκρυζε τὰ παιδιὰ τῆς αἰσθανόταν πάντα τὸ κέντρο τῆς καρδιάς τῆς νὰ σκληραίνεται. Αὐτὸ τὴ στενοχωροῦσε κ' ἔδειχτε μὲ τὸν τρόπο τῆς ὅτι ἦτανε ἀκόμη εὐγενικώτερη κι

ή ανησυχούσε πιο πολύ για τὰ παι-
διά της σὰ νὰ τ' ἀγαπούσε ὑπερβο-
κά. Μονάχα αὐτὴ ἤξαιρε ὅτι στὸ
έντρο τῆς καρδιάς της ὑπῆρχε ἕνα
μικρὸ σκληρὸ μέρος ποὺ δὲν μποροῦσε
νὰ νιώσει ἀγάπη, ὄχι, γιὰ κανένα. Ὁ
πατέρας ἔλεγε γι' αὐτὴν: «Εἶναι μιὰ
ψυχὴ καλὴ μάνα. Λατρεύει τὰ παιδιὰ
της». Μόνη αὐτὴ καὶ τὰ παιδιὰ τῆς
ἔξαιραν ὅτι αὐτὸ δὲν ἦταν ὀρθό. Τὸ
ἄβαζε ὁ ἕνας στὰ μάτια τοῦ ἄλλου.

Τὰ παιδιὰ τῆς ἦταν ἕνα ἀγόρι καὶ
δύο μικρὰ κορίτσια. Ζοῦσαν σ' ἕνα
πρόχειρο σπίτι μ' ἕνα κῆπο, εἶχανε
συνετοὺς ὑπῆρέτες καὶ νόμιζαν τοὺς
αὐτοὺς των ἀνώτερους ἀπ' τὸν κα-
θένα ἐκεῖ γύρω.

Μόλον ποὺ ζοῦσαν μὲ κάποια με-
γαλοπρέπεια, εἰσθάνονταν πάντα μιὰ
νησυχία στὸ σπίτι. Δὲν εἶχανε ποτὲ
πρόχειρα χρήματα. Ἡ μητέρα εἶχε ἕνα
μικρὸ εἰσόδημα, κι ὁ πατέρας εἶχε
ἕνα μικρὸ εἰσόδημα, μὰ ποτὲ σχεδὸν
πρόχειρα γιὰ τὴν κοινωνικὴ θέση ποὺ
ἔπρεπε νὰ κρατήσουν. Ὁ πατέρας ἐρ-
ραζόταν σὲ κάποιο γραφεῖο στὴν πό-
λη. Καὶ μόλον ποὺ εἶχε καλὲς ἐλπίδες
γιὰ τὸ μέλλο, αὐτὲς οἱ ἐλπίδες δὲν
πραγματοποιήθηκαν ποτέ. Ὑπῆρχε
πάντα τὸ βασανιστικὸ αἶσθημα τῆς
παραπραγματικῆς ἀνάγκης, μόλον ποὺ ἡ με-
γαλοπρέπεια στὴ ζωὴ κρατιόταν πάν-
τοτε.

Ἐπὶ τέλους ἡ μητέρα εἶπε: «Θὰ
δοκιμάξω ἂν μπορῶ νὰ κάμω κάτι».
Μὰ δὲν ἤξαιρε ἀπὸ ποῦ ν' ἀρχίσει. Βα-
στάνισε τὸ μυαλό της καὶ δοκίμασε
τὸ ἕνα καὶ τ' ἄλλο, μὰ δὲ μπόρεσε νὰ
βρεῖ τίποτε ποὺ νὰ ἐπιτύχει. Ἡ ἀποτυ-
χία ἔκανε ὥστε νὰ φανοῦν βαθιεῖς
γραμμὲς μὲς τὸ πρόσωπό της. Τὰ παι-
διὰ τῆς μεγάλωναν κ' ἔπρεπε νὰ πάνε
στὸ σχολεῖο. Πρέπει νὰ βρεθοῦν πε-
ρισσότερα χρήματα, πρέπει νὰ βρεθοῦν
περισσότερα χρήματα. Ὁ πατέρας, ποὺ
ἦταν πάντοτε πολὺ ὠραῖος καὶ πολυ-
ἔξοδος στὰ γούστα του, φαινόταν ὅτι
δὲν θὰ μποροῦσε νὰ κάμει τίποτε τὸ
ἀξιόλογο. Κ' ἡ μητέρα, ποὺ εἶχε με-

γάλη πεποίθηση στὸν ἑαυτὸ της, δὲν
εἶχε καλύτερες ἐπιτυχίες κ' ἦταν ἀκρι-
βῶς κι αὐτῆς τὰ γούστα πολυέξοδα.

Κ' ἔτσι γίνηκε ποὺ τὸ σπίτι τὸ κατε-
διώκε μιὰ ἀμίλητη φράση: **Πρέπει νὰ
βρεθοῦνε περισσότερα χρήματα! Πρέπει
νὰ βρεθοῦνε περισσότερα χρήματα!** Τὰ
παιδιὰ μποροῦσαν νὰ τὴν ἀκοῦνε συ-
νεχῶς, μόλον ποὺ κανένας δὲν τὴν
ἔλεγε μεγαλόφωνα. Τὴν ἄκουγαν τὰ
Χριστούγεννα ὄντας ἡ κάμαρα τοῦ
παιγνιδιοῦ τους γέμιζε ἀπὸ ἀκριβὰ ἢ
ἔμορφα παιγνιδάκια. Πίσω ἀπὸ τὸ
γυαλιστὸ, καινούργιο κουνιστὸ ἀλο-
γάκι, πίσω ἀπὸ τὸ κομψὸ σπιτάκι τῆς
κούκλας, μιὰ φωνὴ ἀρχίζε νὰ ψυθι-
ρίζει: «**Πρέπει** νὰ βρεθοῦνε περισσό-
τερα χρήματα! **Πρέπει** νὰ βρεθοῦνε
περισσότερα χρήματα!» Καὶ τὰ παιδιὰ
σταματοῦσαν τὰ παιγνίδια τους γιὰ
ν' ἀκροαστοῦν μιὰ στιγμή. Κοίταζαν
τὸ ἕνα στὰ μάτια τοῦ ἄλλου γιὰ νὰ
δοῦνε ἂν ὅλοι ἄκουσαν. Καὶ τὸ καθένα
ἔβλεπε στὰ μάτια τῶν ἄλλων δυὸ ὅτι
κι αὐτὰ εἶχαν ἀκούσει. «**Πρέπει** νὰ
βρεθοῦνε χρήματα! **Πρέπει** νὰ βρεθοῦνε
χρήματα!»

Ἐφτανε ψιθυριστὸ ἀπὸ τὰ ἐλατήρια
τοῦ κουνιστοῦ μικροῦ ἀλόγου ποὺ λι-
κνιζόταν ἐδῶ κ' ἐκεῖ κι αὐτὸ ἀκόμα
τὸ ἄλογο, σκύβοντας τὴν ξυλένια, ποὺ
φαινόταν σὰν νὰ μασοῦλιζε, κεφαλὴ
του, τὸ ἄκουγε. Ἡ μεγάλη κούκλα, κα-
θισμένη τόσο κοκκινομάγουλη καὶ χα-
μογεστή στὸ καινούργιο της ἀμαξάκι,
μποροῦσε νὰ τὸ ἀκούει ὀλοκάθαρα
καὶ φαινόταν πιὸ χαμογελαστὴ ἀπὸ
μιὰν αὐτοσυναίσθηση ὅτι τὸ ἄκουγε.
Τὸ τρελλὸ σκυλλί, ποὺ ἀντικατάστησε
τὴν ἀρκούδα, φαινόταν τόσο παράξενα
τρελλὸ γιὰ κανένα ἄλλο λόγο παρά
μόνο γιατί ἄκουγε τὸ μυστικὸ σ' ὅλο
τὸ σπίτι ψίθυρο: «**Πρέπει** νὰ βρεθοῦ-
νε περισσότερα χρήματα».

Κι ὅμως κανένας δὲν τόπε αὐτὸ με-
γαλόφωνα. Ὁ ψίθυρος ὑπῆρχε πανταῶς
καὶ γι' αὐτὸ κανεὶς δὲν τὸν μίλησε.
Ἄκριβῶς ὅπως κανεὶς ποτὲ δὲ λέει:
«Ἀναπνέουμε!» μόλον ποὺ πραγμα-

τικά ἢ ἀναπνοὴ πηγαينوέρχεται συνεχῶς.

«Μητέρα!» εἶπε τ' ἀγόρι ὁ Παῦλος μιὰ μέρα. «Γιατί δὲν ἔχουμε δικό μας αὐτοκίνητο; Γιατί χρησιμοποιοῦμε πάντα τ' αὐτοκίνητο τοῦ θεοῦ ἢ κάποτε ἕνα ταξί;»

«Γιατί εἴμαστε τὰ φτωχὰ μέλη τῆς οικογένειας», εἶπε ἡ μητέρα.

«Μὰ γιατί εἴμαστε, Μητέρα;»

«Μὰ—ὕποθέτω,» εἶπε σιγαλὰ καὶ μὲ πίκρα, «εἶναι γιατί ὁ πατέρας σας δὲν ἔχει τύχη.»

Τὸ παιδί κρατήθηκε σιωπηλὸ γιὰ λίγη ὥρα.

«Εἶναι τὰ χρήματα ἢ τύχη, Μητέρα;» ρώτησε κάπως δειλὰ.

«Ὅχι, Παῦλο! Ὅχι ἀκριβῶς. Εἶναι ὅ,τι σὲ κάνει νᾶχεις χρήματα.»

«᾽Ω!» εἶπε ὁ Παῦλος ἀόριστα. «Νόμιζα, ὅταν ὁ θεὸς Ὁσκαρ εἶνε filthy lucker, ὅτι αὐτὸ σήμαινε χρήματα.»

«F filthy lucre σημαίνει χρήματα», εἶπε ἡ μητέρα. «Ἄλλὰ εἶναι lucre* καὶ ὄχι luck**.»

«᾽Ω!» εἶπε τὸ παιδί. «Τότε τι εἶναι τύχη, Μητέρα;»

«Εἶναι ὅ,τι σὲ κάνει νᾶχεις χρήματα. Ἄν εἶσαι τυχερὸς ἔχεις χρήματα. Νὰ γιατί εἶναι καλύτερα νὰ γεννηθεῖς τυχερὸς παρά πλούσιος. Ἄν εἶσαι πλούσιος μπορεῖς νὰ χάσεις τὰ χρήματα σου. Ἄλλ' ἂν εἶσαι τυχερὸς, πάντα θ' ἀποχτᾶς περισσότερα χρήματα.»

«᾽Ω!» εἶπε; Καὶ δὲν εἶναι τυχερὸς ὁ πατέρας;»

«Πολὺ ἄτυχος θὰ ἔλεγα» εἶπε μὲ πίκρα.

Τὸ παιδί τὴν κοίταζε μὲ ἀβέβαια μάτια.

«Γιατί;» ρώτησε.

«Δὲν ξαίρω. Κανεὶς δὲν ξαίρει ποτὲ γιατί ὁ ἕνας εἶναι τυχερὸς κι ὁ ἄλλος δὲν εἶναι.»

«Δὲν ξαίρει; Κανεὶς καθόλου; Μὰ δὲν ξαίρει κανεὶς;»

«Ἴσως ὁ Θεός! Μ' Αὐτὸς ποτὲ τοὶ δὲ μιλάει.»

«Μὰ ἔπρεπε, λοιπόν. Μὰ κ' ἐσὺ ἀκόμα δὲν εἶσαι τυχερὴ, Μητέρα;»

«Δὲ μπορῶ νὰ εἶμαι ἀφοῦ πάντρεῦτηκα ἕνα ἄτυχο ἄντρα.»

«Μὰ ἐσὺ ξεχωριστὰ δὲν εἶσαι;»

«Πρὶν παντρευθῶ φρονοῦσα ὅτι ἤμουνα. Τώρα φρονῶ πραγματικὰ ὅτι εἶμαι πολὺ ἄτυχη.»

«Γιατί;»

«Νὰ—δὲν πειράζει! Ἴσως πράγματι νὰ μὴ εἶμαι,» εἶπε.

Τὸ παιδί τὴν κοίταξε γιὰ νὰ δεῖ ἂν τὸ πιστεῦε. Ἄλλὰ εἶδε ἀπὸ τὶς γραμμὲς τοῦ στόματος τῆς ὅτι προσπαθοῦσε μόνο νὰ κρύψει κάτι ἀπ' αὐτὸν.

«Καλὰ, ὀπωσδήποτε», εἶπε μὲ γενναιότητα. «Ἐγὼ εἶμαι τυχερὸς.»

«Γιατί;» εἶπε ἡ μητέρα του, μ' ἕνα ξαφνικὸ γέλιο.

Τὴν κοίταζε κατάματα. Ὁ ἴδιος δὲν ἤξαιρε γιατί τὸ εἶχε πεῖ.

«Ὁ Θεός μου τόπε,» διαβεβαίωσε μ' ἕνα ἀδιάντροπο τόνο.

«Ἐλπίζω νὰ σοῦ τόπε, ἀγάπη μου!» εἶπε, μ' ἕνα γέλιο πάλι, ἀλλὰ μὲ πίκρα τώρα.

«Μοῦ τόπε, Μητέρα!»

«Θαυμάσια» εἶπε ἡ μητέρα, χρησιμοποιώντας μιὰν ἀπὸ τὶς ἀναμνήσεις τοῦ συζύγου τῆς.

Τὸ παιδί εἶδε ὅτι δὲν τὸν πιστεῦε ἢ πιὸ σωστὰ ὅτι δὲν πρόσεξε τὴν διαβεβαίωση του. Αὐτὸ τὸν ἐρέθισε κάπως καὶ τὸν ἔκαμε νὰ θέλει νὰ τὴν ἐξαναγκάσει νὰ προσέξει.

Ἀπομακρύνθηκε μόνος τοῦ μ' ἕνα ἀόριστο καὶ παιδακίσιο τρόπο, γυρεύοντας τὸ σημάδι ποῦ θὰ τὸν ὀδηγοῦσε στὴν «τύχη». Ἀπορροφημένος, μὴ προσέχοντας τοὺς ἄλλους, περιτριγύριζε μ' ἕνα κάπως λαθραῖο τρόπο γυρεύοντας μέσα του τὴν τύχη. Ζητοῦσε τὴν τύχη τὴν ζητοῦσε, τὴν ζητοῦσε. Ὅταν τὰ δυὸ κορίτσια ἔπαιζαν στὸ δωμάτιο τῶν παιδιῶν μὲ τὶς κοῦκλες των, αὐτὸς καθόταν ἀπάνω στὸ μεγάλο κουνιστὸ ἀλογάκι του, ὀρμώντας

* πλοῦτος. ** τύχη.

μέ τρέλλα στο χώρο εκεί, με μια μανιάνια που έκανε τὰ κορίτσια νὰ τὸν κοιτάζουν στενοχωρημένα. Τὸ ἄλογο προχώρουσε μ' ἀγριότητα, τὰ κυματιστὰ μαύρα μαλλιά τοῦ παιδιοῦ χοροπήδησαν, τὰ μάτια του εἶχαν μιὰν παράξενη φλόγα μέσα τους. Τὰ μικρὰ κορίτσια δὲν τολμοῦσαν νὰ τοῦ μιλήσουν.

«Ὅταν εἶχε φθάσει πιά στὸ τέλος τοῦ τρελλοῦ μικροῦ του ταξιδιοῦ ξεκαβαλίκεβε καὶ στεκόταν μπροστὰ στὸ κουνιστὸ ἄλογάκι του κοιτάζοντας ἐπιμονα τὸ χαμηλωμένο του πρόσωπο. Τὸ κόκκινο του στόμα ἦταν λιγάκι ἀνοιχτὸ καὶ τὸ μεγάλο του μάτι πλατὺ καὶ λαμπερὸ σὰν τὸ γυαλί.

«Τώρα!» διάτασσε σιωπηλά τὸ φρυαγμένο ἄλογο: «Τώρα πάρε με ἐκεῖ πού ὑπάρχει τύχη! Τώρα πάρε με!»

Καὶ χτυποῦσε τὸ ἄλογο στὸ λαιμὸ μὲ τὸ μικρὸ καμουτσιὸ πού εἶχε ζητήσῃ ἀπὸ τὸν θεῖον Ὁσκαρ. **ἤξαιρε** ὅτι τὸ ἄλογο θὰ τὸν ἔπαιρνε ἐκεῖ πού ὑπῆρχε τύχη, ἐὰν τὸ βίαζε μονάχα. Ἔτσι συνήθιζε νὰ τὸ καβαλλικεύει καὶ πάλι καὶ νὰ ξεκινᾷ μ' ἓνα μανιασμένο τρέξιμο ἐλπίζοντας ὅτι θάφτανε ἐπὶ τέλους ἐκεῖ. ἤξαιρε ὅτι θάφτανε ἐκεῖ.

«Θὰ σπάσεις τὸ ἄλογο σου, Παῦλο» εἶπε ἡ γκουβερνάντια.

«Καβαλλικεύει πάντα του ἔτσι! Θὰ πεθυμοῦσα νὰ φευγε ἀπὸ δῶ!» εἶπε ἡ μεγαλύτερη του ἀδελφή, ἡ Γιαννούλα. Μὲ ἐκεῖνος σιωπηλὸς τοὺς ἔριχνε περιφρονητικὰ μιὰ φλογερὴ ματιά. Ἡ γκουβερνάντια τὸν παράτησε. Δὲν μπορούσε νὰ τὸν καταλάβει. Ὅπως δὴ ποτε ξεπερνοῦσε τὴν ἀντίληψη της.

Μιὰ μέρα ἡ μητέρα του κι ὁ θεῖος του Ὁσκαρ μπήκαν στὸ δωμάτιο καὶ τὸν τσάκωσαν ἀπάνω σ' ἓνα ἀπὸ τὰ μανιασμένα του τρεξίματα μὲ τ' ἄλογο. Δὲν τοὺς μίλησε.

«Ἐ, λοιπόν, μικρὲ μου ἀναβάτη! Καβαλλικεύεις τὸν νικητή;» εἶπε ὁ θεῖος του.

«Δὲ σοῦ φαίνεται ὅτι ἔχεις μεγαλώσει πιά γιὰ νὰ καβαλλικεύεις ἓνα κου-

νιστὸ ἄλογο; Δὲν εἶσαι πιά πολὺ μικρὸ παιδί, τὸ ξαίρεις;» εἶπε ἡ μητέρα του.

Μὰ ὁ Παῦλος ἔριξε μονάχα μιὰ γαλανὴ φλογερὴ ματιά ἀπὸ τὰ μεγάλα, χωρισμένα μὲ μιὰ μικρὴν ἀπόσταση, μάτια του. Δὲν ἤθελε νὰ μιλήσει σὲ κανένα ὄντας βρισκόταν στὴν πιὸ μεγάλη του ἔξαψη. Ἡ μητέρα του τὸν κοίταξε μὲ μιὰ παράξενη ἔκφραση τοῦ προσώπου της.

Ἐπὶ τέλους σταμάτησε ξαφνικὰ ἐξανκαζόντας τὸ ἄλογό του νὰ πάρει τὸ μηχανικὸ γκαλόπ καὶ γλίστηρε κάτω.

«Τώρα ἔφτασα ἐκεῖ!» ἀνάγγειλε μ' ἀγριότητα, τὰ μάτια του ἀκόμα φλογίζοντας καὶ τὰ στιβαρὰ μακρὰ σκέλια του κρατημένα ἀνοιχτά.

«Ποῦ ἔφτασες;» ρώτησε ἡ μητέρα του.

«Ἐκεῖ πού ἤθελα νὰ πάω» καὶ τῆς ἔριξε στρίβοντας πίσω μιὰ φλογερὴ ματιά.

«Σωστά, ἀγόρι μου!» εἶπε ὁ θεῖος Ὁσκαρ. «Μὴ σταματήσεις πρὶν φτάσεις ἐκεῖ. Ποιὸ εἶναι τ' ὄνομα τοῦ ἄλογου;»

«Δὲν ἔχει ὄνομα» εἶπε τὸ παιδί.

«Προχωρεῖ ἐν τάξει καὶ χωρὶς ὄνομα;» ρώτησε ὁ θεῖος.

«Κι ὅμως ἔχει διάφορα ὀνόματα. Τ' ὄνομά του τὴν περασμένη βδομάδα ἦτανε Σανσοβίνο.»

«Σανσοβίνο ἔ; Ποῦ κέρδισε τὴν κούρσα Ἄσκοτ. Πῶς ἤξαιρες τὸ ὄνομά του;»

«Μιλᾷει πάντα γιὰ κούρσες μὲ τὸν Μπάσσετ» εἶπε ἡ Γιαννούλα.

Ὁ θεῖος ἐνθουσιάστηκε βλέποντας ὅτι ὁ μικρὸς ἀνεψιὸς του ἤξαιρε ὅλα τὰ νέα τῶν κούρσων. Ὁ Μπάσσετ, ὁ νεαρὸς κηπουρὸς πού εἶχε πληγωθεῖ στὸ ἀριστερὸ πόδι στὸν πόλεμο καὶ πέτυχε τὴν τωρινὴ του δουλειὰ μέσον τοῦ Ὁσκαρ Κρέσγουελ, πού ὑπῆρξε συμπαίκτης του στὸ παίγνιδο τοῦ κρίκετ, ἦταν ἓνας τέλειος φίλιππος. Περνοῦσε τὴ ζωὴ του μὲ τὶς κούρσες καὶ τὸ μικρὸ παιδί ζοῦσε μαζί του.

Ὁ Ὁσκαρ Κρέσγουελ τὰ πληροφο-

ρήθηκε δλα ἀπὸ τὸν Μπάσσετ.

«Ὁ μικρὸς κύριος Παῦλος ἔρχεται καὶ μὲ ρωτᾷ κ' ἔτσι δὲν μπορῶ παρὰ νὰ τοῦ πῶ, κύριε», εἶπε ὁ Μπάσσετ μ' ἓνα φοβερὰ μεγάλο σοβαρὸ, σὰν νὰ μιλοῦσε γιὰ θρησκευτικὰ ζητήματα.

«Καὶ στοιχηματίζει ποτέ γιὰ ἓνα ἄλογο ποῦ νομίζει ὅτι θὰ νικήσει;»

«Κι ὅμως—δὲ θέλω νὰ τὸν προδώσω—εἶναι ἓνας νεαρὸς φιλάθλος, ἓνας ἔξοχος φιλάθλος, κύριε. Θὰ σᾶς πείραζε ἂν τὸν ρωτούσατε ὁ ἴδιος; Ἐνδιαφέρεται κάπως γι' αὐτά, καὶ ἴσως θὰ νόμιζε ὅτι τὸν πρόδιδα, κύριε, ἂν δὲν σᾶς μέλλει».

Ὁ Μπάσσετ ἦτανε σοβαρὸς σὰν μιὰ ἐκκλησιά.

Ὁ θεῖος γύρισε στὸν ἀνεψιό του καὶ τὸν πῆρε ἔξω σὲ σιργιάνι μὲ τ' αὐτοκίνητό του.

«Δὲν μοῦ λές, φιλαράκο μου, Παῦλο, βάζεις καθόλου στοιχήματα γιὰ τ' ἄλογα;» ρώτησε ὁ θεῖος.

Τὸ παιδί κοίταξε προσεκτικὰ τὸν ὠραῖο ἄντρα.

«Γιατί, φρονεῖτε ὅτι δὲν ἔπρεπε;» εἶπε ἀντικρουόντάς τον.

«Ὅχι καθόλου! Νόμιζα ὅτι θὰ μποροῦσε ἴσως νὰ μὲ φιλοδώρησει μὲ τὸνομα τοῦ νικητῆ γιὰ τὴν κοῦρσα τοῦ Λίνκον.»

Τὸ αὐτοκίνητο μπῆκε τρέχοντας στὴν ἐξοχὴ πηγαίνοντας πρὸς τὸ μέρος τῆς διαμονῆς τοῦ θεῖου Ὁσκαρ στὸ Χάμισιαρ.

«Στ' ἀλήθεια;» εἶπε ὁ ἀνεψιός.

«Στ' ἀλήθεια, γιόκα μου», εἶπε ὁ θεῖος.

«Καλὰ, τότε τὸν Ντάφοτιλ.»

«Ντάφοτιλ! Τ' ἀμφιβάλλω, ἀγόρι μου. Τί φρονεῖτε γιὰ τὴ Μίρτζα;»

«Μονάχα ξαίρω τὸν νικητῆ», εἶπε τὸ παιδί, κι αὐτὸς εἶναι ὁ Ντάφοτιλ!»

«Ὡστε ὁ Ντάφοτιλ;»

Ἀκολούθησε σιγὴ. Ὁ Ντάφοτιλ ἦτανε σχετικὰ ἓνα ἄγνωστο ἄλογο.

«Θεῖε!»

«Ναί, ἀγόρι μου;»

«Δὲ θὰ τ' ἀφήσεις νὰ περπατήσει

καὶ πιὸ πέρα δὲν εἶν' ἔτσι; Τὸ ὑποσχέθηκα στὸν Μπάσσετ.»

«Ἄσε, φιλαράκο μου, τὸν Μπάσσετ νὰ κουρευεῖται! Τί ἔχει νὰ κάνει μ' αὐτό;»

«Εἴμαστε σύντροφοι! Ἐχομε κάνει τὴ συντροφιά ἐξ ἀρχῆς! Θεῖε, ἐκεῖνος μοῦ δάνεισε τὰ πρῶτα πέντε σελίνια ποῦ ἔχασα. Τοῦ ὑποσχέθηκα, στ' ἀλήθεια, ὅτι θὰ μενε μόνο μεταξύ μας—μονάχα σεῖς μοῦ δώκατε τὸ χαρτόνισμα τῶν δέκα σελινιῶν ποῦ μ' αὐτὸ ἄρχισα νὰ κερδίζω κ' ἔτσι νόμισα ὅτι εἴσατε τυχερός. Δὲ θὰ τ' ἀφήσεις νὰ προχωρήσει πιὸ πέρα, δὲν εἶναι ἔτσι;»

Τὸ παιδί κοίταξε τὸν θεῖο του μὲ κείνα τὰ δυὸ μεγάλα, φλογερά γαλανὰ μάτια του, ποῦ ἦτανε βαλμένα πιὸ πολὺ τὸ ἓνα κοντὰ στ' ἄλλο. Ὁ θεῖος σηκώθηκε καὶ γέλασε στενοχωρημένος.

«Πολὺ καλὰ, γιόκα! Θὰ κρατήσω μυστικὸ τὸ φιλοδώρημά σου. Ντάφοτιλ, τὸ λοιπόν! Πόσα θὰ βάλεις ἀπάνω του;»

«Ὅλα ἐκτὸς ἀπὸ εἴκοσι λίρες» εἶπε τὸ παιδί. Θὰ τίς φυλάξω αὐτές γιὰ ἐπιφυλακή.»

Ὁ θεῖος τὸ νόμισε ἓνα καλὸ χωρατό.

«Φυλάγεις εἴκοσι λίρες γιὰ ἐπιφυλακή, τίς φυλάγεις, ἔ νεαρέ μου ρωμαντικέ; Τότε μὲ τί στοιχηματίζεις;»

«Στοιχηματίζω τρακόσες λίρες» εἶπε τὸ παιδί σοβαρὰ. Ἄλλὰ σ' ἐξορκίζω θεῖε Ὁσκαρ αὐτὸ νὰ μείνει μεταξύ μας. Στὴν τιμὴ σου;»

Ὁ θεῖος ξέσπασε σ' ἓνα δυνατὸ γέλιο.

«Μὴ φοβᾶσαι, θὰ μείνει μεταξύ μας νεαρέ μου Νάτ Γκόουλτ», εἶπε γελώντας. «Μὰ ποῦ εἶναι οἱ τρακόσες σου λίρες;»

«Μοῦ τίς φυλάγει ὁ Μπάσσετ. Εἴμαστε σύντροφοι.»

«Εἶστε, ἔτσι ἔ; Καὶ τί στοιχημα βάζει ὁ Μπάσσετ γιὰ τὸν Ντάφοτιλ;»

«Τὸ στοιχημά του δὲν θᾶναι τόσο μεγάλο σὰν τὸ δικό μου, ὑποθέτω. Ἴσως νὰ στοιχηματίσει ἴσαμε ἑκατὸ πενήντα.»

«Τί, πέννες;» γέλασε ὁ θεῖος.

«Λίρες» εἶπε τὸ παιδί κοιτάζοντας

Ένα έκπληκτο βλέμμα τό θεῖο. Ὁ
τάσσει κρατεῖ γιά ἐπιφυλακή μεγα-
ερο ποσό ἀπό μένα.»

Ανάμεσα σ' ἕνα αἴσθημα θαυμασμοῦ
διασκέδασης, ὁ θεῖος Ὁσκαρ ἔμενε
σηπλός. Δέν ἤθελε νά σπρώξει τό
τημα πῶς πέρα ἀλλ' ἀποφάσισε νά
ρει τόν ἀνεψιό του μαζί του εἰς τίς
ῤορσες τοῦ Λίνκον.

«Τώρα, γιόκα,» εἶπε «βάζω εἴκοσι
άνω στή Μίρτζα καί θά βάλω πέντε
ἀσένα ἀπάνω σ' ὅποιο ἄλογο σ'
ἔσει. Ποιά εἶναι ἡ δική σου ἐκλογή»;
«Ντάφοτιλ, θεῖε!»

«Ὁχι, ὄχι τό πεντόλιρο ἀπάνω στόν
τάφοτιλ!»

«Ἄν ἦτανε δικό μου τό πεντόλιρο
τόβάζα,» εἶπε τό παιδί.

«Καλά! Καλά! Πολύ καλά! Ἐνα
ντόλιρο γιά σένα κ' ἕνα πεντόλιρο
ἀσένα ἀπάνω στόν Ντάφοτιλ.»

Τό παιδί δέν εἶχε πάει ποτέ του πρω-
τερα σέ κοῦρσες καί τά μάτια του
οιαζαν μιά γαλάζια φωτιά. Ἐκλεισε
οιχτά τά χεῖλη του καί κοιτοῦσε. Ἐ-
ς Γάλλος, πού ἦτανε ἀκριβῶς μπρο-
ά του, ἔβαλε τά χρήματα του στόν
ανσελό ἀπάνω. Σέ μιάν ἄγριαν ἔξαψη
εβοκατέβαζε τά χέρια του γρυλλί-
ντας μέ τή Γαλλική του προφορά
ανσελό! Δανσελό!

Ὁ Ντάφοτιλ ἔφτασε πρῶτος, ὁ Λαν-
ελο δεύτερος καί τρίτη ἡ Μίρτζα. Τό
αίδι καταπόρφυρο καί μέ φωτοβόλα
ἄπια, ἦτανε παράξενα ἀτάραχο. Ὁ
εῖος τοῦφερε πέντε πεντόλιρα χαρτο-
όμισμα: τέσσερα στό ἕνα.

«Τί θά κάνω μ' αὐτά;» φώναξε
ειοντας τα μπροστά στά μάτια τοῦ
αιδιοῦ.

«Υποθέτω θά μιλήσουμε στόν Μπάσ-
ετ,» εἶπε τό παιδί. «Φρονῶ πῶς ἔχω
λιες πεντακόσες τώρα: καί εἴκοσι
πικουρία: κι αὐτές τίς εἴκοσι.»

Ὁ θεῖος του τόν μελέτησε λίγες
τιγμές.

«Κοίταξε ἐδῶ ἀγόρι μου!» εἶπε. «Δέ
ιλᾶς στά σοβαρά γιά τόν Μπάσσετ

καί τίς χίλιες πεντακόσες, δέν εἶναι
ἔτσι;»

«Ὁχι, μιῶ σοβαρά. Ἄλλὰ εἶναι
κάτι πού μένει μεταξύ μας, θεῖε! Στήν
καθαρή σου τιμή;»

«Στήν καθαρή μου τιμή, καλά, ἀγόρι
μου: μὰ πρέπει νά μιλήσω στόν Μπάσ-
σετ.»

«Ἄν ἤθελες νά συντροφέψεις, θεῖε,
μέ τόν Μπάσσετ κ' ἐμένα θά μπορού-
σαμε ὅλοι νά γίνουμε σύντροφοι. Τό
μόνο πού θάπρεπε, στήν καθαρή σου
τιμή, νά ὑποσχεθεῖς, θεῖε, ὅτι δέν θά-
φνης τό πρᾶμα νά περπατήσει πῶς
πέρα ἀπό τοὺς τρεῖς ἐμας. Ὁ Μπάσ-
σετ κ' ἐγώ εἴμαστε τυχεροί, καί πρέπει
νάσαι καί σύ τυχερός, γιὰ τί εἶναι μέ
τά δικά σου σελίνια πού πρωτάρχισα
νά κερδίζω...»

Ὁ θεῖος Ὁσκαρ πήρε καί τοὺς
δυό, τόν Μπάσσετ καί τόν Παῦλο στό
Ρίτσημοντ Πάρκ ἕνα ἀπομεσήμερο κ' ἔ-
κεῖ κουβέντισαν.

«Νά πῶς συμβαίνει, κύριε,» εἶπε ὁ
Μπάσσετ. «Ὁ κύρ-Παῦλος πεθυμοῦσε
νά μέ κάνει νά μιῶ γιά κοῦρσες καί
νά πλέκω κουβέντες γι αὐτές, καταλα-
βαίνεις, κύριε. Κι ἀνυπομονοῦσε νά
ξαίρει ἂν εἶχα κερδίσει ἢ ἂν εἶχα χά-
χάσει. Εἶναι ἕνας χρόνος τώρα περί-
που πού ἔβαλα πέντε σελίνια ἀπάνω
στ' ἄλογο Αὐγινό Ροδοχάραμα: καί
χάσαμε. Τότε ἡ τύχη ἄλλαξε μέ τά
δέκα ἐκεῖνα σελίνια πού πήραμε ἀπό
σένα: πού τά εἶχαμε βάλει στόν Σίν-
χαλιζ ἀπάνω. Κι ἀπό τότε, λαμβάνον-
τας ὅλα ὑπόψη, μάς ἔχει μείνει ἀρκετά
πιστή. Τί λές κύρ-Παῦλο;»

«Ὅλα πάνε καλά ὅταν εἴμαστε βέ-
βαιοι,» εἶπε ὁ Παῦλος. «Μονάχα ὅταν
δέν εἴμαστε βέβαιοι πᾶμε πρὸς τά
κάτω.»

«Ἄ μὰ τότε εἴμαστε προσεχτικοί»
εἶπε ὁ Μπάσσετ.

«Μὰ πότε εἶστε βέβαιοι;» χαμογέλα-
σε ὁ θεῖος Ὁσκαρ.

«Εἶναι ὁ κύρ-Παῦλος, κύριε,» εἶπε ὁ
Μπάσσετ μέ μιά μυστική, θρησκευτική

φωνή. «Είναι σάν νά τόν ἔπαιρνε ἀπό τούς οὐρανοὺς. Ὅπως τώρα τόν Ντάφοτιλ γιὰ τίς κούρσες τοῦ Λίνκον. Ἦτανε τόσο βέβαιο ὅπως σέ βλέπω καί μέ βλέπεις».

«Ἐβαλες τίποτε ἀπάνω στόν Ντάφοτιλ;» ρώτησε ὁ Ὁσκαρ Κρέσγουελ.

«Ναί, κύριε, ἔκανα τήν μπάζα μου.»

«Κι ὁ ἀνεψιός μου;»

Ὁ Μπάσσετ σιωποῦσε ἐπίμονα κοιτάζοντας τόν Παῦλο.

«Κέρδισα χίλιες διακόσες, δέν εἶναι Μπάσσετ; Εἶπα στό θεῖο ὅτι θάβαζα τρακόσες ἀπάνω στόν Ντάφοτιλ.»

«Ἀλήθεια,» εἶπε ὁ Μπάσσετ νεύοντας.

«Μά πού εἶναι τὰ χρήματα» ρώτησε ὁ θεῖος.

«Τὰ φυλάγω σ' ἀσφαλισμένο μέρος κλειδωμένα, κύριε. Ὁ κύρ-Παῦλος μπορεῖ νά τ'ἄχει σ' ὅποιο λεπτό θελήσει νά τὰ ζητήσει.»

«Τί, χίλιες πεντακόσες λίρες;»

«Καί εἴκοσι! Καί σαράντα, δηλαδή μέ τίς εἴκοσι πού κέρδισε σ' αὐτή τήν κούρσα.»

«Αὐτό μοῦ εἶναι ἐκπληκτικό!» εἶπε ὁ θεῖος.

«Ἄν ὁ κύρ-Παῦλος σᾶς κάμει πρόταση νά συντροφέητε, κύριε, ἐγώ θά δεχόμουν ἄν ἤμωνα στή θέση σας; μέ συγχωρεῖτε,» εἶπε ὁ Μπάσσετ.

Ὁ Ὁσκαρ Κρέσγουελ τὸ σκεφτόταν.

«Νά δῶ τὰ χρήματα,» εἶπε.

Γύρισαν μέ τ' αὐτοκίνητο σπίτι πάλι κι ἀληθινά ὁ Μπάσσετ ξαναφάνηκε στό σπιτάκι τοῦ κήπου μέ χίλιες πεντακόσες λίρες σέ χαρτονόμισμα. Ἡ ἐπικουρία τῶν εἴκοσι λιρῶν δόθηκε στόν Τζῶν Γαλή ὡς παρακαταθήκη γιὰ τήν Ἐπιτροπεία τοῦ Ἰππόδρομου.

«Βλέπεις ὅλα εἶναι ἐν τάξει, θεῖε, δταν εἶμαι βέβαιος! Τότε πετυχαίνουμε γιὰ ὅποιο στοίχημα βάλουμε. Δέν πετυχαίνουμε, Μπάσσετ;»

«Ἔτσι καί εἶναι, κύρ-Παῦλο.»

«Καί πότε εἶσαι βέβαιος;» εἶπε ὁ θεῖος, γελώντας.

«Ἄ! νά κάποτε εἶμαι τελείως βέβαιος, ὅπως καί τώρα μέ τόν Ντάφοτιλ,» εἶπε τὸ παιδί. «καί κάποτε ἔχω μιὰ ἰδέα! καί κάποτε δέν ἔχω οὔτε ἰδέα, δέν εἶναι ἔτσι, Μπάσσετ; Τότε εἶμαστε προσεχτικοί γιὰ τίς πιό πολλές φορές ἀποτυχαίνουμε.»

«Ἀποτυχαίνετε, ἔτσι ἔ; Κι ὅταν εἶστε βέβαιοι, ὅπως καί μέ τόν Ντάφοτιλ, τί σᾶς κάμνει νά εἶσαι βέβαιος, ἀγόρι μου;»

«Ἄ! μά δέν ξαίρω,» εἶπε τὸ παιδί στενοχωρημένο. «Εἶμαι βέβαιος ὅτι ξαίρω, Θεῖε· αὐτό εἶναι ὄλο.»

«Εἶναι σάν τὸ ἔπαιρνε ἀπό τούς οὐρανοὺς, κύριε,» ἐπανάλαβε ὁ Μπάσσετ.

«Καί γὰρ αὐτό θάλεγα!» εἶπε ὁ Θεῖος.

Ἄλλὰ συντρόφεισε. Κι ὅταν ἔφτασαν οἱ κούρσες τοῦ Λέτζερ, ὁ Παῦλος ἦταν «βέβαιος» γιὰ τόν Ζωηρό Σπινθῆρα πού δέν λογαριαζόταν καθόλου. Τὸ παιδί ἐπίμενε νά βάλει χίλιες ἀπάνω στό ἄλογο, ὁ Μπάσσετ πῆγε γιὰ πεντακόσιες κι ὁ Ὁσκαρ Κρέσγουελ γιὰ διακόσες. Ὁ Ζωηρός Σπινθῆρας ἦρθε πρῶτος καί τὸ στοίχημα ἦταν δέκα στό ἓνα ἐναντίο του. Ὁ Παῦλος εἶχε κερδίσει δέκα χιλιάδες.

«Βλέπεις,» εἶπε, «Ἦμωνα τελείως βέβαιος γι' αὐτόν.»

Κι αὐτός ὁ Ὁσκαρ Κρέσγουελ εἶχε κερδίσει καθαρὲς δυὸ χιλιάδες.

«Κοίταξε ἐδῶ ἀγόρι μου,» εἶπε, «ἓνα τέτοιο πρᾶμα μέ κάνει νευρικό.»

«Δέν πρέπει, Θεῖε! Ἴσως νά μὴ εἶμαι βέβαιος καί πάλι πρὶν ἀπὸ κάμποσο καιρό.»

«Μά τί θά κάμεις μέ τὰ χρήματα σου,» εἶπε ὁ Θεῖος.

«Ἀλήθεια,» εἶπε τὸ παιδί, «ἄρχισα νά παίζω γιὰ χάρη τῆς Μητέρας. Εἶπε ὅτι δέν ἦταν τυχερή γιὰτί ὁ Πατέρας ἦταν ἄτυχος, κ' ἔτσι νόμισα ὅτι ἂν ἐγὼ ἤμωνα τυχερός τότε θά σταματοῦσε ὁ ψίθυρος.»

(ἔχει συνέχεια)

(μεταφρ.) Κ. ΚΟΝΤΗΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ

Δέν υπάρχει στόν κόσμο τίποτε χειρότερο από τό νά ὑπομένεις διαρκῶς τήν ξένη ὑπόβλη. Κ' εἶναι ἀκόμη θλιβερότερο ὅταν ὑφίστασαι τήν ξένη ἐτούτη δεσποτεία, ὄχι τόσο στόν κύκλο τῆς πρακτικῆς καθημερινῆς ζωῆς, μά σέ πεδία καθαρῶς πνευματικώτερα.

“Ὅλοι μας, ποῖός λίγο—ποῖός πολύ, μετροῦμε κι ἀπολαμβάνουμε τά αἰσθήματα καί τά πάθη μας μέ ξένο μέτρο, σχηματίζουμε τίς πεποιθήσεις καί τίς κρίσεις μας μέ δανεικὴ συνείδηση, ἀπολαμβάνουμε ἕνα ὥραϊο τοπεῖο, ἕνα μέρος μέ τό μάτι τοῦ Α ἢ τοῦ Β τεχνοκρίτη. Κι ὅταν ἀκόμη πλάσουμε φαντασίες καί χίμαιρες, ἐπαναλαμβάνουμε καί τότε πάλι τά ὄνειρα τοῦ τελευταίου μυθιστοριογράφου ποῦ διαβάσαμε. Δέν ἐμάθαμε δυστυχῶς νά ξεχωρίζουμε τήν εὐεργετικὴ δημιουργικὴ ἀφομοίωσι ἀπὸ τήν τυραννικὴ μίμηση τῶν ξένων προτύπων καί ἰδεῶν. Σ' αὐτό ἴσως νά φταίει κάπως καί μιὰ κακὴ καί παρανοημένη μονόπλευρη φιλολογικὴ παράδοση. “Ὅπως δηλαδή στὴν καθημερινὴ ζωὴ μέ τοὺς φραγμοὺς καί τίς προλήψεις μας ἐκταντήσαμε τό βίο μας—τό μεγαλύτερο ἄλλως κ' εὐδαιμονέστερο δῶρο τοῦ Θεοῦ στὴ γῆς—ἀβίωτο, ἔτσι καί στίς πνευματικὲς μας ἐκδηλώσεις ἐδημιουργήσαμε μιὰ τυραννικὴ ἱεραρχία, ποῦ τὴν ὑφιστάμεθα παθητικὰ ἐγκαρτερώνας.

Δέν ἀρνοῦμαι βέβαια τὴν ἰδιαιτέρη πνευματικὴ σφραγίδα μερικῶν συγγραφέων, καί τὴν ξεχωριστὴ θέσι κάποιων ἔργων στὴν ἱστορία τῆς λογοτεχνίας ἐνὸς λαοῦ. Κι ἀντιλαμβάνουμαι τὸν εὐεργετικὸ ρόλο ποῦ διαδραμάτισαν στίς κοινωνίες καί στὰ ἔθνη τέτιοι ξεχωριστοὶ ἄνθρωποι καί ἔργα. Πρέπει ὅμως παντοῦ καί πάντοτε νά τηροῦνται οἱ ἀναλογίες καί νά καθορίζονται οἱ παράγοντες καί οἱ περιστάσεις ὑπὸ τίς ὁποῖες δημιουργηθῆκανε τὰ ἔργα αὐτά. Εἶναι ἄλλωστε τόσο λίγες οἱ σταθερὲς ἠθικὲς ἀξίες στὸν κόσμο αὐτό, καί ρυθμίζονται οἱ ὑπόλοιπες τόσο στενὰ ἀπὸ τοὺς κοινωνικοὺς καί οικονομικοὺς παράγοντες τοῦ φυσικοῦ περιέχοντος, ποῦ πρέπει ἀσφαλῶς νά εἴμαστε πολὺ ἐκλεχτικοὶ καί δύσκολοι στὸ πνευματικὸ αὐτὸ κεφάλαιο, καί ν' ἀμφιβάλουμε καταπονώντας τὴ σκέψη μας ἀκόμη καί μέ τὰ περισσότερο «παραδεδεγμένα». “Ὅχι δηλαδή ἐπειδὴ ὁ Σολωμός π. χ. εἶδε τοῦτο ἢ ἐκείνο

μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, πὼς πρέπει μέ τὸν ἴδιο φακὸ νά τό δοῦμε ἀπαραίτητα καί μεῖς. Εἶτε πὼς πρέπει σήμερα καί μεῖς νά γράφουμε στὴν Ἀττικὴ, ἐπειδὴ ὁ Μιχαὴλ Ψελλός π. χ. ἔγραφε τὸν 11ο αἰῶνα στὴν Πλατωνικὴ διάλεχτο.

Αὐτὸ μοῦ θυμίζει τοὺς Ἀμερικανισμοὺς μερικῶν ἀγράμματων «ὁμογενῶν», ποῦ ὅταν θὰ πρόκειται νά ἐπιστρέψουν ἀπὸ τὴ μακρυνὴ τους ἡπειρο, φροντίζουν νά ἐγγραφοῦν σέ μιὰ ἢ δυὸ Ἀγγλόφωνες ἑφημερίδες, ποῦ τίς περιφέρουν ὕστερα ἐπιδειχτικὰ στὰ καφενεῖα τοῦ χωριοῦ τους, ρίχοντας κάπου-κάπου μέσα ἀνιγματοῦδους στοχαστικὲς ματιές, καί περιμένουν ἔτσι νά ἐξασφαλίσουν τὸν ἄφωνο θαυμασμό τῶν ἀφελῶν συγχωριανῶν τους. “Ἡ κάτι ἄλλο θετικώτερο:

Μοῦ θυμίζει τὴ μανία μερικῶν γυναικῶν, ποῦ στὴν ἐπιμονή τους νά φανοῦν συγχρονισμένες καί ἐνήμερες τῆς τελευταίας ἐξέλιξης τῆς μόδας, ἀφήνουνε τό χτεσινὸ μοντέλλο, ποῦ τοὺς ἐπήγαινε τόσο πολὺ, γιὰ νά ντυθοῦν τό σημερινό, κι ὅταν ἀκόμη ἐτούτο τὴ χαλὰ καί τίς παρουσιάζει ἀσχημότερες. Γιατὶ κ' ἡ μόδα εἶναι μιὰ ἀξιοσπούδαστη ἐκδήλωση κοινωνικῆς Τέχνης, ἀλλὰ βέβαια στέκει στὸ χέρι ἐκείνης ποῦ θὰ τὴν ἀκολουθήσει νά τὴν ἐμπυχώσει, νά τὴ μεταβάλει ἢ καί νά τὴν ἀποβάλει ἀκόμη, ὅταν βλέπει πὼς αὐτὸ ἀπαιτοῦν οἱ ξεχωριστὲς περιστάσεις, κ' οἱ ἰδιαιτέρες ἀτομικὲς συνθήκες τῆς.

“Ἔτσι καί στὸν κύκλο τῶν πνευματικῶν ἐκδηλώσεων τῆς ζωῆς μας. Ἀσφαλῶς οἱ ἐπιδράσεις κ' οἱ ὑποβολές δὲ θὰ μπορούσανε νά λείψουνε ποτές. Κι οὔτε θὰ πρέπει βέβαια νά λείψουνε. Στέκει ὅμως στὸ χέρι ἐνὸς μελετητῆ ἢ ἐνὸς δασκάλου νά μεταφέρει, νά ἐγκλιματίζει θὰ ἔλεγα, ν' ἀφομοιώσει καί νά ἐξυψώσει τὰ ξένα πνευματικὰ διδάγματα καί νά τοὺς δώσει ἕνα δυνατό θερμὸ ὑποκειμενικὸ παλμό. “Ἔτσι δημιουργοῦνται παντοῦ καί πάντοτε οἱ ὑγιεῖς πνευματικὲς καί καλλιτεχνικὲς παραδόσεις, ἔτσι δημιουργοῦνται οἱ πολύμερες συνειδήσεις, κ' οἱ ἀντιπροσωπευτικὲς μιᾶς ἐποχῆς λογοτεχνικὲς μορφές.

Μὰ ἐδῶ στὴν Κύπρο, ὅπως σχεδὸν σ' ὅλα τὰ πνευματικὰ ζητήματα, μᾶς χαρακτηρίζει καί σ' αὐτὸ ἕνας στενόκαρδος κ' ἐγωϊστικὸς ἐπαρχιωτισμός.

Κάμποσο καιρὸ μᾶς ἔτρωγε ἡ προγονοπληξία καί μᾶς ἀκίνητοῦσε ἡ ἐπανάπαψη στὴν πανάρχαιαν αἴγλη τῆς γενιάς μας. Ἐφορέσαμε καί μεῖς—φενάκη στὸ κεφάλι μας—τίς ἰδέες τοῦ Πλάτωνα καί τοῦ Ἀριστοτέλη

καί περιφέραμε στους δρόμους με ύπερηφάνεια τη γελοιά κι αναχρονισμένη αυτή μας μεταμφίεση. Όταν με τον καιρό την αποβάλαμε, μάς είχε κατακλύσει κιόλας ο σурφетός της Δυτικής διείσδυσης. Κι ως τώρα δεχόμαστε ακόμη ανεξέλεγκτα ό,τι μάς έρχεται απ' τη Δύση, μόνο και μόνο «γιατί μάς έρχεται απ' τη Δύση.» Με τον ίδιο τρόπο θαυμάζουμε παθητικά κι άκούσια τη φυσική π. χ. όμορφιά της Κερύνιας, γιατί την ανακάλυψαν και μάς την επέβαλαν ίσως μερικοί ξένοι, κ' έχτιμοϋμε τους Γοτθικούς ναούς της Άμμοχώστου, χωρίς ποτέ να τους έχουμε προσέξει δημιουργικά, γιατί έτσι μάς έσηνήθισαν, σιωπηλά κι άνόρεχτα, να κάνουμε οι παλαιότεροι.

Ξαίρω πώς ή συνήθεια φέρνει την έξοικείωση, κ' ή έξοικείωση σκοτώνει σιωπηλά τό ένδιαφέρον. Μά νομίζω πώς πρέπει να ξυπνήσουμε πιά κ' έμεις από την πνευματική έτούτη νάρκη κι άκρισία. Νά καλλιεργήσουμε ίσχυρές άτομικότητες και να προδιαγράψουμε όρισμένη και σίγουρη κατευθυντήρια γραμμή, και να μη βολοδέρνουμε αντίγράφοντας πότε τον ένα και πότε τον άλλον «ίσχυρό της ημέρας.» Η Κυπριακή λαϊκή παράδοση είναι τόσο πλούσια κ' ύγιής, που άκολουθώντας την δέν ύπάρχει κίνδυνος κανέναν να παραστρατήσουμε. Η μελέτη της Ιστορίας μας θά μάς βοηθήσει και θά μάς καθοδηγήσει. Ένας άυστηρός έκλεχτισμός στην πνευματική τροφή του τόπου μας θά ξαναφέρει την πνευματική διαύγεια, και θά δημιουργήσει άληθινές καλλιτεχνικές συνειδήσεις.

Πρέπει να μάθουμε τους νέους να άναζητούνε άκατάπαυτα τό Ώραίο, κι όχι να τό θαυμάζουνε μονάχα όταν αυτό τους προσφέρεται έτοιμο. Και τό Ώραίο ύπάρχει παντού τριγύρω μας, κ' εκεί άκόμη όπου δέν τό περιμένουμε, πίσω από ένα μικρό λιθαράκι, στη μελαγχολική έτυχία μιάς άνεμόνας, στο άμέριμνο χαμόγελο ενός μικρού παιδιού. Κρυμμένο εκεί άκαρτεράει τό μελετητή του, τον άνθρωπο που θά τό ανακαλύψει, και θά τό μετουσιώσει αισθητικά. Γιατί όταν μάθουμε να ανακαλύπτουμε μονάχοι μας τό Ώραίο, τότε άσφαλώς και θά τό αγαπήσουμε και θά τό μετουσιώσουμε ύστερα σέ τέχνη.

Άς διδάξουμε λοιπόν στους νέους τον εύκολο αυτό δρόμο, που οδηγεί σε μιά τόσο μεγάλη άποκάλιψη. Άς τους συνήθισουμε να θησαυρίζουνε στις άδοκίμαστες καρδιές τους ένα μεγάλο άπόθεμα Όμορφιάς, που θά τους χρησιμέψει άσφαλώς ύστερα, στις δύσκολες στιγμές του βίου τους, σαν μόνο δυνατό αντίσταθμισμα κατά της άσχήμιας, που έμεις οι ίδιοι, με τους φραγμούς και τίς προλήψεις της κοινωνικής ζωής, δημιουργήσαμε. Γιατί δέν πρέπει να ξεχνούμε πώς «a thing of beauty is a joy for ever.»

ΝΙΚΟΣ ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗΣ

ΠΩΣ ΜΑΣ ΚΡΙΝΟΥΝ

Δέ θελήσαμε ως τώρα να πούμε έμεις τίποτε για τα άποτελέσματα της έξάμηνης δράσης μας. Μάς άρέσει περισσότερο να εργαζούμαστε παρά να μιλούμε για την εργασία μας. Άλλά δέν μπορούμε παρά να δείξουμε πώς μάς κρίνουν οι άλλοι στις άυθόρμητες επιστολές τους που μάς έστειλαν. Παρακάτω δημοσιεύουμε άποσπάσματα μερικών απ' αυτές και δυο τρεις όλόκληρες. Έπρεπε να αφιερώσουμε πολλές σελίδες για να τις βάλουμε όλες.

«ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ,,

«...Το περιοδικό σας μου φαίνεται καλό και νοικοκυρεμένο, και είμαι βέβαιος πως θα πιάσει τον τόπο του... Λυπούμαι που δεν έχω τίποτε για τύπωμα να σας στείλω, μα σπάνια γράφω άρθρα ή μελέτες. Αν τύχει καμιά ώρα και φανερωθεί τίποτα της προκοπής θα κοιτάξω να σας θυμηθώ...»
Liverpool 12)12)1934 ΠΕΤΡΟΣ ΒΛΑΣΤΟΣ

«I have to thank you very much for the first number of «Kyprika Grammata» which you have been so good as to send me... I am glad to have this copy to show to my friends and as a sign of the literary activity of the island»
Oxford 18 October 1934.

Professor R. M. DAWKINS

«Σας εύχαριστώ πολύ δια την εύγενικήν άποστολήν των λίαν ένδιαφερόντων τευχών των «Κυπριακών Γραμμάτων». Μοϋ δίδεται εύκαιρία να χαρώ βλέπων την ζωηράν φιλολογικήν κίνησιν, τόσον ως φαίνεται καρποφόρον, της φιλάτης Κύπρου και να συγχαρώ θερμά τους πρωτεργάτας της...»

Θεσσαλονίκη 26)10)34.

Καθηγητής Μ. ΔΕΝΔΙΑΣ

«... Τό διάβασα με πολλή προσοχή. Παραουσιάζει ένδιαφέρο τόσο ή καθαρά καλλιτεχνική του ύλη όσο κι ό τοπικός του χαρακτήρας.»

Άθήνα 16)1)1934.

ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ

«... Πραγματικώς αισθάνομαι ύπερηφάνειαν σαν σκέπτομαι πώς τό θαυμάσιο αυτό περιοδικό και εις έμφάνιση και ύλη έκδίδεται στην πατρίδα μας...»

Βαρύσι 26)10)1934.

ΜΑΡΙΑ Π. ΙΩΑΝΝΟΥ

«Με πολλή μου εύχαρίστησι παρακολουθώ τα «Κυπριακά Γράμματα». Σας συγχαίρω, γιατί μέσα σε μιά περιωρισμένη σχετικώς κοινωνία κατορθώνετε να κρατήτε ένα λογο-

εχνικό περιοδικό, πού δύσκολα θά κρατειώ-
ανε καί σ' ένα μεγαλύτερο κέντρο. Δέν ά-
χολοῦμαι εἰδικά μέ τή λογοτεχνία, γιά νά
χω ἔγκυρη γνώμη γιά τήν ἀξία τῶν ἔργων
ῶν συνεργατῶν σας· ὅ,τι ἔχω νά πῶ εἶναι
ὡς ἀρκετά ἀπ' αὐτά τά διάβασα πολύ εὐ-
άριστα...»

Θεσσαλονίκη 25)2)1935.

Καθηγητής ΣΤΙΛΠΩΝ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

«Μέ ἐξαιρετικήν εὐχαρίστησιν ἐδιάβασα τά
υπό πρώτα τεύχη τῶν «Κυπριακῶν Γραμμά-
των» καί πραγματικά αισθάνομαι τήν ἀνάγκη
νά σᾶς συγχαρῶ. Ἦτανε παληό μου καί
αὐτό ὄνειρο. Ἀπό τοῦς τρεῖς πού ὄνειρευτή-
σαμε καί τὸ εἴχαμε βάλει καί στά σκαριά,
ἢ δυό—Μενέλαος [Φραγκοῦδης] καί Εὐγέ-
ιος [Ζήνων]—μᾶς ἔφυγαν. Πολύ εὐχαριστη-
ηκα διότι τώρα πραγματοποιεῖται...»

Ἀθήνα 12)10)1934. Ν. ΚΛ. ΛΑΝΙΤΗΣ

«Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ πού μέ θυμηθήκατε
αἱ μοῦ στείλατε τά «Κυπριακά Γράμματα». Ὁ
διάβασμά τους μοῦ ἔδωσε μίαν ἐξαιρετικήν
ἀρά. Δέν ἦταν μονάχα ἡ γλυκεῖα νοσταλγία
τοῦ μοῦ προκάλεσε τὸ ὠραῖο φωτεινό μή-
μα πού μοῦ ἔφεραν ἀπὸ τή γενέτειρα, ὅπου
ἔγῳ πέρασα τήν πρώτην πνευματικήν
ζωή. Ἦταν συγχρόνως καί κυρίως ἡ βαθεῖα
κανονοποίηση πού μοῦ χάρισε τὸ περιεχόμε-
νός. Καί κοντά σ' αὐτό καί μιά ξεχωριστή
ἱστομική συγκίνηση πού καμάρωναν τίς ἄρτιες
πνευματικῆς ἐκδηλώσεις προσώπων πού εἴχα-
ν εὐχαρίστηση πρώτος ἢ μεταξῶ
ῶν πρώτων νά ἐκτιμῶ τήν ἀξία τους ἢ νά
τοῦς παρουσιάσω στήν ἐφημερίδα μου (Γλαῦ-
κος Ἀλιθέρης, Τεύκρος Ἀνθίας, Ἀντώνης
Ἰντιάνου).

Ἔνα ἄλλο πού μ' εὐχαρίστησε ἐπίσης ἐξαι-
ρετικά εἶναι πού ἔβλεπα πρόσωπα νέα, ὅπως
διόλου ἄγνωστά μου, νά παρουσιάζονται μέ
ὅσο ἀξία προσόντα καί δυνατότητες, ὅπως
κ. χ. ὁ κ. Προυση πού δείχνει μιά σημαντική
κριτική ἱκανότητα, ὁ κ. Ἀκάμας μ' ἕνα ἀξιο-
πρόσχο φιλοσοφικό πνεῦμα, ὁ κ. Κρανιδιώ-
της μέ τ' ὠραῖο του ποίημα.

Βέβαια τὸ πρῶτο φύλλο δέν ἀποτελεῖ τί οὔτε
ἄλλως τε ἦταν δυνατό, μίαν πλήρη ἐκδήλωσι-
ν τῆς Κυπριακῆς πνευματικῆς ζωῆς, γιὰτί λεί-
πουν ἀκόμα ἀρκετά ὀνόματα (θά μοῦ ἐπιτρέ-
ψετε ν' ἀναφέρω δυό, πού τά ἐκτιμῶ ὅπως
διόλου ξεχωριστά: τὸν Νίκο Νικολαΐδη καί
τὸν Σάβα Χρίστη), μὰ ἡ πρώτη ἐκδήλωσή
σας, ἡ τόσο σοβαρή καί φρονιμμένη, εἶναι μιά
ἐγγύηση πῶς πολύ σύντομα τὸ περιοδικό σας
τὸ περιοδικό μας θάπρεπε καλύτερα νά πῶ)
ἢ ἀπλωθεῖ πῶς πολύ, γιά νά στεγαθεῖ ὁλό-
κληρη, ἂν εἶναι δυνατό, τήν Κυπριακή δια-
κόνη σ' ἕναν ὠραῖο κ' εὐγενικό συναγεμῶ
γιά μίαν ἀνώτερη πνευματική ζωή.

Ἀθήνα 2)10)1934.

ΜΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

«Ἔλαβα τὸ πρωτοχρονιάτικο τεύχος τῶν
«Κυπριακῶν Γραμμάτων» πού εἴχατε τήν τό-
σο εὐγενική καλωσύνη νά μοῦ στείλετε. Τὸ
περιοδικό σας ὡς τόσο τὸ γνώριζα ἤδη, γιὰτί
ὁ ἀγαπητός μου κ. Δρουσιώτης, ἕνας εὐγενι-
κώτατος Κύπριος πού μένει ἐδῶ, εἶχε τήν
καλωσύνη νά μοῦ προμηθεύσει ἕνα δυό
φύλλα.

Τὸ βρῖσκό, χωρίς ὑπερβολή, ἐξαιρετο καί
σέ τίποτε κατώτερο ἀπὸ τὰ δικά μας ἀθηναϊ-
κά περιοδικά. Ὑψη ποικίλη, διαλεχτή πάντα,
ὄλων τῶν φιλοσοφικῶν εἰδῶν, σημειώματα
κριτικά θαυμάσια καί πολὺ καλῆ ἐμφάνιση.
Στὸ φύλλο πού εἴχατε τήν καλωσύνη νά μοῦ
στείλετε, διάβασα, ἐκτός ἀπὸ ἄλλα, μέ πολὺ
μεγάλο ἐνδιαφέρον τὰ σχετικά μέ τὸν ποι-
ητὴ Λιπέρτη, τόσο λίγο δυστυχῶς γνωστό
στὸ εὐρύτερο ἑλληνικό κοινὸ, καί τὰ σημειώ-
ματα, λεπτά, βαθυστόχαστα, σοφά τῶν κ. κ.
Προυση καί Ἰντιάνου. Μοῦ ἄρεσαν πολὺ καί
ὅσα γράφει γιά τὸν Πολίτη ὁ ἀγαπητός μου
Ἀκρίτας, μολονότι νομίζω πῶς κακομεταχει-
ρίζεται λιγάκι τήν κριτική γενικά, καί ἀδικεῖ
λιγάκι ὅλους τοῦς ἄλλους πού ἐξασκοῦν κά-
πως συστηματικώτερα τήν τόσο ἀχαρη καί
σκληρῆ ἐργασία τοῦ κριτικοῦ.

Στὴ σημερινῆ πνευματικῆ φτώχεια τοῦ τό-
που μας εἶναι ἀληθινῆ παρηγορία περιοδικά
σάν τὸ δικό σας, καί μάλιστα ὅταν δὲν ἐκ-
δίδονται στήν Ἀθήνα, ὅπου δόξα τῷ Θεῷ,
ποτέ σχεδὸν ὡς τώρα, δέν ἔλειψαν, ἀλλὰ σέ
κέντρα τοῦ ἔξω ἑλληνισμοῦ, γιά τήν πνευμα-
τική κίνηση τῶν ὁποίων ἐμεῖς οἱ πρωτευου-
σιᾶνοι εἴμαστε συνήθως τόσοσ ἀνεπαρκῶς
πληροφορημένοι. Δέν ἔχω, λοιπόν, παρά νά
εὐχηθῶ μέ ὅλη μου τήν καρδιά κάθε προκο-
πὴ στὸ τόσο ὠραῖο περιοδικό σας, ὅχι μον-
νάχά γιά σᾶς τοῦς ἴδιους καί γιά τὸ καλὸ
τῆς ἐν γένει πνευματικῆς ζωῆς τοῦ τόπου μας,
μὰ καί γιά κάτι πιὸ ἐγώιστικό· γιά τήν εὐ-
χαρίστηση πού θά δοκιμάζουμε καί μεῖς,
διαβάζοντας τόσο ἐνδιαφέροντα πράγματα.

Δεχθῆτε, ἀγαπητοὶ Κύριοι, μαζί μέ τίς θερ-
μῆς μου εὐχαριστίες, τοῦς πιὸ φιλικούς μου
χαίρετισμούς.»

Ἀθήναι, 11)2)35.

Κ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

«...Καί πρώτα πρώτα σᾶς συχαίρω ἀκόμη
μιά φορὰ γιά τήν ἐμπνευσμένη πρωτοβουλία
νά βγάλετε φιλοσοφικό περιοδικό καθαρῶς
κυπριώτικο καί σᾶς ἐπαινῶ ἀνεπιφύλαχτα
γιά τὸν τρόπο πού πραγματοποιεῖτε μέχρι τῶ-
ρα τήν εὐγενική σας πρόθεση...»

Ἀθήνα, 21 Γενάρη 1935.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ

Ὁ ἀγαπημένος μου ποιητῆς κ. Ἄγρας
μοῦ γράψε πολὺ καλά λόγια γιά τὰ «Κυπρι-
κά Γράμματα»... Πῆς στὸν ἀγαπητὸ Πάνο
[Ταλιαδῶρο] πῶς τήν ἠθογραφία του γιά τὸ

θερισμό τῆ βρίσκει «χαριτωμένη» ὁ κ. Ἄγρας...»

Χλώρακα 25)11)1934.

ΑΝΤΗΣ ΠΕΡΝΑΡΗΣ

«...Ἡ δική σας προσπάθεια, βρισκω πῶς εἶναι ἡ σοβαρώτερη φιλολογικὴ προσπάθεια, ἀπ' ὅσες ἔχουν γίνει ἴσα μὲ τώρα στὸν τόπο μας...»

Κάϊρο 9)2)1935.

Γ.Ρ. ΠΕΤΡΩΝΔΑΣ

«Νὰ σὰς εὐχαριστήσω ἤθελα πρῶτα πού μ' ἐθυμηθήκατε μὲ τὰ «Κ. Γράμματα» καὶ περισσότερο νὰ σὰς συγχαρῶ θερμότερα δι' αὐτά. Χρειάζεται τόλμη γιὰ ἕνα τέτοιο περιοδικό· αὐτὴν τὴν ἔχουν οἱ νέοι σὰν καὶ σὰς· ἀλλὰ δύσκολα βρῖσκετε αὐτὴ ἢ τόλμη νὰ παρουσιάζεται εἰς τὰς πρῶτας τῆς ἐμφάνεισες τῶν εὐπρόσωπα καὶ τῶν σεμνὰ (εἶμ' ἀπὸ ἐκείνους πού ἐξακολουθοῦν νὰ θεωροῦν τὴν σεμνότητα ὡς ἀρ ε τ ῆ ν), ὅπως μὲ τὰ «Κ. Γρ.». Μ' ἐνεθουσίασαν ἀληθινά.

Πρῶτα πρῶτα ἡ ἐξωτερικὴ τῶν ἐμφάνεισιν δὲν ἔχει τίποτε τὸ ἐπαρχιακόν... Ἐπειτα μοῦ ἄρεσε πολὺ τὸ πρόγραμμα καὶ ἰδίως ὅσα γράφετε γιὰ τὸ *Couleur locale*...

...Κ' ἕνα ἄλλο μοῦ ἄρεσε στὸ πρῶτο φύλλο: ἡ ποικιλία καὶ σχετικὴ ἀνομοιομορφία τῆς ὕλης δείχνει ὅτι ὡς διευθυντὴν περιοδικοῦ ἔχετε ἐπίγνωσιν τῆς θέσεώς σας· καὶ αὐτὸ εἶναι δύσκολον ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα...»

Ἄθῆναι 29)9)1934.

...«Τὸ περιοδικὸ τὸ παρακολουθῶ μὲ αὐξάνουσαν διαρκῶς συμπάθειαν...» 1)11)1934

...«Τὰ «Κυπρ. Γράμματα» ὅλο καὶ ὀριμάζουσι· τὸ τελευταῖο τεῦχος εἶναι καὶ ὡς ὕλη καὶ ἐμφάνεισες πολὺ καλόν...»

Ἄθῆναι 15)1)1934

Ι. ΣΥΚΟΥΤΡΗΣ

«Ἐνεκεν ἀσθενείας μου ἤρρησα νὰ σὰς γράψω καὶ νὰ σὰς συγχαρῶ διὰ τὴν λαμπρὰν ἐκδόσιν τοῦ περιοδικοῦ. Διαβεβαιῶ Ὑμᾶς ὅτι εἶμαι πρόθυμος εἰς τὸ μέλλον νὰ συμβάλω εἰς ὅτι μὲ νομίζετε χρησιμὸν διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ λαμπροῦ τούτου περιοδικοῦ σας.»

Ἄθῆναι 31)11)1934

Καθηγητὴς Γ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

...«Χαιρετίζω μ' ἐξαιρετικὴν χαρὰ καὶ μεγάλο ἐνθουσιασμό τὴν ἐκδόσιν τοῦ περιοδικοῦ σας... Τὸ βρήκα ἀπὸ ἄποψη περιεχομένου ὕλης καὶ τεχνικῆς ἐμφάνισεως ὅ π ε ρ ο χ ο... Ἐμεῖς ἐδῶ στὴν Ἄθῆνα μακάρι νὰ εἴχαμε ἕνα περιοδικὸ σὰν τὸ θαυμάσιον δικό σας...»

Ἄθῆνα 29)1)1935

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΙΑΣΙΟΣ

«Θάτανε μεγάλῃ παράλειψι ἀπὸ μέρους μου, νὰ μὴ σὰς γράψω δυὸ λόγια—ἔστω καὶ κάπως ἄργα—γιὰ νὰ σὰς συγχαρῶ γιὰ τὴν καλὴν σας ἰδέαν, νὰ μαζέψετε ὅλους τοὺς φίλους τῶν γραμμάτων τῆς Κύπρου καὶ νὰ ἐκ-

δώσετε τὸ ἄμορφο—καὶ ὡς ἐκδοσὴ καὶ ὡς περιεχόμενον—περιοδικὸ «Κυπριακὰ Γράμματα». Ἐνα περιοδικὸ τῆς περιωπῆς τοῦ δικέ σας, μέσα στὴν ἐρατὶα τὴν πνευματικὴν τῆς Κύπρου, εἶναι μιὰ ἀληθινὴ ὄψις πού μὴ φέρνει δροσίαν καὶ χαρὰ ξέχωρη σ' ὄλου ὅσοι ἀγαποῦμε τὴν Τέχνην...»

Ἄθῆνα, 30)10)1934

ΤΑΚΗΣ Μ. ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΗ

«*Τὰ Παράκαιρα*» τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ : Ἔρθρα Ἀρίστου Καμπάνη, Ρήγα Γκόλφη, Γιάγκου Ἡλιάδη καὶ Louis Roussel. Ἄθῆνα, Τυπογραφεῖο «Ἐστία», 1934. Δ. 10.

Τὸ μεγάλο ἔργο τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ μελετήθηκε, προσέχτηκε καὶ συζητήθηκε ὅσο ἴσως κανενὸς ἄλλου νεοέλληνα συγγραφέα, γιὰτὴν ἐπίδρασίν του ἀπλώνεται πλατεῖα στὰ τελευταῖα σαράντα χρόνια κ' ἡ μορφή του κυριαρχεῖ στὴν πνευματικὴ ζωὴ τῆς σύγχρονης Ἑλλάδος. Ὁ ἀκατάσχετος ἐνθουσιασμός ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά κι ἀπὸ τὴν ἄλλη ἢ ἄρνηση πού συνόδευσε τὸ παλαμικὸ ἔργο ἀπὸ τὴν ἐμφάνισίν του ὡς σήμερα, δὲν πάψανε νὰ διαμφισβητοῦν τὴν ὀρθότητα τῆς ἀποψῆς τους καὶ νὰ προσπαθοῦν νὰ τὴν ἐπιβάλουν. Κι ὁμως, χωρὶς ἀμφιβολία, τὸ παλαμικὸ ἔργο δὲν εἶναι ἀκόμα ἀρκετὰ γνωστὸ ὅσο τοῦ ἀξίζει, δὲν κατανοήθηκε ὅπως καὶ ὅσο πρέπει, δὲ βρῆκε τὸν ἀντάξιο σχολιαστὴν του. Ἴσως νὰ χρειάζεται γι αὐτὸ μιὰ χρονικὴ προοπτικὴ κάπως μακρότερη καὶ περισσότερη νηφαλιότητα γιὰ νὰ κριθεῖ ἀμερόληπτα. Ὁ τεράστιος ὄγκος του ἐπίσης ἐμποδίζει τὴ συνοπτικὴν του παράστασιν, προϋπόθεσιν ἀπαραίτητην γιὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ καθαρὴν του ἀντίληψιν. Γι αὐτὸ συχνὰ ὁ μελετητὴς του πέφτει σὲ λάκκους πού ἀνοίγονται τεχνικὰ γιὰ νὰ τὸν πνίξουν ἂν εἶναι ἀκάτεχος τῆς πορείας τοῦ ποιητῆ, τῆς συνεχόμενης ἀλλαγῆς του καὶ τῆς τέλειαις προσαρμογῆς του στὴν κάθε καινούργια ἀλλαγὴ. Ἀλιότικα τὸ ἔργο τοῦ Παλαμᾶ δὲν εἶναι δυνατό νὰ τὸ συγκρατήσῃ κανένας. Εἶναι, πές, ἀπιαστο, ἀπλησίαστο μέσα στὴν ἀπεραντοσύνη καὶ τὴν ἔχτασίν του—πού κάποτε κι ὁ ἴδιος του ὁ δημιουργὸς δὲν τὸ θυμάται, κ' ἔτσι δὲν μπορεῖ πάντα νὰ ἐπαληθεύσῃ τις νέες του ἀπόψεις μὲ στοιχεῖα πού βγαίνουν ἀπὸ τὴν τέχνην του. (Παράδειγμα «Ἡ ποιητικὴ μου», ὁ πρῶτος τόμος ἀπὸ «Τὰ χρόνια μου καὶ τὰ χαρτιά μου», τοῦ Παλαμᾶ. Ὁ προσεχτικὸς μελετητὴς βρῖσκει ἐκεῖ πολλὰ κενὰ πού δὲν εἶναι τώρα ἡ κατάλληλη περίστασις γιὰ νὰ τὰ ἀναφέρει.) Μὰ ἀπὸ ἕνα καταρράχτη τί μένει ἄλλο ἐξὸν ἀπὸ τὴν βουή

του; Τό νερό του, ή αίτια, τό αποτέλεσμα κ' ή δικαιολογία τής ύπαρξής του, κυλάει γοργά και φεύγει. "Ενας ποιητικός καταρράχτης κι ό Παλαμάς πού σέ πλακώνει μέ τό βάρος του όσο τόνε διαβάζεις και πού κατόπι μόνο τό βούϊσμα του σοῦ μένει μέσα στά φτιά σου, μέ τήν ούσια του σπάνια τή γεύεσαι.

"Ισα ἴσα αὐτή τήν ἀδυναμία μόνο μιὰ ἀληθινή κι ἄρτια εἰσαγωγή στό παλαμικό ἔργο μπορεῖ νά τήν ἐξαλείψει, μιὰ εἰσαγωγή πού πρέπει νά καταρτιστεῖ ἀπό τώρα γιά νά λυθοῦνε ὅλα τὰ προβλήματα πού προβάλλει αὐτό και νά φωτισθοῦνε ἐντονώτερα τὰ σκοτεινά του σημεῖα ἀπό τόν ἴδιο τόν ποιητή κι ἀπ' ὅσους καλά τόν γνωρίσανε. Τό ἔργο του πρέπει νά χωριστεῖ ἐξελιχτικά σέ διάφορους κύκλους γιά νά ἐξεταστεῖ μέ τή σειρά του στήν τεχνική του διαρροῦθμιση και στήν ἑσωτερική του ἀνάπτυξη. Οἱ μελετητές τοῦ κάθε κύκλου θά τό δοῦν ἀπό τή δική του καθένας ἄποψη, θά τό συζητήσουν ἤρεμα και κανονικά και θά φτάσουνε στό σωστό του καθορισμό. Κ' ὕστερα ἀπό τή συνένωση τῶν μερῶν αὐτῶν θά βγεῖ μιὰ, ἡ γενική ἀντίληψη τοῦ ἔργου του πού θά κατανοηθεῖ ἔτσι εὐκολώτερα και ἀσφαλέστερα και θά ξηγηθεῖ ἡ δημιουργία του ψυχραῖμα και λογικά. Θά ξεκαθαριστοῦν οἱ ἐπιδράσεις του, πού δέχτηκε κ' ἐξάσκησε, και θά ξεχωρίσουν τὰ βιώσιμα του στοιχεῖα πού πρέπει νά τό δουλέψουν οἱ νεώτεροι. "Ετσι πιστεύω πῶς θά καταταχτεῖ δίκαια μέσα στήν ἑλληνική ζωή, στήν ἑλληνική λογοτεχνία και στήν παγκόσμια ἀκόμα πνευματική παραγωγή, χωρίς οὔτε νά ὑπεριτιμάται οὔτε νά ὑποτιμάται ἡ ἀξία του.

Αὐτή τή δουλειά προσπαθεῖ νά τήν κάνει, ὡς ἕνα σημεῖο, μιὰ ομάδα παλαμιστές μ' ἐπί κεφαλῆς τόν κ. Γ. Κ. Κασιμπάλη, πού ἀπό τό 1929 ὡς σήμερα ἔβγαλε παραπάνω ἀπό εἴκοσι μικρά ὁμοίμορφα βιβλία μέ τό γενικό τίτλο «Γιά νά γνωρίσουμε τόν Παλαμά», γραμμένα ἀπό δικούς μας και ξένους λογογράφους. Εἶναι μιὰ καλή ἀρχή κι ἄς φαίνεται μονόπλευρη, ἀφοῦ σχεδόν μόνο εὐνοϊκές γιά τόν Παλαμά μελέτες τυπώθηκαν στή σειρά τούτη—κ' ἴσως ἔχι ἄδικα, γιάτι πρῶτα χρειάζεται ἀ γ ἄ π η σ' ἕνα ἔργο γιά νά μελετηθεῖ ἀπροκατάληπτα μέ ὄρεξη και ἀποτελεσματικά. Γι αὐτό κ' ἡ ἄκρατη ἄρνηση τοῦ "Αποστολάκη και τοῦ "Ψυχάρη γιά τό παλαμικό ἔργο δέν μπόρεσε νά ὠφελήσει δημιουργικά.

Και τό βιβλιαράκι πού ἔχω μπροστά μου, τέσσερα ἄρθρα γιά τὰ «Παράκαιρα» τοῦ Κωστή Παλαμά, εἶναι ἀπό τή σειρά τούτη. "Αναδημοσιεύονται ἐδῶ ἀπό ἐφημερίδες και περιοδικά τοῦ 1919 οἱ κριτικές πού γράφθηκαν τότε γιά τήν ποιητική αὐτή συλλογή ἀπό τούς κ.κ. "Αριστο Καμπάνη, Ρήγα Γκόλφη, Γιάγκο "Ηλιάδη και Louis Roussel. Οἱ τέσσερις

αὐτές κριτικές δέν εἶναι οἱ μόνες πού γράφθηκαν τότε γιά τὰ «Παράκαιρα». "Εγραψε μιὰ, ἄν καλοθυμῶμαι, κι ὁ κ. Κλ. Παράσχος τότε στό περιοδικό «Νέοι», ὄχι ὅμως κ' εὐνοϊκή, κ' ἴσως γι αὐτό ν' ἀγνοήθηκε. "Εμᾶς τούς Κύπριους ὅμως μᾶς ἐνδιαφέρει και ἰδιαιτέρα πῶς ἀπό τούς πρώτους πού γράψανε γιά τὰ «Παράκαιρα» εἶναι ὁ ξεχωριστός Κύπριος διανοοῦμενος κ. Γιάγκος "Ηλιάδης, πού τό σχετικό του αἰσθητικό σημεῖωμα εἶναι πολὺ διαφωτιστικό. "Αλλά και τὰ τέσσερα αὐτά ἄρθρα προσεχτικά, μελετημένα, συγκερατημένα μέσα στό πλαίσιο τής ἀλήθειας και τής πραγματικής κριτικῆς ἐχτίμησής τοῦ παλαμικού ἔργου, εἶναι, μαζί μέ τόν πρόλογο τοῦ ποιητή, βασικά γιά τήν ἐρμηνεία τῶν «Παράκαιρων» και τήν ἀξιολογική τους κατάταξη στό ὅλο του ἔργο.

Τό ἴδιο θά εὐχόμεστε νά γίνει και γιά τίς κριτικές ὅλων τῶν ἄλλων του ποιημάτων, ὡστε νά συστηματοποιηθεῖ ἡ γνώση τοῦ παλαμικού ἔργου και νά ὀλοκληρωθεῖ μέ τόν καιρό. Μά κοντά σ' αὐτά χρειάζεται κ' ἡ ἐξιστόρηση τής ἰδιαίτερης ζωῆς τοῦ ποιητή και μιὰ συμπληρωμένη ψυχική του βιογραφία, πού θά βοηθήσει ἐξαιρετικά στήν κατανόηση τοῦ ἔργου του, γιάτι θά φανερωθοῦν ἔτσι οἱ ἀφορμές τῶν ποιημάτων του και οἱ συντελεστές πού καθορίζουνε τήν ἐξέλιξη τής τέχνης του μέσα στά χρόνια τής ζωῆς του. "Η γνώση τοῦ ἀνθρώπου—Παλαμά θά ἀσφαλίζει τήν ἐχτίμηση τοῦ ποιητή.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΡΟΥΗΣΗΣ

Prof. Dott. Carlo Brighenti:
Homini della Grecia Moderna,
Lorenzo Mavilis. IIe Edizione
Riveduta, G. B. Paravia & C.
Torino etc., 1934 XII. p. 37.

Εἶναι νά χαιρέται κανεῖς πραγματικά γιάτι ὕστερα ἀπό τέσσερα περίπου χρόνια ἡ μελέτη τοῦ φιλέλληνα Ἴταλου καθηγητῆ γιά τόν Μαβίλη βγαίνει σέ δεύτερη ἐπιθεωρημένη ἔκδοση. "Ο συγγραφέας της πού τόσο συστηματικά και μέ τόση στοργή ἐργάζεται γιά νά γνωρίσει τή νεοελληνική λογοτεχνία στήν Ἴταλία, κ' ἔτσι νά καλλιεργήσει μιάν πνευματική συνεννόηση μεταξύ τῶν δύο γειτονικῶν κρατῶν, ἀνήκει σέ μιὰ γνωστή γιά τὰ φιλελληνικά της αἰσθήματα ἰταλική οἰκογένεια και εἶναι γιός τοῦ μακαρίτη "Ελισσαίου Μπριγκέντι τόσο ἀγαπητοῦ στήν Ἑλλάδα, πού ὄχι μόνο μετᾶφρασε στά ἰταλικά τόν "Ορκο τοῦ Γεράσιμου Μαρκορά και τό Διάλογο τοῦ Σολωμοῦ και δημοσίευσε ἕνα Νεοελληνικό Λεξικό και μιὰ Νεοελληνική "Ανθολογία και Χρηστομάθεια, ἀλλά ὑποστήριξε ἐπίσης ἄρ-

θρογραφώντας στον Ιταλικό, και γενικότερα, στον Ευρωπαϊκό τύπο τὰ Ἑλληνικά δίκαια και αξιώσεις στὶς πιὸ δύσκολες καμπές τῆς νεοελληνικῆς ἐθνικῆς σταδιοδρομίας. Ἡ ἀγάπη του γιὰ τὴ λογοτεχνία και τὴ γλῶσσα μας ἦτανε τόσο μεγάλη πὺ δὲν ἐδίστασε νὰ προτείνει κάποτε νὰ γίνεῖ παγκόσμια δεχτὴ ἡ νεοελληνικὴ ὡς μιὰ διεθνῆς γλῶσσα ἀντὶ τῆς Ἑσπεράντο.

Ἡ μελέτη αὐτὴ τοῦ καθηγητῆ Κάρλο Μπριγκέντι γιὰ τὸν κλασσικότερο Ἑλληνα σονετογράφο μαρτυρεῖ πὺ δὲν ὑπῆρξε τίποτα πὺ εἶχε γραφτεῖ γιὰ τὸν Μαβίλη μέχρι τοῦ 1934 πὺ δὲν κοιτάχτηκε και δὲ μελετήθηκε μὲ μιὰ εὐσυνείδητη προσοχὴ: ὁ πρόλογος τῆς Κας Εἰρήνης Δεντρινουὸ στὴν ἐκδόση τῶν «Ἀπάντων» πὺ εἶχαν φροντίσει τὰ Ἀλεξανδρινὰ Γράμματα, τὸ σημεῖωμα τοῦ Κίωνα Μιχαηλίδη και ἡ κριτικὴ τοῦ Παπαντωνίου στὰ «Παναθηναῖα» (ἀρ. 295—296), ἡ μελέτη, (πιὸ πολὺ βιογραφικὴ και διαφωτιστικὴ τοῦ χαραχτήρα τοῦ ποιητῆ) δημοσιευμένη στὴν «Πινακοθήκη» και ἐκδομένη σὲ ξεχωριστὸ φυλλάδιο ἀπὸ τὸν ἐκδοτικὸ οἶκο Ἐλευθερουδάκη στὴ σειρά Ἐπιστῆμαι—Τέχναι—Ἱστορία στὰ 1929, τοῦ καθηγητῆ Ἀνδρεάδη. Οἱ πρῶτες τρεῖς σελίδες ἀφιερώνονται γενικά στὴ νεοελληνικὴ λογοτεχνία και τοὺς λόγους πὺ αὐτὴ εἶναι ἀκόμη τόσο λίγο γνωστὴ στὴν Ἱταλία. Κατόπι γίνεται λόγος γιὰ τὴ γέννηση του, τὴν καταγωγή του, τὴν πρώτη του μόρφωση και τὴν ἀνατροφή του στὸν Πολυλαϊκὸ κύκλο, τὶς σπουδές του στὴν Ἀθήνα πρῶτα και ὕστερα στὴ Γερμανία, ὅπου ἔμεινε δεκατέσσερα ὀλάκερα χρόνια, τὴ γλωσσομάθειά του και τὶς φιλοσοφικὰς του μελέτες και πεποιθήσεις, τῶρα ἐπιηρεασμένους ἀπὸ τὴ φιλοσοφία τοῦ Κάντ πὺ τὴν παράτησε ὅμως γιὰ δὲν εὗρισκε ἱκανοποίηση στὸν ἀγνωστικισμό τοῦ Γερμανοῦ φιλοσόφου, και κατόπι ἀπὸ τὴ φιλοσοφία τοῦ Σοπενχάουερ, τὴ συμμετοχὴ του στοὺς ἀγῶνες τῆς Κρήτης και στὸν πόλεμο τοῦ 1897, τὴν ἐκλογή του στὴ Βουλὴ και τὴν περίφημη ἀγόρευση του ἀπάνω στὸ ἄρθρο τοῦ Συντάγματος γιὰ τὴ γλῶσσα, τὸ θάνατο του στὸ Δρίσκο και τὶς μεταθανάτιες πὺ τοῦ γίνανε τιμές. Ἀλήθεια πὺς ἡ ζωὴ τοῦ Μαβίλη «δὲν εἶναι πλοῦσια σὲ σημαντικὰ γεγονότα» και οἱ λίγοι ξεχωριστοὶ σταθμοὶ σ' αὐτὴ δὲν ἀναφέρονται και δὲν ἐξετάζονται λεπτομερειακά και σὲ βαθμὸ πὺ νὰ ἐπισκιαζοῦν τὴ λαμπρὴ προσωπικότητα τοῦ ποιητῆ και τοῦ πολίτη. Ἀναλύεται ὅμως, μὲ τὴ σειρά τῆς, προσεχτικά και σύντομα, μὰ σὲ βαθμὸ πὺ νὰ μὴ παραλείπεται τίποτε τὸ σημαντικό και ἀναγκαῖο πὺ θὰ βοηθοῦσε γιὰ μιὰ πληρέστερη κατανόηση κ' ἐχτίμηση τοῦ ἔργου του, κάθε πτυχὴ τῆς ποίησης του. Τονίζεται ἡ θερμὴ του ἀγάπη γιὰ τὴν πατρίδα του και μεταφράζονται στὸ πεζό, στὰ Ἱταλικά, τὰ τραγούδια πὺ εἶχε γράψει σχετικά μὲ τὸ

θέμα τοῦτο. Γι αὐτὴ γράφει: «Μιὰ νότα πὺ ἐπικρατεῖ στὰ λυρικά τοῦ Μαβίλη εἶναι ἡ ἀγάπη του γιὰ τὴν πατρίδα, μιὰ ἀγάπη πὺ πῆγαζε ἀπὸ τὸ ἐνστικτο και τὴ σκέψη».

Ἐπίσης δίδονται κ' ἐξετάζονται οἱ λόγοι πὺ γι αὐτοὺς ὁ ποιητὴς εἶχε καταπιασθεῖ ἀπὸ νωρὶς μὲ τὴ μετάφραση ξένων ἀριστουργημάτων. Τοὺς λόγους αὐτοὺς τοὺς εἶχε ἐξηγήσει ὁ Μαβίλης ἀπαριθμίζοντας του κιάλας σ' ἓνα του γράμμα σταλμένο στὸν πατέρα τοῦ συγγραφέα στὰ 1907. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀκόμη, ὁ ποιητὴς ἀκολούθησε τὴν Κερκυρέικη παράδοση πὺ σύμφωνα μ' αὐτὴ οἱ Κερκυραῖοι λογοτέχνες μετάφραζαν κλασσικά λογοτεχνικά κομμάτια ἀπὸ τὶς γνωστότερες ξένες λογοτεχνίες, γιὰ τὶς φρονούσαν πὺς ἔτσι πλοῦτιζαν τὴ λογοτεχνία τῆς πατρίδας τους, δημιουργοῦσαν καλλιτεχνικὸ αἶσθημα και τελειοποιούσαν τὴ γλῶσσα. Ὁ ποιητὴς, καθὼς ξαίρουμε, εἶχε δημοσιεύσει ζωντανὰ μεταφράσματα του, ἀλλὰ τὰ περισσότερα βρέθηκαν μετὰ τὸ θάνατο του στὰ χαρτιά του ἀδημοσίευτα και μῆκανε στὴν ἐκδόση τῶν «Ἀπάντων» του. Γιὰ τὰ μεταφράσματα του ἀπὸ τ' Ἀγγλικά και τὰ Λατινικά, γιὰ τὰ δεύτερα ὁ κ. Προυσῆς και γιὰ τὰ πρῶτα ἐγὼ, γράψαμε σὲ προηγούμενο ἀριθμὸ τοῦ περιοδικοῦ. Εἶναι σχεδὸν ἀναμφισβήτητο ὅτι ὁ λόγος πὺ τὸσα μεταφράσματα του εἶχαν μείνει ἀτέλειωτα ἢ, και τελειωμένα ἀκόμη, ὅταν ζοῦσε ὁ ποιητὴς, ἦταν ἡ πολὺ μεγάλη και ψηλὴ ἰδέα πὺ εἶχε γιὰ τὸ τέλειο στὴν τέχνη: «ἢ μὴ ἱκανοποίηση του ἐνὸς ραφιναρτισμένου τεχνίτη πολὺ συχνὰ τοῦ εἶχε ἀναχαίτηση τὴν πέννα». Καὶ μόλον πὺ ἡ τέτοια παρατήρηση εἶναι ὀρθή, λέξεις σάν και τὶς ἐπὶ προηγούμενες: «Τὰ μεταφράσματα του σχεδὸν και ὅλα μισοτελειωμένα, στίχοι σφυρηλατημένοι μερικῶν, δημοσιευτῆκαν μετὰ τὸ θάνατο τοῦ ποιητῆ» δὲν εἶναι πλήρως ὀρθές γιὰ τὸν ἀρῶντα ἀπὸ ὅσα μεταφράσματα δημοσιεύτηκαν εἶναι μ' ἑμορφία σφυρηλατημένοι και τερνε-

Ο καθηγητὴς Μπριγκέντι ἐκφράζει τὴ λύπη του γιὰ τὸ αὐθορμητισμὸς και ἡ λαμπράτητα πολλῶν στίχων τοῦ Μαβίλη εἶχε ἀναχαίτισθαι και σκοτισθεῖ ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων πὺ ὁ ποιητὴς τοῦς εἶχε γίνεῖ ὀπαδός. Αὐτὸ πὺ τὴν αἰτία του εἶχε σὲ μιὰν αἰσθηματικὴ ἀτυχία του, κατὰ πὺς μὰς πληροφορεῖ ἓνας συμφοιτητὴς και στενὸς φίλος τοῦ Μαβίλη, ὁ Ἡλίας Παντόπουλος, σ' ἓνα του ἄρθρο πὺ δημοσιεύτηκε στὴ Χριστουγεννιάτικη «Νέα Ἑστία» τοῦ 1933: «τὸ παραμῦθι τῆς μιάς και αἰωνίου ὀράτος βραχυτάτος ἐκείνος σύνδεσμος εἶχε

αγκινόν τέρμα... «Η φιλοσοφική του άπαισι-
ιοξία και ὁ μηδενισμός χρονολογούνται
τὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης», ἡ καλλιτεχνική του
συνειδησία καὶ αὐτὸ καθαυτὸ τὸ τεχνικό
δος ποῦ εἶχε διαλέξει γιὰ νὰ διοχετεύσει ἀ-
μεσας τοῦ τὸ ἔξοχο συναισθηματικὸ τοῦ
λοῦτος πρέπει νὰ λογιτοῦνε ὑπεύθυνα γιὰ
| στεγνότητα ποῦ συναντᾷ κανεὶς σὲ μερικά
τὸ τὰ σονέττα του. Κι ἂν σὲ τούτους τοὺς
λόγους προστεθεὶ κι ὁ,τι ἔγραψε ὁ Ἄριστος
αμπάνης (Νέα Ἐστία, 15 Μαΐου, 1934, σ.
14): «ὅσο κι ἂν τὸ κυνήγι τῆς σπάνιας ρί-
αξ ψυχραίνει κάποτε τὴ λυρική θερμότητα
κι κάποιον ἰδιωματισμὸν Κορφιάτικου δυσκο-
εῖνουν τὴν ἄμεση κατανόηση...» τότε θὰ μπο-
εῖσασμε νὰ συμῶσουμε πῖότερο στὴν ἀλή-
για. Δὲν ξαίρω γιὰτὶ ὁ Παντόπουλος, ποῦ
| ν ἀναφέραμε καὶ πρὸ ἀπάνω, ἔχει παραθέ-
ει τὴν ἀκόλουθη σκέψη ποῦ ὅπως τὴν πα-
ουσιάζει μένει ἀσπρήχτη καὶ ἀδικοιολόγη-
η: «τὰ ὀλίγα πανώρια σονέττα του δὲν ἦ-
αν καθαρὰ ἀπαυγάσματα τῆς ψυχῆς του.
Ήσαν ἀσκήσεις διὰ διδασκάλους καὶ φίλους
ου, οὐδέποτε ἐξ ἀρχῆς προωρισμένα διὰ τὴν
ημοσιότητα». Δὲν ἔχουμε ἀρκετὴ μαρτυρία
ιὰ νὰ τὴν πιστέψουμε τί βρασιζεται στὴν
ροσωπική του ἀντίληψη, ὄντας μιὰ «ἀπλή
καψὶς τοῦ λέγοντος». Κι ὁ συγγραφέας τῆς
επιχειρητικῆς αὐτῆς μελέτης ποῦ εἶναι ἡ πλη-
έστερη μελέτη γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Μαβίλη ὡς
ἀ τῶρα δὲ μποροῦσε νὰ τελειῶσει ἄλλως πα-
ιὰ μὲ τὴν ἐπικύρωση τῆς συμπερασματικῆς
νῶμης τοῦ Παπαντωνίου καὶ ποῦ τὴν ἀπη-
εὶ μὲ τίς ἀκόλουθες λέξεις: «egli passerà
ome un classico».

ANT. INTIANOS

Memorandum of Books Printed or
Lithographed in Cyprus. Regi-
stered during the year 1934 (Pu-
blished under the provisions of
Section 23 of Law No. 26 of 1934).
Cyprus Gazette No. 2426, 1.3.1935.

Τὸ Memorandum αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο
ἢ τὸν κατάλογο τῶν βιβλίων ποῦ τυπώθη-
καν καὶ δημοσιεύθηκαν στὴν Κύπρον τὸ 1934
καὶ ποῦ ἀντίγραφο του ἀπὸ τὸ μητρώο ἐγ-
γραφῆς καταχωρεῖται κάθε χρόνο στὴν Ἐπί-
σημο Ἐφημερίδα Κύπρου σύμφωνα μὲ τὴ
σχετικὴ πρόνοια στὸν προαναφερμένον νόμο
γιὰ τὸ 1933 βλ. κριτικὸ σημείωμα στὰ
«Κ. Γρ.» τεύχος 4 σ. 131—132). Ὁ ὀλικὸς ἀ-
ριθμὸς τῶν ποῦ ἐγγραφήκανε βιβλίων εἶχε
φτάσει τὰ 103, δηλαδὴ, εἶναι μικρότερος κατὰ
33 ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ τῶν βιβλίων τοῦ καταλόγου

τοῦ 1933. Ἡ μεγαλύτερη παραγωγή, ὅπως
συμβαίνει σχεδὸν πάντα, ἀντιπροσωπεύεται
ἀπὸ τίς φυλλάδες τῶν «ποιητάρηδων», τὰ
τραγούδια ποῦ ψάλλονται, σὲ γιορτὲς καὶ πα-
νηγύρια, οἱ νεώτεροι Κύπριοι ραψῶδοι καὶ
ποῦ τὸ περιεχόμενον τοὺς μπορεῖ νὰναί ἐρωτι-
κό, θρησκευτικὸ, ἠθικοθρησκευτικὸ, διδασκτικὸ,
σατιρικὸ. Τὸ πρῶτο τραγούδι τοῦ εἶδους αὐ-
τοῦ ποῦ εἶχε ἐγγραφῆ ὡς Αρ. 3 στὸ ἐπίσημο
μητρώο εἶναι τὸ τραγούδι τῆς Θεονίτσας καὶ
τὸ τραγούδι τοῦ Χριστοφῆ καὶ τῆς Ἐμηνῆς
ποῦ ἀξίζει τὸν κόπο νὰ μεταφέρουμε δωτέρα,
μ' αὐτὴ τὴν εὐκαιρία τὸν ἀκριβῆ του τίτλου:
«Τραγούδιον τῆς Θεονίτσας καὶ τῆς Ἐμηνῆς,
ἦτοι, τὰ ἐρωτικά πάθη τοῦ Κύρ Ἀθανασάκη
καὶ τῆς Θεονίτσας συμβάντα κατὰ τὸ ἔτος
1635 ἐν τῇ περιφανεστάτῃ πόλει Λάρνακος
(Κύπρου) ἐξ ἑνορίας Χρυσοπολιτίσης, ἐκ πε-
ριφανεστάτων οἰκογενειῶν καταγομένων.

Τὰ φριχτὰ ἐρωτικά πάθη τοῦ Χριστοφῆ καὶ
τῆς Ἐμηνῆς, συμβάντα κατὰ τὸ ἔτος 1914 ἐν
τῇ πόλει Λευκωσία, ἐξ ἑνορίας Ἀποστόλου
Λουκά. Ἐκδοσις δευτέρα ἐπιδιορθωμένη ὑπὸ
Θ. Ἡρακλειδίου Ἐν Κύπρῳ 1889. Ἐκ τοῦ
Τυπογραφείου «Ἀλβίων». Τὸ πρῶτον τραγούδι,
τῆς Θεονίτσας, (ὁ κ. Κ. Ι. Μυριανθόπουλος
στὸ βιβλίον του «Χατζηγεωργάκις Κορνεῖσις
ὁ διερμηνεὺς τῆς Κύπρου, 1779-1809» ποῦ
μόλις ἔχει κυκλοφορήσει, ἀναφέρει στὴ σελ.
192 ὅτι στὸ ἴδιο τετράδιον ἀπ' ὅπου πῆρε
«Τὸ τραγούδιον τοῦ Δραγομάνου» ὑπάρχει καὶ
τὸ τραγούδι τῆς Θεονίτσας) ποῦ φαίνεται νὰ
εἶχε εἰσαχθεῖ στὴν Κύπρον, ἀπὸ κάποιον ἄλλο
Ἑλληνικὸ μέρος, δημοσιεύεται ἐπίσης ὡς δη-
μοτικὸ (ὄχι ὀλάκερον) στὴν *Recueil de Chansons
Populaires Grecques publiees et traduites pour la
premiere fois par Emile Legrand. Paris, 1874. No.
144. p. 324—326*. Ὁ φετινὸς ἀριθμὸς, τῶν
τέτοιων φυλλάδων εἶναι 29 κι ἀπ' αὐτὸς πρέ-
πει νὰ ξεχωρίσουμε τὰ τραγούδια τοῦ γέρον-
τα πρωτοποιητάρη Χρ. Παλαίση ποῦ μερικά
δίστιχα του γραμμένα στὴν Κυπριώτικη ντο-
πιολαλιά δημοσιεύτηκαν στὰ «Κ. Γρ.» τεύχος
5, σ. 158. Σ' αὐτὸ τὸν κατάλογο ἡ παραγω-
γὴ του ἀντιπροσωπεύεται μὲ τοὺς ἀριθμοὺς:
1464, 1474, 1485, 1457 καὶ 1538. Ὁ πρῶτος
ἀριθμὸς ποῦ ἔχει τίτλο «Νεωτέρα Ἀφροδίτη,
ἦτοι συλλογὴ διαφόρων Κυπριακῶν ἐρωτι-
κῶν τραγουδιῶν, τετραστίχων καὶ διστίχων»
εἶναι πραγματικὰ ἡ καλύτερη του συλλογὴ
γιὰτὶ σ' αὐτὴ παρουσιάζεται γνησιώτερος
Κυπριώτης καὶ λιγώτερο ἐπηρεασμένος ἀπὸ
τὴ λογία γλώσσα. Δυὸ ἄλλα, ἐπίσης ἀξιόλογα
«ποιητάρικα» τραγούδια εἶναι τὸ τραγούδι
τοῦ Μουσταφᾶ Ραματᾶ, γραμμένον σὲ γνή-
σια Κυπριώτικη ἀπὸ ἓνα Ἑλληνόγλωσσο
Τοῦρκο, ἓνα «λινοπάμπακο», ἀπὸ τὸ μιχτό
χωριὸ Λουρουτζίνα: «Σατιρικὸν ποίημα πε-
ρὶ Τεμπελιάς», δὲν πρέπει νὰ ἐχνοῦμε πῶς
σχεδὸν πάντα οἱ τίτλοι τῶν τέτοιων τραγου-
διῶν γράφονται ὄχι ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς

τούς Ίδιους παρά από τούς τυπογράφους των), και μιά ανάδημοσιευση από τὸ ποιητάρικο ἔργο τοῦ παλιοῦ ποιητάρη τῶν ποιητάρηδων, τοῦ Χρ. Τζαπούρα (1845—1915) ποὺ μέ τὸνομα του μᾶς εἶναι γνωστὴ μιά ὠρισμένη πλευρὰ τῆς ποιητάρικης παραγωγῆς στὸ νησί μας. Αὐτὸ εἶναι: "Τραγοῦδι τοῦ Γιαλουρκοῦ, ἐκ τοῦ χωρίου Τσάδα (Ἐπαρχία Πάφου). Τραγωδία γενομένη τῷ 1891, ὑπὸ ποιητοῦ Τζαπούρα,," Κ' ἐνῶ ἡ ἀρχικὴ του ἀξία ἦτανε μισὸ γρόσι, ὁ ἐκδότης γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει ἕνα ἀντίτυπο ἔχει πληρώσει, ὅπως πληροφοροῦμαι, πέντε σελίνα. Ἀπὸ τὰ Διηγῆματα ἀριθμ. 4 εἶναι πρωτότυπα: "Δημ. Μέλτου, Κόριννα, ἡ Ἐταίρα ἀπὸ τὸ Κούριο, Ρομάντζο,," "Σύγχρονη Κυπριακὴ λογοτεχνία, (βλ. "Κ. Γρ.,," τεύχη Ἄρ. 1 καὶ 7—8) καὶ "Μπλάκ Μαρία Νο 1,," τοῦ Τ. Ἀνθία (βλ. "Κ. Γρ.,," τεύχος Ἀρ. 3), καὶ τρία μεταφράσεις ἀπὸ ξένα διηγήματα καὶ ἀνάδημοσιεύσεις ἀπὸ Ἑλληνικὰ λαϊκὰ μυθιστορήματα, λ.χ. Φ. Α. Φωτοπούλου: "Ἡ Αὐτοκράτειρα Ἁγία Ἐλένη,," Ἡ ἐπιστῆμη καὶ ἡ θρησκεία ἀντιπροσωπεύονται μὲ 12 βιβλία. Σὲ τοῦτο περιλαμβάνονται μεταφράσεις καὶ ἀνάδημοσιεύσεις σχετικὰ μὲ τὰ σεξουαλικά ζητήματα, μιά μελέτῃ γιὰ τὴν φυματίωση καὶ τὶς νεώτερες μεθόδους γιὰ τὴν θεραπεία τῆς καθῶς καὶ φυλλοδικῆς ἐκδόσεις ἀπὸ τὴν Κυπριακὴν Ἐυαγγελικὴν Ἐταιρεία. Ἴσως πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ ξεχωριστὰ ἡ προσπάθεια τοῦ κ. Νετζμὶ Σαγκίπ Μποταμαλιζατέ νὰ μεταφράσει μερικὰ κεφάλαια ἀπὸ τὸ Κοράνι σὲ Ἀγγλικὸ στίχο. Γὰ ἱστορικὰ βιβλία εἶναι τρία: Μεγάλῃ Κυπριακῇ Ἐγκυκλοπαίδεια τοῦ κ. Κ. Δ. Χριστοφίδη, ἡ ἀνάδημοσίευση τῆς Χρονολογικῆς Ἱστορίας τοῦ Ἀρχιμανδρίτη Κυπριανοῦ (βλ. "Κ. Γρ.,," τεύχος Ἄρ. 2) καὶ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Α. Χ. Οἰκονόμου: "Ἐνα πάνθεον, οἱ μεγάλοι εὐεργεταὶ καὶ δωρηταὶ τῆς Λάρνακος καὶ τῶν χωρίων τῆς (σύγχρονη Ἱστορικὴ Ἐρευνα). Τὰ Ἐκπαιδευτικὰ βιβλία ποὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέβηκε φέτος στὰ 29 εἶναι σχεδὸν ὅλα σχολικὰ βιβλία. Ἀπὸ τοῦτα πρέπει νὰ ξεχωρίσει κανεὶς τὸ βιβλίον τοῦ Ἐπιθεωρητῆ κ. Α. Π. Νικολαΐδη: "Υποδείγματα διδασκαλίας,," καὶ τὴν "Γραμματικὴ τῆς Δημοτικῆς" τοῦ κ. Προυση. Τὸ μόνον νομικὸ βιβλίον εἶναι ἡ Κυπριακὴ νομοθεσία τοῦ προπερασμένου χρόνου: *The Statute Laws of Cyprus 1933*. Ἀπὸ τῆς λογοτεχνικῆς ποίησης τὰ ἀξιολογώτερα εἶναι: "Τὰ Τζυπριώτικα Τρασοῦδία" τοῦ Δ. Θ. Λιπέρτη (βλ. "Κ. Γρ.,," τεύχη Ἄρ. 7—8, 9 καὶ 10) καὶ "Οἱ Διψασμένοι στὴν Ἄβυσσο,," τοῦ Τ. Ἀνθία (βλ. "Κ. Γρ.,," τεύχος Ἄρ. 3). Σχετικὰ μὲ τὴν γλώσσα τῶν βιβλίων τοῦ 1934: 4 γράφηκαν στὴν Ἀγγλική, 2 στὴν Ἀρμενικὴ 8 στὴν Τουρκικὴ (7 σχολικὰ καὶ 1 ποίηση) καὶ τὰ ὑπόλοιπα στὴν Ἑλληνικὴ.

ΑΝΤ. ΙΝΤΙΑΝΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κωνσταντίνου Ι. Μυριανθοπούλου:— "Χατζηγεωργάκις Κορνέσιος ὁ διερμηνεύς τῆς Κύπρου 1779—1809" Ἦται, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Κύπρου ἐπὶ Τουρκοκρατίας (1570—1878). Ἐν Λευκωσίᾳ. 1934. Τυπ. «Μουσῶν», Σχ. 8ο σελ. 260.

Marcu Beza:—«Lands of Many Religions». Palestine, Syria, Cyprus and Mount Sinai. Dent. 10 s. 6 d

Ἐκλεκτὰ Διηγήματα. Ἐκδότης Ζήνων Σταυράκης Τυπ. Χρ. Γ. Σταυρινῆ, Λευκωσία. 1935.

Κ. Σπυριδάκι.—Ἐσαύρας Α' Βασιλεὺς τῆς Σαλαμίνος... (Ἀνατύπωσης ἐκ τοῦ περιοδικοῦ Ἰνδῶσις,.) Λευκωσία, 1935. Τύποις Ἰνδῶσις.

Σὲ λίγες μέρες κυκλοφορεῖ ἡ ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ κ. Τῶν η Μελᾶ σὲ κομμὸ τόμο μὲ τὸν τίτλο Ἰούφιτικὸ Ζουρνὰ Ἀχολογήματα,...

ΤΥΠΟΣ

Οἱ Κυπριακῆς ἐφημερίδες ἀπασχολημένες τὸ δεκαπενθήμερον αὐτὸ μὲ τὴν γνωστὴν οἰκὸ δολοφονίας Τριανταφυλλίδου ἐλάχιστα ἐνδιαφερέθηκαν γιὰ ἄλλα ζητήματα.

Ἀναφέρουμε ὡστόσο τὸ σημεῖωμα τοῦ «Παλαιμάχου» στὴν «Ἀληθεία» (22 Φλεβ.) γιὰ τὴν «Κυπριακὴ ἀχολογία» ἀλλοτε καὶ τῶρα, σημεῖωμα στὴν «Ἐλευθερία» (16 Φλ.) γιὰ τὸ νέο πάτυρο μὲ τεμάχια ἀγνωστού εὐαγγελίου, τὸ ἱστορικὸ σημεῖωμα τοῦ κ. Κ. Α. Κωνσταντινίδου στὸ «Νέο Κυπριακὸ Φύλλακα» (17 καὶ 24 Φλ.) γιὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Σωφρονίου, στὴν «Πρωτῶν ἡ» τὰ σημεῖωμα καὶ «Τὸ ἔργο τοῦ Λιπέρτη» (17 Φλεβ.) καὶ στὴν «Πάφος» (14 Φλεβ.) τὴν μετάφραση ὁλόκληρου τοῦ ἄρθρου τοῦ Σερ Ρόναλτ Στόρς γιὰ τὴν ἀρχαιοτέτης τῆς Κύπρου. Ἐστὴν «Ἑλληνίδας» (Φλεβ.) δημοσιεύεται τὸ διήγημα τῆς Κυπριας δεσποινίδος Ἑλλης Χ. Παπαδοπούλου «Ὁ Τρελλός».

Ἐστὴ «Νέα Ἐστία» (1 Φλεβ.) δημοσιεύεται τὸ ποίημα «Ἡ μπαλλάντα τῆς αἰωπῆς» τοῦ Κύπριου ποιητῆ κ. Παύλου Κριναίου.

Ἐστὴ «Illustrated London News» (16 Φλεβ.) ὁ καθηγητῆς κ. ἀνασκαφῆς στὴν Ἐγκωμῆ Ἀμμοχώστου, δημοσιεύει «Ἀρχαία Κύπρον καὶ τὰ πορίσματα του σχετικὰ μὲ τὴν ἄρθρον του—τὸ κοσμοῦν λαμπρῆς εἰκόνες ἀγγελων καὶ ἀλμάντης Χριστοδουλίδης.

Ἐστὴ τὸν πρῶτον ἀριθμὸν (Γεν. 1935) τῆς διεθνούς τριμηνῆς ἐπιθεώρησης «The New Century.» Ἀπὸ τὴν πολὺ ἐνδιαφερόσα ὅλη του ἀναφέρουμε τὴν μελέτῃ τοῦ κ. Christopher Knetes «Ὁρθόδοξοι Ἐπίσκοποι καὶ ἀγαμία».

Ἐστὴ τὰ τελευταῖα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ «Ἰόνιος» (49, Ὀδὸς Δερνιγῶν, Ἀθήνα). Ἡ ὅλη τοῦ περιοδικοῦ αὐτορρηκτῆ ἀξιοπρόσθετη, περιστρέφεται γύρω ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ καὶ πνευματικὴ ζωὴ τῆς Ἐπτανήσου κυρίως.

Βιβλιοφιλικὴ ἢ Βιβλιογραφικὴ καὶ ζωντανὸν Γεν. τὸμο τῆς Ἐπιθεωρητικῆς ἀρχινομίας. Εἶναι τὸ μοναδικὸ ἑλληνικὸ βιβλιογραφικὸν περιοδικόν, νὰ στέλνουν σ' αὐτὸ ἀπὸ ἕνα ἀντίτυπον γιὰ νὰ τὰ ἀναγγέλου καὶ καὶ νὰ τὰ κρίνει. Τὰ διεσθύνει ἡ κ. Ἐλισάβετ Δάνου (2α Ὀδὸς Ἀνδρου, Ἀθήνα).

Οἱ Κύπριοι συγγραφεῖς θὰ κάνουν ἐπίσης καλὰ νὰ στέλνουν ἀντίτυπα τῶν ἔργων τους καὶ στὸν περιοδικὸν θύνην ὁ κ. Ν. Β. Γωμαδάκης στὰ Χανιά τῆς Κρήτης.

Ἐστὴ τὴν ἐφημερίδα «Κυπριακὸς Τύπος,» ἡ «Ἀθλητικὰ Νέα,» «Φωνὴ τῆς Κύπρου,» «Παρατηρητής» καὶ τὸ περιοδικὸν «Γνώσις,» (τεύχος 11, Σεπτ. 1934)

Ἐστὴ τὴν ἐφημερίδα τῆς Ἀλεξάνδρειας «Ταχυδρόμ»

ιος—'Ομόνοια... Στο φύλλο τής 23 Φλεβ. ό κ. Τιμος Μαλάνος κρίνει ευνόικώτατα τό βιβλίο τοῦ κ. Γιάννη Μπεράτη "Αὐτοτιμωρούμενοι,...

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Παρακολουθε δσους από τούς συνδρομητές μας είναι για ἕξι μήνες νά μας γράψουν ἂν θέλουν νά συνεχίσουνε για νά εξακολουθήσουνε νά τούς στέλνουμε και τά ἐπόμενα τεύχη. Παρακαλοῦμε ἔπισης ὄσους δέν πληρώσαν νά μας στείλουν τό ἀντίτιμο τής συνδρομής τους σέ γραμματόσημα ἢ postal order.

Ἡ ἐπιστολή τοῦ κ. Ι. Συκουτρῆ πρὸς τόν κ. Κ. Προυση πού δημοσιεύτηκε σὸ 10ο τεῦχος τῶν "Κυπρ. Γραμμάτων, ἦταν ἐντελῶς ἰδιωτική ὅπως μας γράφει ό κ. Συκουτρῆς, δέ γράφτηκε δηλ. για δημοσίευση ἀλλά ἦταν τόσο γενικοῦ ἐνδιαφέροντος πού νομίσαμε πὸς θ' ἀδικούσαμε τούς ἀναγνώστες μας ἂν δέν τῆ δημοσιεύαμε.

—κ. Γιάννη Λεύκη, Λεμεσό. Πήραμε τά τραγούδια σας. Εὐχαριστοῦμε. Θά δημοσιευτοῦνε σὸ ἐπόμενο. —κ. Νίκο Νικολαΐδη, Κάιρο. Τά πήραμε. Εὐχαριστοῦμε θερμότατα.—κ. Γλ. Ἀλιθέρη, Ἀλεξάνδρεια. Πήραμε τὴν "Ἀροαφνούσα, και τά ἄλλα. Σὰς στέλνουμε δειγμάτα χάρτου.—κ. Γρ. Πετρῶνδα, Κάιρο. Κάνουμε μονάγα τὸ καθηκο μας. Σὰς εὐχαριστοῦμε για τίς καρποφόρες ἐνέργειες σας και περιμένοῦμε και τά ἄλλα.—κ. Λ. Κ. Χριστοφίδη, Κάιρο. Τὸ πήραμε κ' εὐχαριστοῦμε. Θά μπεί σὸ ἐπόμενο.—κ. Π. Κριναίο,

Ἀθήνα. Θά θέλατε στὰ δυὸ σας ποιήματα νά βάλουμε τά ἐξηγητικά λόγια πού μας γράφετε γι αὐτὰ στὴν ἐπιστολή σας; Ἴσως νά χρειάζονται. Τὸ τρίτο σὰ δημοσιευτεῖ κι αὐτό.—κ. Ν. Πετρίδη, Πάφο. Σὰς εὐχαριστοῦμε για τίς πληροφορίες και τίς συνδρομές.—κ. Σ'ολ. Μιχαηλίδη, Λεμεσό. Τὸ εὐγενικό σας γράμμα μας δειχνεὶ πὸς οἱ ἄληθινοὶ ἄνθρωποι τής τέχνης δέν θορυβήθηκαν ἀπὸ τίς κραυγὲς μερικῶν ἀντιδραστικῶν, ἀλλά μένουνε μαζί μας στὴν παγκύπρια μας πνευματικὴ προσπάθεια, πού ἀρχισε κιόλας νά δινει πλούσιους τούς καρποὺς τής.—κ. Γ. Μαυροΐδη, Σκάλα. Περιμένοῦμε.—κ. Μ. Ἀμάραντο, Ἐνταῦθα. Τά "Κυπριακά αινιγμάτα, σας πολὺ ὠραία. Θά δημοσιευτοῦν με τῆ σειρά τους σ' ἕνα ἀπὸ τά ἐπόμενα τεύχη. Γράψτε μας τὸ πραγματικό σας ὄνομα.—κ. Χ. Θ. Παλαίση, Αὐγούρου. Πήραμε τά τραγούδια σας.—κ. Π. Χ. Παπαδόπουλο. Λεμεσό. Ὁ κ. Π. Τ. θά σὰς ἀπαντήσει ἰδιαίτερα.—κ. κ. Α. Ἀργυρίου, Πόλη, Μ. ἡ οὐ μίδη, Λεύκαρα, Α. Γεωργίου, Κάιρο. W. Weir Λάρνακα, Τ. Χειμῶνα, Χρ. Ἰωαννίδη, Ξ. Κουμπαρίδη, Εὐρύχου. Πήραμε τὴ συνδρομὴ σας. Εὐχαριστοῦμε.—κ. Τῶνη Μελά, Λεμεσό. Ἐπίσης. Τὸ βιβλίο τοῦ Ἀλιθέρη "Τὸ πρόβλημα τοῦ Καβάφη, σας τὸ στείλαμε. Ἀναγγέλλουμε τὸ βιβλίο σας.—M. Ch. Demogeot, Paris. Σὰς γράφουμε ἰδιαίτερα.—κ. Ἀντ. Ἀποστολίδη, Ἐνταῦθα. Θά τά διαβάσουμε και θά σας ποῦμε σὸ ἐπόμενο.—κ. κ. Χρ. Χ' Γιαννακοῦ και Μ. Ἀρίνη, Ἀμιάντο. Σὰς γράφουμε ἰδιαίτερα.—κ. Α. Πανᾶρετο, Βαρῶσι. Εὐχαριστοῦμε για τὴν καλοσύνη πού μας δειχνετε. Οἱ λέξεις σημαντικές.—κ. κ. Τ. Κοῦππα και Σ. Στεφανόου, Ἀρόδες. Παρακαλοῦμε νά τὸν εἰδοποιήσετε και σεις.

Τὰ «ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»

ΘΑ ΔΗΜΟΣΙΕΨΟΥΝ

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ

ΝΙΚΟΥ & ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ—"Ἀνθρώπινες και Ἀνθινες Ζωές". Νέα σειρά.

ΛΟΥΚΑ Ν. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗ—«Dea Mea!»

ΓΙΑΝΝΗ ΛΕΥΚΗ—«Ἀπειρη Στιγμή», «Ἐεκούρασμα».

ΓΛΑΥΚΟΥ ΑΛΙΘΕΡΣΗ—«Μυστικὸς Δεῖπνος».

ΣΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ

ΝΙΚΟΥ ΝΙΚΟΛΑΓΔΗ—«Ὁ Πειρασμός τοῦ κ. Περοτῆ». Νουβέλλα.

ΓΛΑΥΚΟΥ ΑΛΙΘΕΡΣΗ—«Ἡ Ἀροδαφνούσα». Ἡμετρο μονόπραχτο δράμ
ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴ μεσαιωνικὴ ἱστορία τῆς Κύπρου καὶ τὸ θροῦ
τῆς Ἀροδαφνούσας.

ΓΛΑΥΚΟΥ ΑΛΙΘΕΡΣΗ—«Ὁ Πέτρος Βλαστός καὶ τὸ ἔργο του».

Ι. ΣΥΚΟΥΤΡΗ—«Οἱ Ἰχθυεταὶ τοῦ Σοφοκλέους».

ΠΑΥΛΟΥ ΒΑΛΛΑΣΕΡΙΔΗ—«Μαγιοβότανα», «Ἐρμῆς», «Ὀλύμπου Γένεσις»
«Ὁ Ἐρμῆς πρὸς τὴν Κίρκη».

ΠΑΥΛΟΥ ΚΡΙΝΑΙΟΥ—«Ἐαρινὸ Προμήνημα», «Σιωπὴ! Μιλᾶ ἢ ἀγάπι
μου», «Ματαίᾳ Ἐπάνοδος».

ΛΕΩΝΙΔΑ ΠΑΥΛΙΔΗ—«Συντέλεια». Δεύτερο μέρος.

ΛΕΩΝΙΔΑ ΠΑΥΛΙΔΗ—«Ἡ Προβηγκιανὴ λογοτεχνία».

ΚΡΙΤΩΝΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗ—«Τὸ χάρτωμαν στὶς Ἀσοῖζες».

Ἔχουμε μπροστὰ μας τὸν Κατάλογο τῶν ποσῶν ποὺ ἀσφαλιστήκανε γιὰ ζωὴ
στὶς Βρετανικὲς Ἐταιρεῖες κατὰ τὸ 1934. Ἀπ' αὐτὸν φαίνεται πὸς ἡ **PRUDENTIAL**
βοῖσκειται πολὺ μπροστὰ ἀπ' ὅλες, ἡ πρώτη καὶ καλύτερη μὲ £ 25.000.000 γιὰ κοινὲς
ἀσφάλειες ζωῆς καὶ μὲ £ 60.300.000 στὸ βιομηχανικὸ κλάδο **μόνο στὸ 1934**.

Μολονότι ἡ μεγάλη αὐτὴ Ἐταιρεία δίνει τὴ μεγίστη ἀσφάλεια, παίρνει γιὰ ἀ-
σφάλιστρα ἴσα, κάποτε καὶ χαμηλότερα ἀπὸ τὶς ἄλλες Βρετανικὲς καὶ μὴ Βρετανικὲς
ἐταιρεῖες.

Κι αὐτὸ ὀφείλεται στὴ σύμπτυξη τῶν γενικῶν ἐξόδων τῆς Ἐταιρείας, χάρις στὸν
πελώριο ἀριθμὸ τῶν συμβολαίων της. Τὸ Κεντρικὸ Γραφεῖο στὸ Λονδίνο ἔχει προσω-
πικὸ ἀπὸ 4.000 μέλη, ἐνῶ τὸ ἐχτὸς τῶν γραφείων προσωπικὸ ἀνέρχεται σὲ 12.500 καὶ
ἀποτελεῖται ἀπὸ πράκτορες, ἐπιθεωρητὲς, δικολάβους, δικηγόρους, λογιστὲς, ἠλεκτρολό-
γους καὶ μηχανικοὺς. Τὸ Κεντρικὸ γραφεῖο ἔχει δική του ἠλεκτρομηχανὴ μὲ 300 εἶδη
κινητηρίων γιὰ διάφορες ἀριθμητικὲς καὶ τυπογραφικὲς μηχανὲς κλπ. Στέλλονται κάθε
μέρα 45.000 ἐπιστολὲς καὶ τὰ ἐξοδα γραμματοσήμων ἀνέρχονται σὲ Λ. 35.000 τὸ χρόνο!

Ἔχει μηχανὲς ποὺ κλείουν καὶ σφραγίζουν 250 φακέλους στὸ λεπτό, καὶ μη-
χανὲς ποὺ γράφουν 3.500 διευθύνσεις σὲ φακέλους κάθε ὥρα!

Ἐδῶ εἶναι τὸ μυστικὸ τῶν μικρῶν ἀσφαλιστρῶν ποὺ εἰσπράττει ἡ **PRUDENTIAL**.

Ἐπεύθυνος ἰδιοκτήτης: Α. Μ. Ἀτταλίδης—Λευκοσία.

Τυπογραφεῖο «ΝΕΟΣ Κόσμος» Θωμᾶ Γ. Κυριακίδη-Λευκοσία.

Ἐκυκλοφόρησε
ΓΛΑΥΚΟΥ ΑΛΙΘΕΡΣΗ
ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ
ΤΟΥ ΚΑΒΑΦΗ

Ἀλεξάνδρεια, 1934

Πωλεῖται στὸ γραφεῖο μας

(Οὐζουνιάν 11) σελ. 1.

Κυκλοφορεῖ
ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
ΤΟΥ

ΛΟΥΚΗ ΑΚΡΙΤΑ

“ΝΕΟΣ ΜΕ ΚΑΛΑΣ

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ,,

“ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΙΠΛΩΝ,,
ΦΑΝΟΥ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ
6, ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ, 6

Γ' ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙΠΛΩΝ
15 Μάρτη 1935

Ἡ ἀρμονικὴ ἐπίπλωση εἶναι τὸ ἀσφαλέστερο τεκμήριο τῆς κοινωνικῆς προόδου.

Τὸ ἰδανικὸ τῆς σύγχρονης ἐπίπλωσης εἶναι: τὰ ἔπιπλα νὰ συνδυάζουν τὴν καλαισθησίαν μὲ τὴν ἀνεση καὶ τὴν εὐμάρεια, γιατί σήμερα πρέπει νὰ ἀκολουθοῦν τὰ ἔπιπλα τὸ ρυθμὸ τῆς σύγχρονης ζωῆς.

Τέτοια ἔπιπλα καλλιτεχνικά, στιβαρά, ἐγυημένα γιὰ χρόνια, ἄνετα, κατασκευασμένα ἀπὸ *Εὐρωπαϊκούς καπλαμάδες* θὰ δῆτε στὴν

ΤΡΙΤΗ ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙΠΛΩΝ

ποῦ ἀνοίγει στὸς 15 Μάρτη στὸ Ἀτελιέ τῆς

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΕΠΙΠΛΩΝ
ΦΑΝΟΥ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ

6, Ὀδὸς Σοφοκλέους, 6

Η PRUDENTIAL

Εἶναι ὁ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΣ Ἀσφαλιστικός Ὄργανισμὸς στὴ Βρετανικὴ Αὐτοκρατορία.

Δὲν ἐπιτρέπεται σὲ κανένα νὰ ἀγνοεῖ πὸς πρέπει νὰ προνοεῖ γιὰ τὴν οἰκογένειά του καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό του μὲ ἓνα Ἀσφαλιστικὸ Συμβόλαιον Ζωῆς.

Ἡ ἐκλογὴ ὅμως Ἀσφαλιστικῆς Ἐταιρείας πρέπει νὰ βασίζεται πάνω στὴν Ἐγγύησιν της, στοὺς Ὁροὺς τῶν Συμβολαίων στὰ Μέτρια Ἀσφάλιστρα καὶ στὴ Δράση της.

ΕΓΓΥΗΣΗ :- Τὸ ἐνεργητικὸ τῆς **PRUDENTIAL** ὑπερβαίνει £277.000.000
Τὸ ἐτήσιο εἰσόδημα της ὑπερβαίνει £ 50.000.000
Αἱ πληρωμέναι ἀπαιτήσεις ὑπερβαίνουν £432.000.000

ΟΡΟΙ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ :- Τῇ γενναιοδωρίᾳ τῶν συμβολαίων τῆς **PRUDENTIAL** τὴν ἐξετίμησαν 27.800.000 κάτοχοι ἀσφαλιστικῶν συμβολαίων της. Δεῖγμα τῶν συμβολαίων της εἶναι στὴ διάθεσιν τῶν ἐνδιαφερομένων.

ΜΕΤΡΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΑ :- Νά! ἓνα παράδειγμα: Ἕνας ἄνθρωπος 30 χρονῶν ποὺ ἀσφαλίζεται γιὰ νὰ πάρει £1000 ὕστερα ἀπὸ 20 χρόνια (ἢ ἂν πεθάνει πρῶτύτερα), θὰ πληρώνει ἐτησίως μόνο: £42—2—0.

ΔΡΑΣΗ :- Ἡ **PRUDENTIAL** βρίσκεται πολὺ μπροστὰ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Βρετανικῶν Ἐταιρειῶν μὲ καθαρὸ ἀσφαλισμένον ποσὸ £25.000.000 γιὰ συνθηθισμένες Ἀσφάλειες Ζωῆς κατὰ τὸ 1934, καὶ μὲ καθαρὰ ἀσφαλισμένα ποσὰ £60.300.000 γιὰ Ἀσφάλειες Ζωῆς στὸν Βιομηχανικὸ κλάδο κατὰ τὸ 1934.

Γιὰ τοὺς Κυβερνητικοὺς Ὑπαλλήλους δὲν χρειάζεται προπληρωμὴ.

Γιὰ περισσότερες πληροφορίες ἀπευθύνεσθε στὸν Πράκτορα Κύπρου.

Ἀσφάλειες Ζωῆς, Πυρός, Θαλάσσης, Αὐτοκινήτων.

Πράκτωρ διὰ τὴν Κύπρον

Σ. ΜΑΡΑΣΛΙΑΝ

Ὁδὸς Κύκκου Ταχ. Κιβ. 76, Λευκωσία

Ὑποπράκτορες

ἐν Ἀμμοχώστῳ ὁ κ. Μ. ΜΑΡΑΓΚΟΣ
ἐν Λάρνακί οἱ κ.κ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ—ΣΑΝΤΑΜΑΣ
ἐν Λεμεσῶ ὁ κ. ΧΡ. Ι. ΚΟΤΣΑΠΑΣ
ἐν Πάφῳ ὁ κ. Ν. Σ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
ἐν Κυρηνείᾳ ὁ κ. Δ. ΣΕΒΕΡΗΣ